MARIA SAVA

RUPTURA

"În această dimineață mi-am curățat trandafirii..."(Exupery)

Domnului Emanuel Pope

Prefaţă

Un debut care s-a lăsat aşteptat, dar ce bucurie să prezint astăzi domniilor voastre volumul de povestiri al Mariei Sava – o carte de citit deopotrivă cu mintea şi sufletul, pentru a nu scăpa nimic din răscolitoarele-i înţelesuri, o colecţie de *felii de viaţă* surprinse de privirea lucidă a autoarei nu pentru a acuza, nici pentru a plânge de milă, ci pur şi simplu pentru a ne face să recunoaştem lumea aşa cum este, indiferent dacă acest demers onest al conştiinţelor noastre ne va scârbi, revolta, încrâncena sau înduioşa inima.

Fără a devoala spectacolul narativ pe care scriitoarea îl orchestrează perfect, punându-l în scenă cu un talent înnăscut al zicerii, voi face doar câteva aprecieri despre diversitatea tematică şi caracterologică a volumului.

Dintr-un anumit punct de vedere, cele mai multe dintre povestiri sunt o palmă dată României de azi – o ţară neîndoielnic frumoasă, dar cu un popor blestemat să-şi irosească istoriile personale în prostie, ignoranţă, lene, avariţie, arivism, adulter, violenţă, cruzime – pomelnic nesfârşit al păcatelor de care personajele se fac vinovate. Pedeapsa nu vine de nicăieri şi poate că aici e marea frustrare, să te ştii prizonierul unui spaţiu închis, cu toată bunăvoinţa Europei de a ne deschide graniţele. Traiul printre *ei* (sau al nostru, de zi cu zi) e o joacă de-a râsu'-plânsu', dar parcă mai mult plâns decât râs, cu tot umorul unora dintre episoade.

Pe de altă parte, unele drame sunt atât de adânci încât veţi constata inevitabil, la finalul lecturii, că nu mai sunteţi întru totul aceiaşi. Veţi lua cu dvs. destinul tragic al dezrădăcinatei Liusa, mulţumind cerului că, spre deosebire de ea, v-a fost dat să *vorghiţi omeneşte*, veţi avea în faţa ochilor imaginea orfanilor vineţi de frig, culegând bomboanele aruncate în bătaie de joc de călătorii trenului *Prietenia*, vă veţi simţi urmăriţi de privirea umedă a Nolei şi veţi auzi tânguitul jalnic al mamelor care şi-au pierdut fiii pentru că soarta post-decembristă a ţării, lăsată în mâinile unor inconştienţi, le-a obligat să lupte pentru supravieţuire departe de casă... Nu în ultimul rând, dintr-un imbold uman şi perfect explicabil, veţi spera în taină să se petreacă *ruptura* pentru fata care înfruntă desculţă soarele Bărăganului.

Vinovaţi şi nevinovaţi. Destine subjugate de tarele altora şi destine îngenuncheate de propriile neputinţe. Aşezată în mijlocul tuturor, patronând discret această adunare complexă de caractere, naratoarea ştie cu exactitate în ce tonalitate trebuie istorisită o întâmplare sau alta, ce nuanţe scot mai bine în evidenţă profunzimile sufletului, care tuşe trebuie îngroşate pentru a crea o tipologie şi pentru a o expune, dar mai ales are îndrăzneala de a ne provoca să alegem noi înşine de ce parte suntem.

ALINA-DORA TOMA

Fugara

Încă-i mai suna în urechi acel îndemn pe care şi noaptea-l visa: „*Vorgheşti omeneşti!”* Niciodată n-a înţeles de ce cuvintele pe care le învăţase acasă nu erau „omeneşti”. De ce vânzătoarea de la pâine a privit-o în scârbă când a cerut: „*vă rog daţi o pâni!”* S-a uitat la ea aşa cum te uiţi la un vierme şi i-a aruncat o pâine veche şi tare ca piatra, care s-a rostogolit de pe tejghea până aproape de uşa prăvăliei. Avea doar şase ani, dar imaginea pâinii aruncate în silă n-avea s-o uite toată viaţa. Mama o certa de fiecare dată când vedea că arunca câte un colţişor de pâine la păsărele: „*Mari pacat, Liusea! Pânea-i hrana lui Iisus şi n-are voie s-atingă pământu”.* Vânzătoarea asta „ruscî” i-o aruncase în faţă de parcă ar fi cerşit-o. Şi nu era adevărat, ea nu venise la cerşit, că pusese frumuşel pe tejghea cele câteva copeici pe care le ţinuse strâns în mână. Exact de-o pâine, cât îi dăduse mama. A luat pâinea de pe jos şi-a plecat către casă cu lacrimile şiroind pe obrazul palid de copil prost hrănit.

A pus pâinea pe masa din paravan şi s-a aşezat pe-un scăunel alături de mama, care alegea gânditoare un ciur de fasole pentru fiertura de seară. Într-un târziu a întrebat încetişor: „*Mamă, şi-nseamnă „vorgheşti omeneşti”? Di şi nu sîntem şi noi oameni? Când o sî vorghim şî noi omeneşti?”* Femeia a-nţeles ce i se întâmplase copilei. Era un lucru obişnuit ca Valentina, vânzătoarea „ruscă” de la pâine, să le ceară moldovenilor să vorbească *omeneşte.* Ruseşte, adică. Limba română nu încăpea în mintea ei de venetică şi, de la înălţimea rangului pe care i-l oferea meseria de vânzătoare de pâine, îşi impunea propria limbă celor ce-i călcau pragul. Asta era politica naţională şi, Valentina, ca o bună comunistă ce era, îşi îndeplinea datoria cu prisosinţă. Şi cu aroganţa cuceritorului. Aşa că în toamnă Liusea a mers la şcoala rusească să înveţe a vorbi şi a scrie *omeneşte...*

Peste ani, viaţa m-a pus faţă în faţă cu Liusea, revelându-mi lucruri la care nici nu gândisem vreodată...

Era tânără. La vârsta când femeile, în general, visează la întemeierea unei familii. Ea avea deja un copil de 7 ani. Chipul obosit, după o săptămână de hăituială prin mlaştinile de la graniţa Ungariei cu Austria, o arătau ca fiind trecută de 40 de ani. Şi copilul… Doamne! Am rămas mută de uimire… Cum putuse să-l tragă după ea la cei 7 ani? În tentativa de-a fugi în mirajul *perfidului Occident*, luase în calcul şi posibilitatea de-a fi prinsă şi returnată. Numai că banii îi ajunseseră doar pentru drumul până-n Ungaria, iar pentru cea de-a doua posibilitate, o prietenă, rudă îndepărtată de-a ei, îi dăduse adresa mea. Ştia c-aş fi ajutat-o fără să stau pe gânduri. M-am trezit cu ea la uşă, epuizată, flămândă, ţinând strâns de mână băieţelul care, pur şi simplu, dormea în picioare. Tatiana mă avertizase asupra eventualei întâlniri cu Liusea. Aşa o chema pe femeia cu chip împietrit pe care străjuiau doi ochi de un verde tulbure, dincolo de care nu puteam citi ce era în sufletul ei.

În timp ce Serioja, băieţelul Liusei, a adormit cu cana de lapte în mână, am încercat să leg o conversaţie cu ea. Mă privea lung, străduindu-se să-mi urmărească cuvintele pe buze. Era evident că nu pricepea mai nimic din ce-i spuneam. Mi s-a uscat gura subit şi, parcă, nu-mi mai găseam nici eu cuvintele. Am întrebat-o:

- Eşti rusoaică?

- *Net, vseo, ia moldovancî. Ia, ni moldovineşti, ni rusî… M-o dat mama la şcoalî rusî… Aşa o zîs o ruscî, vecinî di la mama… S-agiung ghini… ia nu ştiu rusî, nu ştiu moldoveneascî, nu ştiu nica… vseo*!

Priveam şi nu-mi venea a crede. Am simţit ca o sfâşiere în suflet în clipa în care am avut revelaţia că fiinţa din faţa mea nu ştia să vorbească curat în nicio limbă. Pur şi simplu nu avea limbă maternă – „infirmitate" a cărei existenţă nici măcar n-o bănuisem. Cu greu, între noi s-a înfiripat un fel de dialog:

- Cum de-ai avut curaj să pleci aşa în lume, fără bani, fără mâncare, fără haine şi cu un copil după tine?

După un timp de gândire a pătruns sensul întrebării mele şi-a tresărit c-o umbră de tristeţe pe chip.

Când am întrebat-o ce-ar fi făcut pe-acolo pe unde ar fi ajuns, dacă ar fi apucat-o dorul de Moldova ei, mi-a răspuns c-o voce stinsă:

- *Dor? Ci dor? Io n-am dor! N-am nica… N-am comnatî, n-am om că-i fujit la Israel, n-am muncî, n-am nica… da' acolo, nu ştiu ci fac… Io n-am limbî: nu vorghesc rusî bunî, nici moldovineascî… Nu-i nici o limbî… N-am sovisti… Io nu-nţăleg citesc sî ghini, da' vreau sî plec, cî omu nieu zâci cî după trii ani mă vedi… Ş-apî cum? Vseo*?

Parcă trăiam un vis urât. Mintea mea nu reuşea să cuprindă ceea ce încerca să-mi spună această tânără româncă din Basarabia. Cum adică, n-are limbă? Şi-o spunea de parcă ar fi zis că n-are bilet de călătorie. Credeam că ştie măcar ruseşte, pentru că ceea ce numea ea „moldovenească" era un hibrid artificial, pe care cu greu îl descifram. La şcoală învăţase în ruseşte fără să cunoască limba. Acasă vorbea moldoveneşte, un fel de limbă română stagnată pe la 1800 şi împănată cu barbariile de rigoare. Iar pe stradă vorbea *„omeneşte"*, aşa cum o apostrofau atât rusofonii cât şi moldovenii neaoşi, aşa-zişii *mancurţi*. Sărman suflet chinuit! Făcea eforturi vizibile să-mi transmită ceea ce gândea şi cum plănuise ea să evadeze într-o lume în care şi-ar fi recăpătat demnitatea de om şi respectul celor din jur. Şi-ar fi recăpătat „sovistea". Ştia că nicio umilinţă nu le-ar fi putut depăşi pe cele trăite în propria ţară. „Dincolo", cu siguranţă şi-ar fi recăpătat statutul de om şi, orice limbă ar fi vorbit, era „omenească".

- *Da' io am vrut sî lucru acasî… Sî grijăsc copil, omu' s-aducî denghi… Da' io n-am limbî, n-am muncî. Am fost ruscî, amu îs moldovancî la paşaport. Mărg la Germania sî spăl podeli… Vseo! Tăti fimeili di la Moldova mărg di spalî podeli.*

Aşa era. Ajunsă „dincolo", ar fi scăpat de povara de-a se tot întreba cine este: „ruscă" – aşa cum fusese acasă învăţată să se dea, pentru a ajunge „ghini", sau „moldovancă" – aşa cum noile autorităţi îi scriseseră la paşaport? Cât despre limbă, neavând memoria limbii materne, probabil ar fi putut renaşte în limba locului, alături de copilul cu care fugise în Necunoscut pentru a nu purta mai departe povara ei, de străin în propria ţară.

Marlen

Sunt femei care nu ştiu ce să facă cu viaţa lor. Pesemne că aşa le-a fost scris: să ducă o cruce care nu le aparţine. Aşa, de pildă, Marlen. N-o mai văzusem de ceva vreme şi între noi se rupsese firul unei prietenii de ani de zile. Ne luase viaţa înainte şi încercam să supravieţuim fiecare aşa cum ne ducea mintea. Pînă mai zilele trecute, când am primit un telefon de la o cunoştinţă comună:

- Ştii, a murit Andrei, băiatul Marlenei. Noi mergem c-o maşină la capelă. Dacă vrei, te aşteptăm...

Am amuţit. Se învârtea parcă toată casa cu mine şi nu reuşeam să mă agăţ de nimic. „Până la urma, l-a pierdut definitiv”, am gândit atunci. „Şi Marlen”?

Biata de ea! Se pensionase şi plecase la muncă în Italia. La început mai primeam câte un telefon de la ea:

- Maia, nu mai pot! O să-mi iau câmpii într-o bună zi. Dar, n-am ce face. Trebuie să-mi ajut copiii. Ce să fac c-o pensie de 700 de lei? Aici măcar am totul asigurat şi le trimit lunar 500 de euro.

Îngrijea de un bătrân împreună cu o sârboaică. Făceau ture inverse pentru că trebuia supravegheat continuu. Îl ţineau legat de pat, altfel se dezbrăca în pielea goală şi, deşi zăcea de ani de zile ca o legumă, uneori îl scăpau şi cu greu îl mai găseau. Aşa s-a întâmplat şi în acea noapte în care îl păzea sârboaica: se ridicase ca un strigoi din pat şi-a dispărut. L-au căutat înnebunite prin toată vila şi, în final, l-au găsit în cabinetul de lucru, încăpere izolată în care lor li se interzisese să intre...

Şi-acum, ce urgie se abătuse pe capul ei! Nici nu ştiu ce i-aş fi putut spune.

O ştiam pe Marlen din tinereţe. Fusese una dintre cele mai frumoase femei ale târgului. Avea un mers şi o ţinută, că pe unde trecea, întorceau bărbaţii capul după ea. Pe mine mă fascinaseră ochii ei mari şi albaştri, de un albastru ireal, care, atunci când era tristă, deveneau verde-tulbure. Nu înţelegeam cum o femeie atât de frumoasă ca Marlen nu putuse ţine niciodată un bărbat pe lângă ea. Era frumoasă, era talentată şi-avea un suflet cald… Eu, de câte ori mă întâlneam cu ea, îmi umpleam bateriile. Tot timpul era veselă şi parcă avea soluţii pentru toate problemele altora.

În tinereţe jucase teatru într-o trupă de amatori. Avea talent cu carul şi, probabil, dacă ar fi avut şi «pile», ar fi intrat la IATC. Încercase, dar s-a lămurit repede cum stăteau treburile în capitală: «*nu-i loc de mine, Maia, dragă, acolo*». În acea trupă de amatori, îl cunoscuse pe Dinu, iubirea vieţii ei: bărbat frumos, dar «neînţărcat», cum glumea ea. Nu făcea niciun pas fără aprobarea mamei lui. Mai în glumă, mai în serios, o avertizasem:

- Marlen, nu faci bine. Fugi acum cât mai poţi. Te va distruge şi tu nu meriţi asta. E imatur şi tu n-ai nicio şansă să-i tai cordonul ombilical.

Vorbeam singură. Era îndrăgostită până peste urechi şi Dinu devenise întregul ei univers.

A venit într-o zi şi mi-a zis:

- Maia, trebuie să mă mărit. Am rămas gravidă şi, dacă află mama, mă ucide.

Am întrebat-o scurt:

- Dinu vrea? Nu mi-a răspuns, dar a căzut pe gânduri. Nici viitoarea soacră n-a prea vrut. Mirosea că ceva nu-i în regulă cu «copilul» ei şi n-ar fi vrut în ruptul capului să-l vadă cu «putoarea» (aşa o gratula pe Marlen), legată de gât. Era prea tânăr să aibă responsabilităţi. Şi la ea acasă nu-i lipsea nimic. Cine i-ar mai fi dus cafeluţa la pat dimineaţa? Numai că-l îmbrobodise, cu lucruri necurate...

Marlen s-a ales cu un soţ care încă mai copilărea şi cu un duşman de moarte pentru toată viaţa, în soacră-sa.

- Ai grijă, Marlen, îi spusesem. Staţi departe de scorpie, că altfel nu aveţi nicio şansă…

A râs şi mi-a zis că n-am de ce să-mi fac griji, atâta timp cât Dinu o iubea.

Au făcut nunta într-o duminică ploioasă de septembrie. Apoi a dispărut o vreme: plecase în luna de miere. Când ne-am reîntâlnit mi s-a părut schimbată. Avea un aer de tristeţe pe care nu i-l cunoşteam. Ceva nu era în regulă cu ea, dar mi-am zis că-i de la sarcină. Avea ditamai burta şi-o purta de parcă, acum-acum, ar scăpa-o pe jos.

Se apropiau sărbătorile Crăciunului şi la serviciu toţi se înghesuiau să-şi ia liber. Mai ales în noaptea de Ajun. Aşa că m-am oferit să lucrez eu în acea noapte. Marlen îşi programase tot concediul după naştere şi nu-i păsa unde va fi de sărbători. Aşa că urma să facem Craciunul la serviciu, împreună.

De obicei era punctuală, când venea la lucru. Trecuse deja jumătate de oră şi Marlen nu mai apărea. M-am gândit că se mişca greu din cauza burţii şi-a zăpezii care se depusese afară.

Când, în sfârşit, a sunat la uşă, am rămas fără grai. Marlen, cu faţa tumefiată, cu o buză spartă, din care se mai prelingea un firicel de sânge, sta în uşă cu privirea golită. Mi-a zis scurt:

- Să nu mă întrebi nimic şi să nu îndrăzneşti să-mi zici «ţi-am spus eu!».

Nu m-am putut abţine şi-am întrebat-o:

- Şi copilul? N-ai dreptul să-l supui la aşa ceva.

- E bine. Mi-a dat doar peste faţă. De fapt nici nu ştiu ce-a fost cu adevărat.

Pentru mine era clar: dacă încerca să-l acopere şi să-şi asume ea vina pentru bătaia primită, însemna că nu mai avea simţul realităţii. Bine că n-o lovise în burtă, dar şi-aşa tremuram toată de indignare. L-aş fi ucis pe ticălos. Numai un nemernic putea să-şi lovească nevasta gravidă. Acum ştiam că relaţia lor era una dintre călău şi victimă, nu dintre doi îndrăgostiţi. Să fi vrut Marlen şi n-ar mai fi scăpat. Într-un târziu mi-a spus că Dinu venise beat de la mamă-sa şi, de parcă n-ar mai fi văzut-o până atunci atât de cochetă, s-a năpustit asupra ei lovind la întâmplare: „*Aha! ai pe unul! are dreptate mama!*” urla icnind şi lovind. A scăpat cu fuga din casă.

Marlen fusese pedantă şi îngrijită dintotdeauna. Nici după pâine nu cobora fără să se dichisească. I-am zis:

- Lasă-l, Marlen. E păcat de copil. Mai bine singură, decât cu aşa netrebnic.

Mai ales că-n acea seară s-a scăpat şi mi-a dezvăluit faţa nevăzută a frumosului Dinu: faptul că nu ştiuse să gestioneze relaţia dintre soacră şi noră îl aruncase în braţele lui Bachus. Îşi ascundea neputinţa după accese de violenţă spărgând tot ceea ce-i ieşea în cale. A doua zi plângea ca un copil şi-i cerea iertare în genunchi, de parcă nu el ar fi fost fiara de seara trecută. Încet-încet, slăbiciunea lui se transferase Marlenei, care-l ierta de fiecare dată şi devenea tot mai supusă acceselor lui de furie. Acum, pentru prima dată

pumnul lui nu s-a mai oprit în perete şi nici în vreun obiect aflat întâmplător în preajma sa, ci direct în faţa ei «machiată».

O săptămână întreagă n-am putut închide un ochi. Mă urmărea chipul desfigurat al Marlenei şi mă inunda plânsul instantaneu. Pe mine, care plângeam din ani în paşti! De neputinţă. De revoltă.

A dus-o aşa câţiva ani buni. Faptul c-o lovea devenise ceva obişnuit pentru toată lumea. Marlen se blazase şi căpătase o figură de femeie îndobitocită. Nu mi-a venit să cred când într-o zi mi-a spus:

- Sunt gravidă, iar. Dacă-i fac o fată, Dinu mi-a promis că se face cuminte: se lasă de băutură şi de poker.

În ultima vreme îşi făcuse o gaşcă împreună cu care pierdea nopţile, după care mergea acasă la mamă-sa să se culce. Cine ştie cum de mai ajunsese şi prin patul Marlenei.

- Nu pot să cred, i-am spus. Doar boii pot fi atît de consecvenţi ca tine! Cum să te fac să priveşti adevărul în faţă?

I s-a părut că am ceva cu ea. Că-i vreau răul. Relaţia dintre noi s-a răcit brusc, deşi continuam s-o privesc de la distanţă cu tristeţe.

A născut fata. Pe Roxana. Dinu făcea crize de *delirium tremens* şi nici prin cap nu-i trecea să meargă la dezalcoolizare. Iar de Roxana, nici că-i păsa. Îl mai vedea rareori pe Andrei, care stătea mai mult pe la mamă-sa. Bătrâna îi făcuse loc în suflet nepotului, încercând să se debaraseze de un fiu care-i înşelase aşteptările.

După câţiva ani în care suportase cu stoicism bătăile lui Dinu, Marlen şi-a luat inima în dinţi şi-a divorţat. Bărbatul, altădată atrăgător şi şarmant, devenise o umbră îmbibată de alcool. Procesul de divorţ a pus-o mai degrabă pe Marlen faţă-n faţă cu soacră-sa, care l-a manipulat pe Dinu până ce a mituit un judecător de i-a încredinţat ei băiatul.

A plâns Marlen, a încercat să se înţeleagă cu ei. N-a mers. Până la urma, s-a resemnat. Mai devreme sau mai târziu, Andrei avea să revină lângă ea. Timpul e marele Vindecător de suflete...

Am revăzut-o după ani buni: înflorise. Lucra în altă parte, aşa că ne întâlneam mai rar.

- Măiuţă, nici nu ştii cât mă bucur! M-am mutat la casă. Am amândoi copiii cu mine. Andrei s-a însurat. Nu i-a plăcut cartea, dar lucrează şi câştigă bine. Nici n-am sperat că-l voi mai recupera. Roxana e la Master, pleacă în Irlanda cu o bursă.

M-am bucurat alături de ea. Parcă Cineva făcuse să se întâmple totul după un plan şi le ticluise cum nu se putea mai bine. Merita din plin tot ceea ce viaţa îi oferea acum. Prea le încasase una după alta. În treacăt, mi-a spus că şi Dinu îşi revenise. Cînd a ieşit de la dezalcoolizare s-a căsătorit c-o asistentă şi mai avea o fetiţă. Murise şi soacră-sa. Părea că viaţa intrase pe un făgaş normal...

Iar acum ce nenorocire căzuse pe capul ei! Nu-mi venea să cred că Andrei, copilul pe care Marlen îl iubise cu disperarea mamei care-l pierduse o dată, o părăsea definitiv. Ştiam că nu va fi la capelă, altfel n-aş fi avut putere să dau ochii cu ea. Nici nu ştiu ce i-aş fi putut spune. Orice cuvânt era de prisos. Şi cât se luptase cu ceilalţi şi cu sine, Doamne, să-şi adune copiii acasă!

După ce ieşise la pensie a avut un moment de cădere. Nu ştiu unde a găsit puterea să-şi revină şi să plece în Italia. M-a sunat Roxana să-mi spună că de-o lună n-o putea da

jos din pat: nu mânca, nu se spăla, nu-i mai păsa de copii, nu-i mai păsa de sine. Stătea cu faţa la perete şi aştepta să moară. Cine ştie ce resorturi ascunse se declanşaseră în interiorul ei, chiar dacă, aparent, ar fi trebuit să fie mulţumită. Ştiam că-i plac crizantemele galbene aşa că, i-am luat un buchet şi m-am dus la ea acasă. Am găsit o stafie albită, gălbejită, cu privirea plecată în alte lumi. Când a dat cu ochii de flori i-au dat lacrimile:

- Of! Maia, am obosit. Nu mai am nicio putere să trăiesc. Ce sens are să mă mai chinui aşa. Şi-i chinui şi pe copii. Gata, nu mai are nimeni nevoie de mine. Misiunea mea e încheiată.

Am reuşit cu greu s-o conving să meargă la medic. Ştiam ce înseamnă depresia şi că nu-i de glumit. Şi Marlen găsise putere din nou să se ridice.

Înainte să plece în Italia, am întâlnit-o întâmplător pe stradă. Era bucuroasă că-şi găsise o bătrână în Italia s-o îngrijească. Numai că bătrâna ei şi-a dat duhul destul de repede, aşa că a fost nevoită să ajungă la bătrânul la care era acum.

Peste două zile era înmormântarea. Marlen nu-l văzuse pe Andrei de doi ani, de când fusese ultima dată acasă... Când am dat cu ochii de ea mi s-a părut senină şi împăcată cu sine. Încă a mai avut putere să se autoironizeze:

- Maia dragă, ăsta era singurul lucru care nu mi se întâmplase. De când am venit, mă tot întreb: dacă mi l-a luat pe Andrei, există Dumnezeu? Am tot citit în ultima vreme doar cărţi în care Binele se luptă cu Răul şi, de fiecare dată, Binele învinge. Dacă Dumnezeu e Binele şi învinge, de ce mi-a făcut mie aşa un Rău? Şi-atâta l-am rugat!...

În timp ce mă interoga astfel, îmi strângea braţul ca într-un cleşte, de-mi intraseră unghiile în carne. Dintr-o dată s-a oprit, a slăbit strânsoarea şi-a întors privirea către mormânt, ascultând cu atenţie. Acolo, Liana, soţia lui Andrei, scâncea ca un copil şi se ruga de gropari, ca într-o litanie:

- *Nu-l acoperiii... nu-l acoperiiii...*

În acel moment Marlen s-a surpat în sine: chipul i s-a scofâlcit ca al unei bătrâne de optzeci de ani, lumina ochilor i s-a stins şi, cu un glas venit din altă lume, a murmurat, mai mult pentru sine:

- Prea târziu...

None

Motto: „*În singurătate, sprijinindu-mă de un copac şi încrucişându-mi braţele pe piept în adierea serii i-am primit ca zălog pe cei ce aveau nevoie să-şi regăsească în mine semnificaţia pierdută. Astfel şi-a pierdut sensul această mamă cărei i-a murit copilul. Stă în faţa gropii ca în faţa unui trecut fără folos. Devenise pădure fără liane în jurul unui*

copac înfloritor, care deodată nu mai este decât copac mort.” (Antoine de Saint Exupery – **Citadela**)

O zi toridă de vară. Delia şi Andrei, cu vreo doi meseriaşi de ocazie, puneau parchetul pe jos în ultima cameră. Încet-încet, casa lor căpăta forma la care visau amândoi, dar, din lipsă de bani, o făceau pe bucăţi. S-a auzit portiţa de la drum scârţâind încetişor şi None s-a prelins în curte însoţit de Bobiţă. Era abătut şi cu ochii în lacrimi. Delia a înţeles imediat ce se întâmplase şi l-a întrebat cu blândeţe: „*Iar te-au alungat ai lui Tudor? De ce, mamă, nu stai acasă? Lasă că am să plec şi eu în Italia şi-ţi cumpăr calculator* .”

None a privit-o neîncrezător. Doar refuzase de câteva ori chemarea uneia din surori, plecată de ani buni în Italia. Mereu motiva că nu vrea să-şi lase copilul singur. Oare ce să se fi întâmplat chiar acum? Fără să-i răspundă, None a intrat în camera lui şi-a luat în mână o carte de poveşti, a început să-i citească lui Bobiţă, care-l asculta cu urechile ciulite şi cu capul plecat într-o parte, semn că nu pierdea nici un cuvânt din istorisirea stăpânului. La un moment dat s-a oprit din citit, încercând să desluşească ce discutau părinţii săi în cealaltă cameră.

Delia şi Andrei vorbeau cu aprindere. Când şi când ridicau tonul, mai ales atunci când venea vorba de bani. În ultima vreme, None auzea tot mai des cuvântul „*bani*” rostit în discuţiile dintre ei şi atunci simţea cum i se strânge inima, ca şi cum cine ştie ce duşman l-ar fi pândit din umbră. Cuvântul era pronunţat pe toate tonurile, astfel încât bietul copil ajunsese să creadă că toată dragostea lor faţă de el depindea de acest monstru nevăzut. Începuse să viseze comori pe care le-ar fi putut descoperi, ca acel conte despre care citise cu ceva vreme în urmă. Atunci îşi închipuia că vine în faţa mamei cu un sipet plin de bani şi pietre preţioase. L-ar fi pus la picioarele ei şi i-ar fi zis: „*Fă ce vrei tu cu banii ăştia! Mie să-mi cumperi doar un computer şi un os din piele pentru Bobiţă”.* Şi poate aşa n-ar mai fi auzit tot timpul acel „*dacă am avea cu ce...”,* ci i-ar fi văzut veseli şi deschişi: tata ar fi găsit timp să facă şi un fotbal cu el, iar mama n-ar mai fi fost aşa cu privirea dusă şi, nici vorbă, să mai plece în Italia. Ce bine ar fi fost!

A venit şi sfârşitul lunii august. Delia s-a pregătit de drum. Nu trebuia să piardă „locul” la bătrâna pe care o îngrijea sora ei. După cele trei luni de şedere, ar fi făcut bani să termine casa şi i-ar fi luat şi lui None calculatorul mult dorit. Dar, pe măsură ce se apropia ziua plecării, None, în loc să se bucure, simţea că i se goleşte sufletul. Îl podidea plânsul din te miri ce şi într-o zi n-a mai răbdat şi i-a spus mamei cu voce stinsă: „*Nu pleca, că eu nu pot fără tine. Lasă, nu mai vreau calculator*...” Delia l-a privit surprinsă şi-a simţit o săgeată rece că-i trece prin inimă. Şi-a ascuns lacrima ce dădea năvală, sub un zâmbet larg şi l-a încurajat pe None: „*Lasă, mamă, că trei luni nici nu ştii cum trec. Şi-apoi, i-am promis lui tanti Viorica. O să fii cu tata, cu Bobiţă, mai mergi la bunica peste deal... În plus îţi las telefonul meu mobil şi-o să vorbim zilnic. Va fi ca şi cum n-aş fi plecat*.”

None a privit-o cu ochii larg deschişi, semn că aprobă cele spuse de ea, şi a luat-o la fugă însoţit de Bobiţă. S-a oprit, în spatele grajdului, într-un cotlon ştiut doar de el, s-a aşezat pe vine şi-a dat drumul şuvoiului de lacrimi pe care abia îl ţinuse în faţa mamei. Îl mângâia pe Bobiţă şi-l întreba printre sughiţuri: „*Ce facem noi, mă, fără mama? Cum o*

să stăm noi în casa asta goală şi rece?” Bobiţă îl privea cu obidă şi nu ştia cum să-i mai intre în voie. În cele din urmă s-a aşezat cu botul pe labe şi-a rămas aşa, privind la None, ce nu mai contenea cu plânsul. Când a sosit ziua plecării, None s-a cerut la bunica peste deal. Simţea că i se rupe ceva în suflet la gândul despărţirii de mama sa.

Peste câteva zile a-nceput şcoală. Pe uliţă, mare zarvă: copiii însoţiţi de mamele lor sau de fraţii mai mari, cu buchete de flori aduse de la oraş, mergeau la festivitatea începutului de an şcolar. Andrei fusese chemat în oraş să rezolve un litigiu cu primarul şi None s-a pregătit singur să meargă la şcoală. Tata îi lăsase mâncarea pe masă şi hăinuţele pe spătarul scaunului de la biroul la care-şi făcea temele. None şi-a luat hainele în bucătărie şi-a început să se îmbrace mecanic. S-a uitat în silă la mâncare şi, pentru că Bobiţă nu-l slăbea deloc, i-a oferit sandviciul şi căniţa de lapte. Când a ieşit pe uşă, căţelul s-a repezit pe urmele lui. None s-a întors spre el şi l-a certat: *„Stai acasă. N-ai voie cu mine, la şcoală.”*

Zilele au început să curgă una după alta, dar, pentru el, seara era cel mai aşteptat moment. Ştia că mama, după ce termina cu treburile, îl suna şi stăteau de vorbă chiar şi câte două ore. Îi spunea tot ce făcuse în ziua respectivă, cu cine se jucase, cine îl necăjise, ce mâncase, parcă mai mult decât atunci când mama era acasă. Un singur lucru nu îndrăznea None să-i spună: începuse să simtă o durere surdă în capul pieptului şi o apăsare de parcă ar fi purtat o greutate. De multe ori, îl apuca o tuse fără motiv. Tata îl certa atunci şi-i spunea că nu ascultă şi bea apă rece şi „*vezi! ai răcit acum, dar la iarnă ce-o să te faci*”? Nu era răceală. None simţea asta. Îl apuca tusea asta uscată când cineva îl întreba de mamă-sa ori când simţea el aşa, un gol sfâşietor şi-l îneca plânsul.

Pe la începutul lunii decembrie învăţătoarea i-a anunţat că vor face serbare de Crăciun. Şi un fel de carnaval. Deci... le trebuia costume. Se şi gândise None: voia să fie Spiderman. Dar cine să-i facă costumul? Mama trebuia să vină abia de sărbători, după serbare. Fără costum, n-avea niciun chef de carnaval. De la o vreme, de fapt, nu-i mai plăcea nimic. Şi-a adus aminte că peste vreo două zile ar trebui să vină Moş Nicolae. Nu ştia dacă la el o să mai vină. Tata uitase până şi de ziua lui de naştere. Se certase rău cu mama la telefon când i-a spus că are prea multe pe cap, să se mai gândească şi la fleacuri. Mai rău decât un orfan se simţise atunci None. Parcă nu mai avea niciun rost, iar singura fiinţă căreia îi mai păsa de el era Bobiţă. Ce păcat că nu putea să vorbească! Însă era un bun ascultător. Când îl apuca dorul de mama, lua în mână cartea cu poveşti şi-i citea lui Bobiţă. Şi el sta cuminte, cu urechile ciulite, privindu-l drept în ochi de parcă nu voia să piardă şirul poveştii.

În acea dimineaţă, Delia şi-a sunat copilul înainte să plece la şcoală. Cu câteva nopţi în urmă avusese un vis care de atunci se tot repeta. Primea un mesaj de la Andrei care-i întorcea brusc spatele. Nu-şi amintea ce citise acolo, însă de cum văzuse bileţelul simţea o apăsare grea în coşul pieptului şi-o cuprindea un fel de nelinişte. Ca de obicei, None s-a bucurat când i-a auzit glasul şi-a liniştit-o spunându-i că n-are probleme. La şcoală avea note bune, deşi devenise tot mai apatic în ultima vreme. Învăţătoarea ştia de-acum comportamentul copiilor „italienilor” şi-l lăsase în pace. Încercase să lege cu el o discuţie, dar când a venit vorba despre mama, i s-a încleştat gura.

Astăzi, în schimb, l-a cam certat şi nu i-a căzut deloc bine. Chiar nu fusese vinovat cu nimic. Era doar printre bănci când intrase ea în clasă. Daniel scrisese cu creta pe catedră. Când învăţătoarea l-a apostrofat cu „mincinosule!” i s-au umplut ochii de lacrimi. Nici măcar nu l-a lăsat să se apere. Cui să spună? Ceilalţi copii au râs de

întâmplarea lui. Altădată ar fi venit acasă şi s-ar fi plâns Deliei. Poate, dacă nu era plecată, l-ar fi apărat în faţa ei. El chiar nu minţise niciodată. Aşa îl învăţase mama, spunându-i că-i fuge îngerul de pe umărul drept. Acum, nici îngerul nu-l mai simţea: probabil că zburase simţindu-l mereu trist.

Se gândise s-o sune pe mama şi să-i spună ce-a păţit, cu toate că, dimineaţă, îi spusese că-i este bine. Când să ia telefonul de pe birou, l-a văzut Andrei care, roşu la faţă de nervi, a-nceput să ţipe la el: „*Ce faci? Nu mai ai răbdare până diseară? Ce aşa mari probleme ai? Tu nu vezi că banii nu mai ajung*?" Şi a continuat cu *banii*, şi *banii,* şi *banii…* None doar atât auzea.

Atunci i-a încolţit în cap ideea. S-a dus în camera lui, a rupt o filă dintr-un caiet de vocabular şi s-a apucat de scris, aşa cum văzuse la televizor. Cel mai tare îl durea de Bobiţă. O să-i roage să aibă grijă de el. Se simţea ca un bătrân de o sută de ani. Nimic nu-l mai bucura. Nici măcar acel promis calculator. Nu mai avea putere nici să alerge prin curte ca altădată. Îi intrase în cap că nimeni nu mai avea nevoie de el. Nici chiar mama. Altfel n-ar fi plecat. Nu calculatorul lui o mânase, ci termopanele, banii, de la care se tot certau şi de la care umblau numai încruntaţi înainte să plece în Italia. Dacă el nu va mai fi, n-or să mai aibe motiv să se zbată să-i rămână ceva când s-o face mare. Şi acum ce să facă? Fără căldura mamei, îi îngheţase inima de-o vreme. Aşa simţea el. Un sloi de gheaţă în piept. Şi gândind astfel, l-a dus pe Bobiţă şi l-a închis în cameră, a luat bucata de sfoară cu care sărea uneori coarda şi s-a dus în spatele grajdului, acolo unde de obicei se ascundea să plângă...

Când a intrat pe poartă, Delia a înţeles toată grozăvia care se întâmplase. Ca-ntr-un vis urât l-a văzut pe Andrei că vine spre ea şi că-i îndeasă în mâini un petec de hârtie. A citit fără să înţeleagă nimic. Şi dintr-o dată a simţit că se răstoarnă întreg universul cu ea.

***

Cum intri în Mărgineni, pe dreapta, te întâmpină un şir de vile, numite de restul sătenilor „vilele italienilor". Unele sunt terminate. Altele au lipsă, ba geamurile, ba acoperişul, după cum i-au prins pe fiecare vremurile de criză ce s-au abătut cu ani în urmă asupra viitorilor locatari. Ce le făcea diferite de restul caselor din sat era faptul că, majoritatea, aveau câte două şi trei etaje, erau vopsite în culori aprinse pe afară, iar acoperişurile erau toate albastru marin, aşa cum doar în unele insule greceşti mai vezi.

Prima casă, rămasă doar cu o cameră finisată, seamăna cu o femeie fardată pe jumătate pe care a prins-o ploaia şi i-a împrăştiat chiclazurile pe faţă. Dacă nu s-ar fi abătut urgia asupra lor, casa Dudenilor ar fi completat decorul şi s-ar fi încadrat perfect în şirul de vile. Numai că, de obicei, e cum dă Domnul şi nu cum socoteşte omul.

Vara, pe un scaun scâlciat, în faţa uşii de la intrare, stătea o femeie cu o vârstă nedefinită, ce ţinea în mână o Biblie dintre foile căreia se iţea capătul unui bileţel. Timpul aproape că ştersese orice urmă de literă de pe el, dar femeia îl păstra ca pe cel mai scump lucru din lume. La picioarele ei, Bobiţă, o corcitură de pekinez, dormea şi visa că aleargă şi latră, dând agitat din picioarele din spate şi sughiţând prin somn ca un copil. Femeia se apleca asupra lui cu dragoste şi, mângâindu-l, încerca să-i oprească zbuciumul câinesc. Era singurul suflet care-i mai rămăsese în preajmă Deliei Dudeanu, de când bărbatul ei, fără să spună o vorbă, îşi luase, pur şi simplu, lumea în cap şi plecase. La început îi mai

dăduse câte un telefon, apoi legătura s-a rupt definitiv. Delia a rămas doar cu căţelul, stăpână peste hardughia pe care ar fi părăsit-o şi ea bucuroasă, dacă ar fi avut unde să se ducă. Îşi trăia zilele de azi pe mâine, fără să mai ştie de ea. Pierduse contactul cu viaţa şi cu cei din jurul ei, în acel ajun de Sf. Nicolae, cînd, aflată la muncă în Italia, cineva din familie îi dăduse telefon să vină de urgenţă acasă că None, copilul ei drag, e grav bolnav. Nu-şi mai amintea decât acel petec de hârtie pe care Andrei, bărbatul ei, cu ochii umflaţi de atâta plâns, i-l strecurase în mână. Şi, de atunci, îl păstra cu mare grijă între filele Bibliei, unicul obiect prin care mai era legată de lumea reală...

Deşi avea doar patruzeci de ani, arăta ca o bătrână de optzeci, cu faţa plină de zbârcituri, cu ochii duşi în fundul capului, cu părul alb, de care nici prin cap nu-i trecea să se mai îngrijească; îl ţinea ascuns sub basmaua neagră, pe care n-o mai lepădase de patru ani, de când i se întâmplase nenorocirea. Tot anul moţăia ca o momâie când în casă, când în faţa uşii pe acel scaun cu picioare strâmbe, numai când se apropiau sărbătorile părea că se trezeşte la viaţă: începea să se agite, făcea curăţenie, pregătea dulciuri şi mergea la oraş de unde se întorcea cu un brăduţ pe care-l împodobea cu mare atenţie. Astfel că, în Ajun de Crăciun, casa Deliei devenea caldă şi primitoare, numai bună să adăpostească un musafir ce se lăsa aşteptat de câţiva ani. Atunci, o vagă speranţă licărea în sufletul ei obosit de viaţă: „*Dacă, totuşi, s-ar întâmpla să intre pe uşă ca altădată, cu obrajii aprinşi de frigul de afară, cu ochii lui albaştri ce căutau jucăuş la rădăcina bradului, unde ştia că, de fiecare dată, îl aştepta darul Moşului*?"

În acele zile, toate simţurile Deliei se încordau ca ale unui animal aflat în captivitate, gata să evadeze în hăţişurile libertăţii. Seara, când cădea frântă de oboseala frământărilor de peste zi, punea capul pe pernuţa ei dragă, pe care o păstra într-o cutie la capătul patului şi-şi înfunda nările aspirând cu lăcomie mirosul dulce-acrişor al transpiraţiei de copil cu care era îmbibată. Era ca un drog pentru ea. În acele clipe, părăsea această lume şi trecea într-o altă realitate, din care None nu plecase nici măcar pentru o clipă.

A venit şi seara de Ajun. Afară începuse să ningă cu fulgi mari şi Delia privea cu uimire către bradul în care clipeau zeci de beculeţe colorate. Simţea că undeva prin preajmă plutea un miracol: sufletul ei uscat de suferinţa aşteptării se umpluse pentru prima dată după atâţia ani de o bucurie copleşitoare. Şi deodată la geam se auzi o voce ca un clinchet de clopoţel: „*Primiţi cu uratul?*" S-a smuls din locul ei de lângă sobă, a deschis uşa larg şi-a strigat cu glasul plin de bucurie: „*Primim! Primim*!". Prin perdeaua de fulgi a zărit doi ochi albaştri, jucăuşi, înotând într-o mare de lumină şi un glas de înger a început să colinde:

Leroi dai leroi Doamne,
Asta-i casa, nus' de casa...

Un val de fericire a cuprins-o din tălpi până-n creştet, a desfăcut mâinile a rugă şi-a rostit cu blândeţe: „*None*!" O pală de vânt a smuls petecul de hârtie ce alunecase în pragul casei, purtând cu sine toată tristeţea singurătăţii unui copil. „*Mamă te rog să mă ierţi că nu te-am aşteptat. Să ai grijă de Bobiţă!"*

Trenul „Prietenia”

Decembrie. Zorile sfâşie faţa nopţii împrăştiind o lumină rece şi murdară. În cameră frig. Atât de frig, încât Sabina nu îndrăzneşte să deschidă ochii de teamă să nu-i pătrundă frigul dincolo de suflet. Liniştea dimineţii e spartă de soneria asurzitoare a ceasului deşteptător. Îl pusese ca de obicei să sune la ora 4. Era ora când, asemeni unui robot, alerga pe scări la vale cu cele două sticle zdrăngănind, să le aşeze la „coadă”. Prima „coadă” a zilei: cea de la lapte. Urma apoi cea de la pâine – „una pe zi”, de la ouă – „patru de persoană” şi de la salam – „jumătate de kil”, când prindeai. Caloriferul e dezmorţit, cât să nu îngheţe apa din conducte. Afară, o ceaţă pâcloasă amestecată cu promoroacă dădea naştere unui peisaj hibernal, sinistru. Ar fi pus un radiator în priză, numai că, seară de seară, de pe la miezul nopţii până se lumina de ziuă, curentul era întrerupt. Într-o pornire eroică Sabina s-a dat jos din pat şi-a pornit bâjbâind către bucătărie să aprindă aragazul. Şi gazul abia pâlpâia. C-o seară înainte încercase să-şi încropească ceva de mâncare, dar nu reuşise în câteva ore decât să încălzească apa. Aşa că renunţase. Nici nu mai avea putere să se revolte. Toate simţurile parcă îi erau

anesteziate şi-şi târa cu mare greutate fiinţa împovărată de atîtea lipsuri, de la o zi la alta. Nici măcar speranţă în vreo schimbare nu mai avea. Ajunsese la apogeu: „epoca de aur”! Fiecare zi trăită semăna cu un obstacol dintr-o cursă de 100 metri garduri. Din instinct ştia că nu trebuia să slăbească ritmul alergării: orice cădere echivala cu pierderea cursei.

Clincănind uşor, scoase cele două sticle de lapte din cămară şi le puse la uşă. Îşi luă un chibrit şi-o lumânare şi-o porni bâjbâind pe scările blocului. Tot încearcase să aprindă băţul de chibrit, însă n-a reuşit: se făcea economie la fosfor şi băţul era aproape gol. Până la urmă, aprinzând lumânarea, coborî pipăind treaptă cu treaptă, cu degetele încleştate pe băierile sacoşei cu sticlele goale. La etajul doi, cât pe ce să dea nas în nas cu vecinul de deasupra, care, ignorând întunericul, mergea ca orbetele pe scări. Noroc de zdrăngănitul sticlelor...

Jos, în spatele blocului, tronau câteva navete cu sticle de lapte, un lichid alb, apos, şi câteva cu borcane de iaurt, un fel de lapte înăcrit. Şi pentru cele câteva sticle aveau să se înfrunte aproape o sută de persoane care deja aşteptau ca nişte roboţi rebegiţi să apară vânzătoarea. Dintr-o privire, Sabina îşi dădu seama că n-are rost să se mai aşeze la coadă. Făcu cale-ntoarsă prin bezna rece din scara blocului şi, cu chiu cu vai, ajunse la uşa apartamentului. Îi pierise pofta de mâncare. Şi-a aprins o ţigară şi a rămas cu privirea pierdută în gol.

S-a făcut deja ora 6. Camera s-a umplut de-o lumină gălbuie, apăsătoare. Era timpul să se îmbrace şi să plece la serviciu. Sabina lucra la un birou din staţia de cale ferată pe post de secretară. Ajunsese acolo dintr-o întâmplare, postul fiind pregătit pentru o pilă a şefului care, însă, l-a refuzat: era sub demnitatea ei să lucreze în gară.

În birou, intrai ca într-o gheţărie. Măcar avea curent şi putea să bea un ceai cald. Pe hol, colegii se delectau cu faimosul nechezol pe care Sabina nici să-l miroasă nu suporta. Încă mai purta în nări aroma de cafea din prăvălia lui Klein de unde îşi cumpăra, ehei, cu mulţi ani în urmă, „câte o sută măcinată”. Aşteptând să fiarbă apa pentru ceai, s-a îndreptat către fereastra care da spre liniile de cale ferată. În spate, colegii discutau despre cozile la care au mai stat. Procurarea mâncării devenise unicul subiect de discuţie dintre ei. Orice altă temă încercai să abordezi, erai ignorat. Totul era prohibitiv, mai puţin borcanele cu spanac şi ghiveci, cu capacele pline de găinaţ de muscă, ce ocupau rafturile tuturor magazinelor. Numai când se gândea la ele, Sabinei i se făcea rău. Cu ceva vreme în urmă primise vizita unui vechi prieten. Omul venea de departe şi fusese nevoită să-i încropească rapid o gustare. Luase un borcan de *ghiveci* să facă un fel de tocăniţă. Când îşi amintea faza de la masă o apuca un fel de râsu-plânsu. Gelu începuse să înfulece lăudând-o ce bună gospodină este când, dintr-o dată a făcut ochii mari, s-a înroşit la faţă şi a scos din gură un gogoloi cât o nucă: era un ciulin porcesc. I-a apucat pe amândoi un râs isteric de nu se mai puteau opri.

Sabina se oprise în faţa ferestrei de parcă ar fi aşteptat pe cineva. În spate, auzea râsul sinistru al colegilor: spunea unul un banc despre „cartofii boabe”. Cineva i-a spus scurt să-nchidă gura: „*Ia seama, Darius a fost chemat de «ceist» şi-a tot dat la declaraţii, şi-a transpirat rece, până a adus cartofii la normal.”*

S-a auzit un şuierat prelung şi-n gară a intrat trenul „*Prietenia*”: venea de la Moscova şi mergea la Sofia. Staţiona cam un sfert de oră, până se schimba locomotiva. Nu semăna deloc cu trenurile noastre mâncate de rugină, cu geamuri sparte, cu uşi pe jumătate închise, în care iarna încremeneai de frig, iar vara te sufocai de cald. Şi feţele călătorilor erau diferite de cele pe care le puteai întâlni pe stradă. Ieşeau la geamuri

surâzători, veseli, morfolind tot timpul câte ceva; pe mesele lor se vedeau fel de fel de pacheţele frumos ambalate, sticluţe cu sucuri sau alte băuturi...

Şi, în timp ce privea spre cei câţiva călători care scoseseră capul pe geam, discutând zgomotos, în faţa ochilor au început să se deruleze imagini dintr-un film absurd. Un grup de copii de la orfelinatul de peste pod, îmbrăcaţi în faimoasele treninguri albastre şi cu tenişi în picioare, cu feţele învineţite de frig şi tremurând din toate încheieturile, s-au oprit sub geamul deschis. Aproape ca la o comandă au întins mâinile cerşind tânguitor: „*mi-e foameee*”. O voce din spatele Sabinei a şoptit: „*bine că nu-s ai noştri!*” Aşa era. Bine că nu erau ai noştri. Erau ai nimănui şi, de obicei, erau ţinuţi ascunşi, ca nişte leproşi. „*Ai noştri”* erau şoimi, pionieri, „*viitorul de aur*” al ţării.

Râzând, doi călători au venit cu câte un pumn de bomboane pe care le-au aruncat printre pietrele colţuroase dintre linii. Cu un chiot, haita de copii a început să se îmbrâncească şi să adune prada, scrijelindu-şi degetele. „Tovarăşii” râdeau, de le săltau burţile, şi aruncau câte o mână de bomboane, însoţite de îndemnul: „*Haraşo!*” „*Haraşo*!”. Priviri flămânde, învineţite de ger, cătau cu ochii mari, înlăcrimaţi, către fereastra vagonului în timp ce, de pe degetele chircite, ridicate a rugă, li se prelingeau şuviţe roşii.

În momentul în care s-a auzit şuierul prelung al locomotivei, din spatele ultimului vagon a apărut Luca, măturătorul gării. Printre ceferişti umbla zvonul că era fiul retardat al unuia dintre şefi. Cu ochii ieşiţi din orbite şi urlând cât îl ţineau bojocii, Luca învârtea ameninţător măturoiul de nuiele pe deasupra capului. Ajuns în dreptul mogâldeţelor chircite printre linii a început să pocnească în stânga şi în dreapta, de parcă ar fi ucis nişte gândaci. După fiecare plesneală se auzeau icnete şi plânsete mocnite. Degetele învineţite de frig scormoneau fără contenire după dulciurile înţepenite printre pietre, primind cu stoicism fiecare lovitură. La rândul lui, oligofrenul urla dement: «Vă omooor băăă! Vă omooor băăă!!», răstimp în care loviturile se înteţiseră. Sabina simţi că-i alunecă pământul de sub picioare. Căutând un punct de sprijin, dădu cu ochii de colegul său Vlad, care, atras de urletele de afară se oprise în dreptul ferestrei. Cu o voce joasă, răguşită, de parcă ar fi venit din altă lume, Sabina s-a rugat de el să coboare şi să-l oprească. „E prea mult”, şopti ea mai mult pentru sine.

Un drum la moară

Dumitru, zis Laciu, se tot întorcea de pe-o parte pe alta şi parcă nu-şi mai găsea locul. Se trezise năclăit de sudoare şi cu inima zbătându-se în piept, de ziceai că l-ar fi alergat cine ştie ce nazgodii în somn. Îşi pusese ceasul vechi, tip CFR, să sune la trei dimineaţa, cu gândul s-ajungă-n zori la Gradiştea, la moară. Făcea cam două ore, dacă ţinea caii la trap, şi n-ar mai fi stat la rând. „Rumânii”, care erau mai de-aproape, veneau când se lumina de ziuă, însă el trebuia să plece cu noaptea-n cap, să poată prinde rând mai în faţă. Îi dete un cot neveste-si care sforăia, de parcă pornise porcii la jir, şi-i zise încet:

- Hai, Floare, pune repede de-o mămăligă, că până-n seară numaidecât trebuie să fiu acasă. De luni începem la cules via şi trebuie să fie şi caii odihniţi.

Florica îşi aruncă repede o fustă largă peste cămaşa de noapte şi se duse către bucătaria de vară, unde încă-şi mai făceau mâncarea până dădea frigul bine afară. O mămăligă, câteva ouă fierte şi câteva bucăţi de carne de la garniţă, le adună repede într-un ştergar, le adună într-o traistă pe care o aruncă la picioarele lui Mitu, cum îi zicea ea. Lumea-n sat îl ştia mai mult de Laciu, poreclă pe care i-o pusese un cojan cu păr pe limbă, s-arate cât de încăpăţânat era omul – Laciu era nume de bou. Între timp, Dumitru înhămase caii, pusese scoarţele la căruţă şi mai adusese un sac gol cu câteva bolbotine pe care le aruncă la picioare, peste traista cu mâncare. Caii sforăiau şi scuturau din cozi, de parcă ştiau ce drum lung şi greu îi aşteaptă. Le mai dădu câte-o găleată de apă şi, în timp ce le mai aranja hamurile, trase puţin de ei să vadă dacă nu cumva era căruţa prea grea. Nevasta se apropie ca o umbră de căruţă şi-i zise, zorindu-l:

- Hai, omule, că acuş e ziuă. Lasă, gloabele, le-oi mai căta în coarne cât stai la moară. N-or muri de-atât.

După care se îndreptă repede către porţi şi le deschise larg.

Dumitru se aruncă din mers pe scândura din faţă şi, trap-trap, căluţii o luară din loc. Nu obişnuia să-i lovească şi nu i-ar fi oropsit pentru nimic în lume cu ceva – dacă n-aveai cai şi căruţă, în sat, erai nimeni.

Ba, uneori, bidivii simţeau inima slabă a stăpânului şi mergeau agale fără să le pese că se grăbeşte. Atunci, îi mai îmboldea încetişor cu codirişca pe la spate şi mai trăgea de hăţuri să-i strunească; caii înţelegeau şi-o luau la trap până uitau, apoi, intrau în ritmul lor obişnuit. Nici nu-i împovăra peste măsură – avea grijă de fiecare dată să nu încarce căruţa decât până la scoarţe, pe care le punea doar aşa, de formă. Iar ca să-i dea la vreunul cu

împrumut, cum mai obişnuiau unii, nici vorbă să te poţi apropia de Laciu. „*E tânt şi-al dracului",* ziceau sătenii. *„Nu i-ar cădea nici fărâmătura din barbă, darmite să vezi de la el ceva împrumut."*

Se făcuse ora patru, dar pe şosea nu circula nicio maşină. Începuse deja „campania agricolă" şi de-abia o dată pe zi dacă trecea *o rată* spre Făurei iar, uneori, se întâmpla să nu circule deloc: se făcea economie la combustibil pentru „îndeplinirea planului cincinal".

Oricum, *rata* se punea în mişcare pe la şase, când mijea de ziuă. Cu toate astea, Laciu fusese prevăzător şi agăţase un felinar aprins de oiştea din spatele caruţei. „*Naiba ştie peste ce poţi da într-un drum atât de lung şi... singur, pe deasupra*", gândise el şi imediat făcu o cruce cu limba-n gură zicând un „*Doamne-ajută!*" în barbă.

Şi, îndată îl trecu un fior rece pe şira spinării: îşi amintise de visul de peste noapte: se făcea că era în drum spre moară şi ajunsese în dreptul Movilei; caii începuseră să sforăie şi să dea din copite şi trăgeau tot mai greu la căruţă. Dintr-odată căruţa se oprise de parcă ar fi cărat o piatră de moară, iar caii mergeau în gol, nechezând şi sforăind ca şi cum ar fi văzut cine ştie ce fiară. Degeaba se chinuia şi îi îndemna la mers, că ei, bieţii, parcă nu mai aveau nicio vlagă. Cel din dreapta căzuse în genunchi şi necheza cu ochii măriţi de spaimă şi, deşi purtau ochelari, tot cătau să-şi ducă privirile în spate. Laciu a-ntors cu greu capul către fundul căruţei şi, atunci, a văzut că pe sacii lui, stătea o pisică neagră căreia îi sticleau ochii în noapte. Cu mare greutate reuşise să înşface biciul. Când l-a ridicat deasupra capului şfichiuind aerul, cu intenţia de-ai croi una pisicii pe spinare, a simţit o mână rece încleştată pe mâna lui. L-au năpădit toate apele...

Scuturând din cap îşi zise: „*Ce vis, mă nene! Ar trebui să mai dau şi eu pe la biserică, chiar dacă popa Ţuică nu se mai trezeşte niciodată, biserica e casa Domnului, iar popa e doar un biet slujitor"...*

Şi tot gândind la câte rele se petrec în lumea asta, iată c-a ajuns la Movilă. Aşa numeau sătenii o ridicătură de pământ la intrarea în satul vecin, Plăsoiu. Se credea că-i un vechi mormânt al unei căpetenii de pe vremea tătarilor. Unii se jurau că văzuseră la miezul nopţii limbi de flăcări albastre, dansând în vârful Movilei, semn că acolo s-ar fi aflat o comoară. Doar un nebun îndrăznise odată să se suie în vârf c-o cazma şi încercase să sape. Coborâse de-acolo tot o fugă şi de-atunci nu te mai puteai înţelege cu el. Când încercau unii să-l descoasă ce văzuse, mormăia ceva în barbă şi se făcea nevăzut.

Tocmai când se gândea la astea, Laciu văzu la poalele Movilei cum venea cineva repejor la vale cărând cu picioarele bolovănişul. În faţa lui se zărea, albicioasă, cărăruia ce tăia în două tarlaua cu tutun ce se întindea de jur-împrejurul Movilei. Sus pe cer, o lună mare şi rotundă ca o pâine ieşise dintr-un nor şi lumina ca ziua. Doar ţârâitul greierilor se mai auzea, dar, la apariţia siluetei de pe cărare, parcă totul a încremenit. „*Iete, mă, şi la ăsta, cum umblă noaptea pe coclauri"*, gândi Laciu. Dar nu-şi termină bine gândul că arătarea se şi aruncase din mers pe oiştea din spate. Caii se zmuciră deodată şi porniră să alerge de parcă n-ar fi avut nici o greutate în căruţă. Fluturau din cap şi sforăiau, aruncând cu picioarele din spate ca şi cum ar fi vrut să pocnească cu copitele un duşman nevăzut, aflat în dosul lor. După ce-i mai potoli puţin, Laciu se întoarse către musafirul nepoftit şi-l întrebă:

- Da', tu de-a cui eşti mă, de unde vii şi unde te duci tu, la ora asta?

- Sunt de-a lui Pârliţeanu bre, din Plăsoiu. Am fost acasă şi mă duc acasă, şi începu să rânjească mai mult sughiţând, arătarea.

- Mă, da' tu mă crezi prost? Ce răspuns îi ăsta? Vezi, că te dau jos acum din căruţă şi nu mai faci glume cu mine! Cum te-a lăsat tac-tu să umbli noaptea aşa pe drumuri? Ce, ziua nu vă mai ajunge?

Şi tot bombănind încerca să desluşească chipul musafirului care părea să fie al unui adolescent, după râsetul ce-i trăda vocea în schimbare. Doar ochii îi luceau într-un fel nefiresc... Şi parcă era un şoarece murat. „*Probabil trecuse prin lanul de tutun şi se udase de la roua de pe frunze*", gândi Laciu. Între timp căruţa trecuse de Movilă şi ajunsese în dreptul cimitirului, chiar la intrarea în sat. Într-un fel, se bucura de prezenţa tânărului. Abia îi trecea şi lui vremea mai repede şi avea cu cine să lege o vorbă. Aşa că se întoarse către musafirul ce-şi bălăbănea picioarele pe oiştea din spate şi-l întrebă cu glas iscoditor:

- Mă, voi nu sunteţi neam cu alde Cocoloş de la noi?

Răspunsul nu-i mai veni, că ghibirdocul se smulse de unde şedea şi se prelinse încetişor pe poarta cimitirului. Luna intrase şi ea într-un nor, iar caii începuseră să dea semne de oboseală. Laciu coborî din căruţă şi-o luă agale pe lângă ei să-şi mai dezmorţească oasele. Începu să gândească la ale lui ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Trecu repede prin Plăsoiu şi-o luă peste câmpuri de-a dreptul, încât într-o oră ajunse la moară. Nu era lume multă, aşa că îşi deshămă caii fără grabă şi le puse în faţă un braţ de iarbă pe care îl luase în căruţă la plecare. Dădu cu ochii de unul din Plăsoiu, pe care-l cunoştea din vedere, şi-i zise:

- Hai noroc, mă! Ştii, în dimineaţa asta, când veneam încoace, am luat pe unul de la voi în căruţă. Zicea că-i de-a lui Pârliţeanu. Cum naiba l-o fi lăsat tac-su aşa pe coclauri, noaptea? Nu părea să aibe toţi boii acasă...

Celălalt, care pusese deja mâna pe un sac să-l ajute la descărcat, rămase locului încremenit. Întoarse către Laciu o privire tâmpă şi-l întrebă mecanic:

- De-a cui zici bre, că era?

- De-a lui Pârliţeanu, mă, i-a răspuns Laciu în timp ce se pregătea să arunce un sac în spate! Zicea „*c-a fost acasă şi se duce tot acasă*": îs daţi dracului copiii ăştia de azi, cum te mai iau peste picior!

Celălat lăsă sacul jos şi se aşeză pe vine, ducând mâna la frunte de parcă ar fi şters o sudoare nevăzută. Cu un glas pierit, ca de pe altă lume, abia reuşi să îngaime:

- Io-s văr cu Pârliţeanu, bre, şi n-a avut decât un singur băiat. Avea 15 ani şi s-a înecat acum două saptămâni în gârlă. A fost jalea de pe lume, că intrase la liceu, la Bucureşti, şi tat-su se lăuda în tot satul cu băiatul lui....

Dumitru simţi cum i se scurge tot sângele din vine şi i se taie picioarele. Făcu o cruce mare şi, până a terminat de măcinat, n-a mai scos o vorbă cu nimeni. De-atunci, parcă i-a luat Dumnezeu graiul şi a devenit cel mai credincios om din sat. Niciodată n-a putut să povestească nimănui de ce acel drum la moară făcuse din el alt om.

Pedeapsa (o posibilă poveste)

O linişte grea se aşternuse peste sala de judecată. Din stânga îşi făcu apariţia completul de judecată în frunte cu Preşedintele. Acuzatul, cu privirea în pământ, s-a ridicat în picioare. Palmele i se umeziseră şi tot încerca să le usuce cu un şerveţel de hârtie, iar de pe fruntea încruntată se scurgeau alene câteva bobiţe de sudoare. Privirea-i îndobitocită se fixase cu obstinaţie pe o porţiune de parchet puţin mai închisă la culoare, de parcă ar fi căutat o cale să se prelingă către o altă lume.

Preşedintele completului de judecată se ridică cerându-i în acelaşi timp şi acuzatului să rămână în picioare cât se citea sentinţa.

- În baza articolului... din legea... aliniatul... pentru nerespectarea liniştii şi-a ordinii publice, acuzatul Librescu Norel este condamnat la 3 luni cu executare. În cazul în care va arăta bunăvoinţă şi va citi înainte de termen *cartea* care-i va fi indicată, i se va arăta clemenţă şi va fi eliberat în momentul completării, ca semn de bună purtare civică. Fără drept de recurs! Aveţi ceva de adăugat?

- Onorată instanţă... încercă Arvinte să îngaime, înghiţind aerul precum peştele pe uscat, nu se poate, onorată instanţă... orice... prefer ocna... dar nu *carte*... onorată instanţă... dacă e *carte*... viaţa mea nu mai are rost... onorată instanţă... mai bine moartea...

Dintr-o dată, acuzatul simţi că-i alunecă pământul de sub picioare, privirea i se înceţoşează şi, înotând cu mâinile în aer de parcă s-ar fi aflat în pragul înecului, se prăbuşi într-o parte ca un sac de cartofi. Neînţelegând nimic din bâiguiala lui, Înalta Curte se retrase, făcând semn gardienilor să-l scoată din sală.

În rumoarea sălii, cei doi gardieni care-l însoţeau pe bietul Arvinte îl luară mai mult târâş, cărându-l către duba ce-l aştepta în spatele tribunalului.

Să tot fi trecut vreo oră de când se afla singur în celula în care, deocamdată, fusese mai degrabă aruncat. Încă sub efectul anesteziant al proclamării sentinţei, se târâse cum putuse spre patul de fier şi începu să deruleze filmul întâmplărilor în care fără voie se trezise protagonist.

Se vedea cu ani în urmă, când, copil fiind, mersese la şcoala din sat. Încă de pe atunci lumea căpătase mare scârbă faţă de acele obiecte numite *cărţi.* Până şi preotul le spusese enoriaşilor la biserică, la sfârşitul slujbei de duminică, cum să se ferească de Satana aruncându-i *uneltele*.

Lui Arvinte, fiind copil ascultător, nu trebuia să i se spună de două ori acelaşi lucru. După doi ani de şcoală, când deja prinsese buchiseala literelor, părinţii îl consideraseră suficient de şcolit; nu-i trebuia mai mult de-atât să se descurce în lume. Iar în aceşti doi ani, singura carte pe care a avut voie s-o citească conţinea doar o poveste: „**Făt-Frumos născut cu cartea-n mână**.” Ei, dar cine nu ştia povestea acelui fecior de împărat pe care Ursitoarele l-au blestemat să se nască cu o *carte* în mână şi să aibă parte de toate belele din lume? Aşa aflau de mici câte nenorociri se pot abate pe capul bietului om, când cată tovărăşia acelui scârbavnic lucru cuprins între două coperţi.

Anii au trecut, Arvinte a crescut, şi-a făcut familia lui, tovarăşii lui, cu care zilnic se întâlnea şi stăteau la un pahar de vorbă. Acum ajunsese la venerabila vârstă de 60 de ani. Şi o lacrimă i se prelinse pe obrazul ars de soare. „*60 de ani şi să păţească asemenea ruşine!*”, gândea el, înghiţindu-şi lacrima cu obidă. *Poate se vor gândi la vârsta lui, poate li se va face milă şi nu-l vor supune unei asemenea umilinţe. Să citească o carte!*

Nici părinţii lui nu mai apucaseră vremurile când acele *spurcăciuni* umpluseră pământul. Uneori îi mai povestea bunicul despre vremurile în care Diavolul împânzise lumea şi-şi lăsase mesagerii în cel mai ascuns ungher. Erau atât de multe, încât lumea se scârbise de ele şi, încet-încet, oamenii au început să le distrugă, arzându-le într-un fel de ruguri ritualice. Oricum, nu mai erau de niciun folos. Se dovedise ştiinţific: cititul unei cărţi însemna stricare de minte şi pierdere de timp. Şi, dacă şcoală tot nu se mai făcea, la ce bun atâta hârţogăraie? Până la urmă au înţeles şi noii stăpâni ai ţinutului că cei care mai pierdeau vremea citind erau mai cârcotaşi. Ba, îi mai stricau şi pe cei buni. În cele din urmă au dat ordin să se strângă toată hârtia din ţinut, să se desfiinţeze tiparniţele şi toate *cărţile* să fie arse. Din acel moment, lumea se schimbase în bine. Grija zilei de mâine căzuse în întregime pe umerii conducătorilor ţinutului.

Dar, cum Scaraoţchi n-are astâmpăr în Hăul lui întunecat, aduse în ţinut lifte spurcate, venite din alte lumi, care se amestecaseră printre cei care conduceau ţara. Şi, odată cu venirea lor, începuseră din nou să circule acele blestemăţii de *cărţi.* S-au schimbat şi legile... Deşi nimeni nu simţea nevoia să citească o *carte,* tot mai mulţi judecători îi umileau pe cei care încălcau legile, pedepsindu-i să citească.

Cine nu ştia cum îl primea societatea pe cel care avea parte de asemenea *umilinţă*? Era ocolit mai rău decât un ciumat. Nu i se dădea şi nu i se răspundea la bună ziua, când era zărit pe drum, era ocolit şi privit cu scârbă. Se încrâncena carnea pe bietul Arvinte, când se gândea la nenorocirea care se abătuse asupra lui...

Şi pentru ce? Doar pentru faptul că-şi bătuse nevasta şi ieşise cu ea în mijlocul uliţei, unde proasta, cu toată chirăiala ei, trezise toţi vecinii din somn. Arvinte făcuse dintotdeauna treaba asta cu temei şi regulat, ca să nu uite toanta cine-i stăpânul casei. Aşa era obiceiul locului şi nu pricepea cum de ajunsese acum în sala de judecată. Dacă n-ar fi bătut-o, lumea intra la idei: ba că n-o mai iubeşte, ba că poate-i place de alta – naiba mai ştie cum l-ar mai fi judecat. Şi nu s-ar fi întîmplat nimic, dacă noii conducători nu s-ar fi amestecat în treburile familiei şi n-ar fi făcut lege pentru condamnarea celor ce nu respectau „liniştea şi ordinea publică”.

Tot gândind la necazul său, Arvinte adormi, căzând într-un somn mai adânc decât moartea. Măcar atât avusese noroc: îl puseseră singur în celulă. Şi, astfel trecu prima noapte dintr-un şir lung de nopţi în care umilinţa la care Arvinte avea să fie supus nu va cunoaşte limite.

Nici nu se luminase bine de ziuă că uşa celulei fu deschisă cu un scrâşnet puternic şi o namilă de gardian pătrunse în celulă purtând o tavă pe care se aflau numai bunătăţuri, alături de care se lăfăia cu neruşinare un obiect ciudat, învelit în piele de culoare roşie şi pe care erau încrustate nişte litere aurii. Arvinte sări ars în sus şi holbă ochii cât cepele către tava pe care gardianul o aşeză „cu delicateţe” pe un scăunel, într-un colţ al celulei. Acesta îi făcu vesel cu ochiul şi-i spuse pe un ton sarcastic: „*Poftă bună şi lectură plăcută!*” Pe urmă ieşi hohotind batjocoritor şi zdrăngănind cheile. Rămase bietul Arvinte privind cu ură către tava pe care stăteau înşirate ca într-o vitrină: o halcă de friptură, câteva plăcinte aburinde şi-un coltuc de pâine.

Nările începuseră să-i freamăte ca două aripi de pescăruş, iar gura i se umpluse de salivă. Însă toate acele arome i se proţăpiră-n gât când dădu cu ochii de *carte*. Iar maţele ghiorăiau de parcă se pornise un adevărat război în vintrele lui. Şi o durere cruntă îl săgetă prin stomacul ce măcina în gol de câteva zile. Se întoarse cu spatele şi porni să se

roage de izbăvirea păcatelor, cerând îndurare la Dumnezeu. Decât să pună mâna pe *spurcăciunea de carte*, mai bine să moară. Dacă aşa i-a fost lui soarta...

Şi, pe când în sufletul lui chinuit de om flămând şi umilit se dădea o adevărată luptă, iată că zdrahonul de gardian se întoarse împreună c-o pocitanie de om, care-i venea până la brâu, târând după el o ditamai servieta jerpelită, de-o culoare nedefinită. Pe nas purta nişte borcane de ochelari cu lentile groase, iar în picioare avea nişte pantofi de lac ce scârţâiau la cea mai mică mişcare. După ce i-a făcut semn gardianului să ridice tava, a smuls cu un gest scurt *cartea* şi s-a îndreptat către Arvinte, întinzându-i o mânuţă de copil:

- Sunt avocatul din oficiu, Doinel Pupăzică, şi am fost desemnat să te supraveghez şi să te îndrum să alegi calea cea dreaptă prin care să-ţi scurtezi suferinţa.

Şi, cu un gest de prestidigitator, aproape că-i băgă sub nas obiectul cel spurcat. Arvinte se trase doi paşi înapoi rămânând cu ochii holbaţi pe *lucrul dracului.*

- Domnule Arvinte, pe scurt, că n-am vreme de pierdut: ceea ce vezi aici în mâna mea este *o carte*. A fost scrisă de unul, Mihail Sadoveanu şi are titlul ***Baltagul***. Mai mult nu-ţi spun, îţi las plăcerea de-a o parcurge aşa cum spune recomandarea domnului judecător. Cu cât termini mai repede cartea, cu atât mai repede vei scăpa din acest infern. Şi încă ceva: zilnic vei primi un mic dejun cât se poate de consistent, pe care-l vei putea savura doar după ce parcurgi cel puţin zece pagini din carte. Gardianul va sta cu ochii pe tine: să nu care cumva să încerci să trişezi, că nu ţine. Citind zece pagini pe zi, ar trebui să o termini într-o lună. Cînd o termini, eşti liber! La o lună, nu la trei! – semn de bună purtare civică. Dacă o termini mai repede, cu atât mai bine... pentru dumneata. Dacă însă nu arăţi înţelegere, vei trăi doar cu pâine şi apă... cel puţin trei luni. În caz contrar, judecătorul ar putea să le prelungească... La finalul lecturii vei da o probă: ai să-mi povesteşti cartea. Şi, ca să fie mai convingător, îl fixă pe Arvinte, preţ de câteva secunde, cu privirea-i bulbucată ce se iţea din dosul lentilelor groase.

Apoi, arătarea făcu stânga-mprejur, lăsă uşurel cartea pe scăunel şi se strecură afară din celulă. Matahala de gardian izbucni iar într-un hohot de râs care-l pocni pe Arvinte drept în plex. „*Ce om fără suflet*", gândi în sinea lui. Se aşeză uşurel pe marginea patului şi şterse cu dosul palmei broboanele de sudoare ce-i umpluseră fruntea şi pe care abia acum le simţea. Trăia un adevărat coşmar şi nu vedea nicio ieşire. Îl apucase un soi de sfârşeală, maţele-i ghiorăiau îndrăcite şi prin faţa ochilor începură să se perinde găini fripte împănate bine cu usturoi. Cu un gest scurt s-a şters la ochi. Îngândurat, s-a aşezat pe colţul patului şi s-a frământat în fel şi chip, fără să găsească vreo ieşire din nenorocirea care dăduse peste el. Şi nemernica de foame parcă-i luase minşile!

A venit prânzul şi, aşa cum îi spusese pocitania, i-a fost adusă tava cu bunătăţi, de care însă n-avea voie să se atingă decât cu condiţia să citească măcar câteva pagini. Până la urmă, gândi Arvinte, decât un leu mort, mai bine un câine viu. Ce-o fi, o fi...

Cu obida în suflet şi cu privirile împăienjenite de lacrimile neputinţei, Arvinte s-a repezit şi-a înhăţat pur şi simplu sfidătoarea carte. Sub buricele degetelor simţi o fierbinţeală, de parcă ar fi atins o plită încinsă. Şi-o furnicătură se ridică pe braţ în sus până la creier. O înşfăcă cuprins de ură şi se duse cu ea către pat, cu gândul doar s-o răsfoiască, poate-poate înşală vigilenţa gardianului. Se vede treaba că acesta-l urmărea – în aceeaşi clipă auzi şi zdrăngănitul cheilor pe hol. Lui Arvinte nu-i rămase decât să se supună torturii şi să citească. Literele îi jucau în faţa ochilor în vreme ce zăgazul lacrimilor fu biruit. Prinse a mormăi silabisind cuvintele, până ce dădu gata vreo câteva

pagini. S-a oprit când tava i-a fost adusă din nou. După ce a înfulecat aproape pe nemestecate toată ofranda, s-a suit în pat şi s-a aşezat cu faţa la perete.

Cuprins de remuşcări, gândurile i-au luat-o razna. Prin faţa ochilor cuvintele se înşirau unul după altul într-un dans drăcesc. Se chinuia să le dibuiască un sens. Ceva îi lipsea. Şi tot gândind la paginile citite, simţi cum i se trezeşte un soi de curiozitate să afle ce s-a mai petrecut cu femeia aceea atât de hotărâtă. Da, da, hotărâtă şi de neîntors din cale. Nu aşa ca el... S-a ridicat mecanic din pat, a luat din nou *cartea*-n mână şi-a pornit să buchisească, dând foile una după alta. Până a căzut într-un somn adânc. În vis i-a apărut munteanca alături de feciorul său, călare, urcând şi coborând prin văgăuni să-şi caute bărbatul. *Straşnică femeie!* îşi spuse Arvinte în vis.

Şi se trezi dis-de-dimineaţă cu gândul să mai citească despre drumul femeii. De la o zi la alta Arvinte devenea tot mai curios şi până la urmă a reuşit să dea gata *cartea,* înainte de-a se împlini săptămâna.

A şi apărut pocitania de avocat (îl anunţase probabil gardianul) şi a început să-l descoasă despre întâmplările Vitoriei, femeia care pornise să-şi caute bărbatul ucis de lotri. La sfârşit, spuse:

- Mda, ai citit-o. Acum ce facem? Mai ai de stat până se face luna...

Cu jumătate de gură aproape, Arvinte-l întrebă pe avocat:

- Nu mai ai... una la fel?

- Ba da, îi spuse acesta. A doua zi îi aduse altă carte.

Când s-a împlinit luna, Arvinte a fost eliberat. În poarta închisorii îl aştepta nevasta. Pe chipul ei se citea o undă de dispreţ: se aflase în tot târgul cum reuşise bărbatul ei să iasă mai devreme şi toţi prietenii o ocoleau deja, iar cunoscuţii începuseră să facă glume despre „filosoful" Arvinte. Cum stăteau lucrurile cu adevărat, avea să afle Arvinte singur când s-a dus la cafenea, acolo unde veneau toţi prietenii lui. În zadar încercă el să le explice că ceea ce făcuse nu era chiar atât de grav. Că, de fapt, acele *cărţi* nu-i făcuseră niciun rău, dimpotrivă, parcă se simţea mai împlinit. Îl priveau cu un soi de regret aşa cum priveşti către un mort.

Sătul să tot explice, fără a fi băgat în seamă, Arvinte s-a retras din grupul lor: câtă vreme-l judecau, nu-i erau prieteni. Drumurile către Bibliotecă au devenit obişnuinţă şi noii săi prieteni, cu siguranţă, nu l-au trădat vreodată.

Locaţia de gestiune

Liniştea mormântală din apartament fu dintr-o dată spartă de zgomotul făcut de „ceasul cu cuc” din hol. După un scurt clincănit, se auzi un fel de hârâitură care, altădată, fusese un „cu-cu” sonor, ce scula şi morţii din morminte. Întâmplarea făcuse ca în urmă cu câteva zile nemernicul de cuc, aflat în vârful acelui arc, să nu ţină cont de ora de reculegere a Clarei şi să-i strice tot ritualul cu ieşirile lui atât de zgomotoase.

Obiceiul Clarei de-a intra în relaţie directă cu Cel de Sus, seară de seară, de vreo patruzeci de ani încoace, era cât pe ce să fie pus în pericol, de când cutia buclucaşă îi intrase în casă. Şi-n seara cu pricina, abia ce fusese cuprinsă de duhul evlaviei, că dracul de cuc se porni să anunţe ora exactă. Ploaia de cucuituri, una după alta, avu darul s-o scoată pe Clara din minţi şi să-i întunece definitiv bucuria ce-o simţise atunci când una din nepoatele sale, neavând să-i dea altceva cadou de ziua ei, îi dăduse ceasul cu cuc. Cu riscul de-a pierde efectul „rugăciunilor”, s-a repezit, a înşfăcat un scaun şi, aruncând printre dinţi un „paştele şi dumnezeii cui te-a adus în casa mea!”, s-a aşezat la pândă.

Când pasărea din vârful arcului a ieşit brusc pe uşiţă şi-a strigat „cu-cu”, Clara a înhăţat-o scurt şi-a aruncat-o cât acolo. Numai că mecanismul n-a cedat aşa de uşor şi, după ce Clara a coborât de pe scaun, uşiţa coliviei de la ceasul cu cuc a continuat să se deschidă; în loc de „cu-cu”, se auzea acum o gâjâială care, pur şi simplu, o înnebunea.

Clara şi-a făcut cruce, crezând că numai diavolul a putut-o îmbia să-şi lase rugăciunea neterminată şi să mutileze biata cutie cucuitoare.

Încă de tânără, de când se mutase în acel apartament, făcuse din bucătărie singura cameră în care dormea, mânca, împletea dar, mai ales, se ruga. Celelalte trei camere erau umplute până la refuz cu mobilă şi câte şi mai câte lucruri pe care le adunase de la pomenile atâtor morţi din familie: pături, cearşafuri, seturi de oale, veselă, haine de toate mărimile (după cum fuseseră răposaţii). Totdeauna spunea că le adună pentru singurul fecior pe care-l avea, atunci când s-o-nsura, să nu plece cu mâna goală din casa ei. Numai că Alecuţ s-a însurat, iar Clara nu s-a îndurat să-i dea nimic. „*Ce, să le strice şi să le împrăştie?*” Ea le adunase cu multă trudă, aşa că a decis ca toate aceste lucruri să ajungă pe mâna nepoţilor. *Când se vor naşte. Până atunci să rămână la ea, că nu cer de mâncare.*

În familie, morţii se tot înmulţeau şi Clara devenise de-acum renumită pentru spiritul ei „gospodăresc” în împărţirea pomenilor. Când a murit tată-său, moş Jănică, s-a bucurat Clara tare mult. Cu aşa un tată beţiv, era de înţeles de ce plecase atât de departe de casa părintească şi se măritase tocmai în oraşul din celălalt capăt de ţară. Aşa cum era obiceiul locului, i se pregătiseră mortului 24 de punţi spre a-i fi date de pomană: vreo trei plăpumi de mătase, câteva pături de lână curată, cearşafuri albe de olandă cu broderie de mână – toate noi şi frumos împachetate, să nu vorbească lumea-n târg c-a plecat moş Jănică gol pe cealaltă lume. Dintr-o privire, Clara şi-a dat seama că erau lucruri de calitate şi-au apucat-o părerile de rău la gândul că vor încăpea pe mâna cine ştie căror nevolnici. Fără să stea pe gânduri, a cerut să împartă ea *pomenile* şi s-a trecut cap de listă, pe Titişor de vreo două ori, pe Alecuţ de vreo trei ori şi încă vreo două nepoate, încât pentru săraci n-a mai rămas nimic de dat. Cunoscându-i metehnele, toate neamurile s-au dat deoparte şi au lăsat-o în plata ei.

S-a întors Clara acasă, încărcată de parcă s-ar fi dus să escaladeze Himalaia: abia i se iţea chipul smochinit de sub grămada de bolbotine. Când a văzut-o, Titişor, că aşa îl alinta ea pe bărbatul cu care împărţea în fiecare dimineaţă ceaiul cu pâine şi cu gem, a făcut o gură până la urechi, plin de admiraţie, exclamând: „*Vai, mămicule, cum ai putut să cari ditamai bagajul*?” Însă Clara, care de multă vreme nu mai înghiţea drăgălăşeniile lui Titişor, i-a tuflit drept în cap samarul pe care-l cărase de la gară singură, oţărându-se la el: „*Ajută-mă, şi nu mai căsca gura ca un plăvan! Dacă era după tine, n-aveam nici apa după ce s-o beau. De-aia nu te iau cu mine pe unde mă duc: eşti un gură-cască şi un papă-lapte!”*

Ce-i drept, în urmă cu 45 de ani, Clara nu gândise la fel despre Titişor, singurul fecior al unui militar de carieră, ce se însurase cu una dintre cele mai bogate fete ale târgului. Aşa cum cereau uzanţele timpului, cucoana Ileana, mama lui Titişor, adusese o dotă consistentă şi-şi crescuse băiatul cam corcolit – fără să–şi bată capul că într-o bună zi va trebui să-şi ia singur viaţa în mâini.

Pe Clara a cunoscut-o Titişor în casa unor prieteni. Venise în vizită la una dintre fete, cu care fusese colegă la Şcoala de Menaj, cu intenţia bine definită de-a-şi găsi un bărbat cu bani şi cu situaţie, care s-o ducă din amărâtul de târguşor în care nu putea să mai scoată nasul de râul beţivului de Jănică. „*Mai bine aş fi fost orfană de tată, decât cu-aşa un beţivan*”, spunea deseori Clara cu obidă.

Când l-a văzut pe Titişor, nici vorbă să i se fi aprins călcâiele după el, însă planurile din capul ei erau deja făcute. Nici Titişor nu părea prea atras de domnişoara cea

negricioasă, cu un puf de mustăcioară deasupra buzei superioare, cu privirea alunecoasă pe care nu i-o putea prinde nicicum şi îmbrăcată cam din topor. Gândul şi sufletul lui erau la Anişoara Olăreanu, bruneta cu ochi verzi care pusese pe jar inimile tuturor tinerilor din anturajul său. În viaţa ei destul de chinuită de până la douăzeci de ani, Clara învăţase că, atunci când îţi doreşti un lucru cu ardoare, trebuie să te şi lupţi pentru el. Aşa că, pentru cucerirea lui Titişor, niciunul din mijloacele folosite nu i s-a părut imoral. Şi, pentru că ochii cei verzi ai Anişoarei Olăreanu îl îmbolnăviseră, pur şi simplu, pe Titişor, Clara a pus la cale ultima strategie.

Lipsindu-i „originea sănătoasă" (tatăl fusese grefier militar în regimul „burghezo-moşieresc"), Titişor, pe care părinţii plănuiseră să-l dea la medicină, ajunsese simplu impiegat în gară. În fiecare seară, după ce ieşea de la program, făcea drumul către casă cu tramvaiul. După prima sută de metri de la gară, tramvaiul începea să urce o pantă la baza căreia vatmanul se dădea jos şi schimba macazul. În acel loc, Clara se hotărî să joace cartea decisivă a vieţii ei, aşa că, înainte să oprească tramvaiul, ea se aruncă alături de linie, cu mare grijă să nu cumva să se lovească – simulând un leşin. Titişor coborî şi, când o văzu acolo întinsă, se repezi la ea. Cum de felul lui era tare simţitor, pe loc i se frânse inima de mila ei: mai ales că, înainte să dea ochii peste cap, Clara avusese grijă să-i şoptească: „*pentru tine am vrut să mor*". Şi de la acest episod, încet-încet, Titişor s-a lăsat prins în mrejele Clarei şi nici bine n-a trecut luna că a dus-o acasă la cucoana Ileana; după ce a cântărit-o din priviri, aceasta a etichetat-o scurt: „*neam-prost*". A încercat ea să-şi convingă băiatul că zile bune nu-l aşteaptă lângă negricioasa cu buze subţiri, deasupra cărora se lăfăia o mustăcioară de volintir, în toată regula, însă degeaba.

Vorbele cucoanei Ileana s-au adeverit, dar Titişor, pe zi ce trece, îşi admira nevasta tot mai tare: pe cât era el de moale şi împăciuitor, pe atât era Clara de războinică şi de vindicativă. Dar boala ei cea mai mare era cea cu care venise de acasă – atât de mult o erodaseră lipsurile şi foamea îndurată în casa beţivului de Jănică, încât, oricât i-ar fi fost masa de plină şi cămara de îndestulată, spunea scurt: „*n-avem!*"

Avea neamuri multe Clara şi, de câteva ori pe an, le vizita, plecând cu câte ceva din casa fiecăruia. Se văita veşnic de lipsuri, de foame, de sărăcie...

Pe Titişor l-a îngăduit în patul ei aproape doi ani, până s-a născut Alecuţ, după care l-a trimis să doarmă într-unul din dormitoare, în care-i pusese pe jos o plapumă veche şi roasă. În patul din sufragerie, adunase Clara vreo 20 de păpuşi pe care aproape zilnic le pieptăna, le aranja, visând să aibă o fetiţă care să se joace cu ele. Erau păpuşile după care tânjise întreaga copilărie.

Dar n-a fost să fie: s-a pricopsit cu un băiat pe care nu l-a iubit mai deloc. Ea se culca în bucătărie, pe o canapea adusă de la un unchi care murise şi nu lăsase prea multe lucruri în urma lui. Canapeaua, însă, se potrivise numai bine în strâmta ei bucătărie de la bloc. Firea ei visătoare o făcea să cadă pe gânduri deseori şi să meargă cu imaginaţia acolo unde realitatea îi interzisese. În mintea Clarei începură să apară iubiri, una după alta, pentru bărbaţii chipeşi din anturajul familiei, ori pentru actori cu care se visa în cele mai romantice ipostaze. Uită curând că ea a fost aceea care l-a atras pe Titişor în patul ei şi începu chiar să-i reproşeze că a profitat de inocenţa ei şi, că, dacă ar fi ştiut cât este de necioplit, pentru nimic în lume n-ar fi cedat. Titişor, căruia nu prea-i funcţiona memoria şi care nu concepea să nu fi fost el bărbatul fatal, încerca să-i tot intre în voie, făcându-i toate mofturile. Noaptea, dacă l-ar fi trezit şi l-ar fi trimis să-i aducă ochi de mort, Titişor s-ar fi sculat şi ar fi căutat până când ar fi găsit unul şi l-ar fi pus la picioarele ei.

Coana Ileana, văzând că nora era dracul gol, îi spuse odată cu tristeţe lui Titişor: *„Să nu-mi mai aduci în casă „sărăcia" de-ai luat-o de nevastă, că mă oftic când o văd. N-ai decât, vino singur, când vrei."* Titişor s-a supărat şi nu s-a mai dus deloc, astfel Clara a devenit centrul universului său, fiinţa pentru care trăia şi muncea. Şi, curios lucru, pe măsură ce Clara îl respingea şi făcea din el cârpă de şters pe jos, Titişor era tot mai îndrăgostit de ea.

Cu timpul, neîmplinirile sentimentale ale Clarei s-au transformat în boală. Începuse tot mai mult să trăiască în lumea închipuirilor ei, imaginând o întreagă reţea de duşmani care i-ar fi dorit răul şi moartea. Şi pentru că acasă Clara crescuse cu frică de Dumnezeu, îşi găsise refugiul şi alinarea pe la diferite biserici, unde auzea ea că ar fi popi „cu har", care deschid cartea şi-ţi spun curat la ce să te aştepţi de la viaţă. Nu se ştie de unde şi cine o învăţase un fel aparte de-a se ruga la Dumnezeu, pe care Clara îl tot îmbunătăţea creându-şi propriul stil: avea un adevărat ritual în care credea cu toată fiinţa ei şi căruia i se dedicase trup şi suflet. Timp avea berechet, pentru că de la bun început îi spusese clar lui Titişor: „*Sunt o doamnă şi n-am să merg la serviciu cot la cot cu toate amărâtele. De-aia m-am măritat, să mă ţină bărbatul acasă.*" Şi Titişor nu s-a opus.

Seară de seară, când gândea că s-au terminat slujbele pe la biserici, Clara lua un smoc de lumânări, aduse de Titişor de pe mormintele proaspete din cimitir, pe care le tăia aşa cam de patru-cinci centimetri. Îşi punea tacticos ochelarii pe nas şi cu un acuşor încrusta numele tuturor duşmanilor ce stăteau în calea fericirii ei. Apoi, pe la 11 noaptea, punea acele căpeţele de lumânări să ardă pe un capac de aragaz şi ea începea să se „roage" pentru fiecare-n parte: pentru unii îi cerea lui Dumnezeu doar să-i sperie puţin, să le rupă vreo mână, ori vreun picior; însă pentru cei mai aprigi duşmani cerea moartea şi nimic altceva. Când şi când, în câte-un miez de noapte, îl trimitea pe Titişor să arunce resturile de ceară pe apa râului ce străbătea oraşul. Odată, ajunsese săracul în arestul poliţiei şi de acolo, la balamuc, fiind prins de-o patrulă de poliţie, în timp ce arunca pachetul în apă. Cine să-l creadă că la miezul nopţii în loc să doarmă-n patul lui, arunca un pachet de ceară arsă, „să se ducă duşmanii cu apa"?

Aproape că nu mai avea duşmani: toţi cei cu care Clara credea că are ceva de împărţit plecaseră la cele veşnice, fără să ştie că moartea lor fusese o împlinire a rugăminţilor ei către un Dumnezeu atât de vindicativ. Se uscase, se smochinise, de nu mai cântărea mai mult de 30 de kilograme, cu tot cu haine, însă la „slujbele" zilnice nu renunţa decât atunci când auzea că unul dintre membrii numeroasei sale familii pleca în lumea celor drepţi. În mintea ei, singurul chip frumos şi adevărat pe care aştepta să-l mai vadă în uşă şi s-o strîngă în braţe rămăsese chipul unuia dintre frumoşii actori ai veacului trecut. Cu gândul şi cu sufletul la el îşi petrecea Clara cele mai frumoase momente ale zilei.

Şi mai avea un moment care o umplea de bucurie: atunci când, singură şi nevăzută de nimeni, molfăia o ciocolată. De când se măritase cu Titişor, tot timpul păstra câteva în dulăpiorul ei secret. Izolată de lume şi de viaţă, zilele Clarei se desfăşurau monoton de ani şi ani, de parcă ar fi fost una şi aceeaşi zi. Alecuţ, singurul ei fecior, dăduse-n patima alcoolului şi, într-o bună zi, a dispărut în lumea largă. Nimeni nu i-a mai deschis uşa multă vreme. Printre nepoţi şi celelalte rude, deja circulau fel de fel de legende despre averea babei care nu se mai dădea dusă din casă de frică să nu fie prădată.

Într-o bună zi s-a întâmplat nenorocirea: Titişor, care nu mai avea voie să calce pe teritoriul ei, de când o surprinsese mâncându-şi tacticos ciocolata, dădu într-o zi buzna în

bucătărie şi-o găsi pe Clara cu un rest de ciocolată în mână şi cu privirea holbată spre geam. Avusese un atac cerebral şi abia mai horcăia. Înainte să sune la salvare şi să cheme o nepoată care stătea mai aproape, înşfăcă punga cu ciocolate şi-o ascunse sub plapuma zoioasă pe care-şi făcea veacul citind singura carte în care citise toată viaţa: „Istoria Căilor Ferate Române".

Vestea despre moartea iminentă a Clarei a creat mare vânzoleală printre neamuri: nepoţi, strănepoţi, veri de-a nu ştiu câta spiţă au apărut în casa în care niciodată nu le călcaseră picioarele. Şi pentru că, odată, la înmormântarea unui frate, Clara zisese-ntr-o doară c-o să vină şi ea alături, când i-o veni sorocul, nepoţii s-au decis, fără să-l întrebe şi pe Titişor, să-şi ia moarta acasă. Ar fi fost şi prea costisitor s-o îngroape într-un oraş atât de mare în care aproape că se băteau pe locurile de veci. Nu-i vorbă, Clara fusese prevăzătoare şi pusese stăpânire pe locul de veci al familiei lui Titişor, însă pentru neamuri era şi acesta o sursă de-a mai face ceva bani.

Chiar în seara aceleiaşi zile, Clara şi-a dat duhul, rămânând cu ochii holbaţi către petecul de cer care se zărea din patul de spital, în ciuda tuturor încercărilor unei infirmiere de-a-i închide. Baba era atât de slabă, iar diagnosticul fiind clar, medicii au încercat să evite să-i mai facă autopsia. Era deja mumificată din viaţă.

Nepoţii, care puseseră la cale s-o ia acasă, cu cât mai puţină cheltuială, au cerut să fie *„îmbălsămată şi preparată cum scrie la carte"*. Aveau planurile lor şi vroiau să fie siguri că baba nu le joacă vreun renghi. Au dus-o acasă într-un sicriu şi, pentru că oraşul de baştină al Clarei era la peste 1000 de km şi i-ar fi costat o avere s-o transporte până acolo cu maşina, au decis să pună sicriul într-o cutie de placaj pe care să scrie „fragil" şi s-o trimită prin mesagerie, cu trenul, la destinaţie. Nu le-a fost deloc greu s-o îndese într-un sicriu de copil pe care, apoi, l-au pus în lada de placaj. După care, l-au pus Titişor s-o expedieze, fiind proaspăt pensionat de la CFR. Aşa erau siguri că nu le va cotrobăi nimeni prin „colet". Pe documentul de însoţire au scris la conţinut: „cărţi rare".

În urmă, discuţii aprinse, certuri, mai cu seamă că de pe urma Clarei nu rămăsese niciun de testament. După câteva zile şi nopţi de parlamentări, au decis să meargă la notar şi să jure cu mâna pe Biblie că moarta nu avea niciun moştenitor direct. Iar pentru Titişor au „aranjat" în grabă o anchetă socială şi, mituindu-l pe directorul azilului din oraş, au reuşit să scape de el. Au mai cârcotit unii, însă până la urmă au cedat: decât nimic, câteva mii de euro tot erau ceva.

În tot acest timp, din cauza negocierilor, neamurile uitaseră de Clara. Trecuseră deja câteva zile de când cutia în care fusese „ambalată" cu tot cu sicriu, ocupa un raft întreg în mesageria din orăşelul ei de baştină. Funcţionarul, care lucra la mesagerie, a decis să întocmească „proces-verbal de imputare", deoarece „destinatarul", care fusese avizat de primirea „coletului", încă nu se prezentase să-l ridice. Fiecare zi scursă însemna o zi în care cel ce avea să ridice coletul trebuia să plătească o suprataxă numită *locaţie de gestiune.* În cele din urmă s-a prezentat la ghişeul mesageriei Viorica, nepoata cea mai iubită de Clara, pe care toţi o desemnaseră un fel de maestru de ceremonii. Funcţionarul de la mesagerie era nou-angajat şi, chiar dacă venise pe post cu recomandare de sus, de la partid, era decis să respecte regulamentul. Când a dat cu ochii de Viorica, plin de importanţă, i-a spus scurt:

- Întâi plătiţi *locaţia de gestiune*, apoi vă luaţi coletul!

- Care locaţie, domnule? Ce-i aia *locaţie de gestiune*? Am plătit când am trimis coletul. Uite, chitanţa! Şi-apoi, ce atâta tevatură pentru câteva amărâte de cărţi?, a încercat Viorica să-l îmbuneze pe gestionar.

- Amărâte, neamărâte, n-aţi venit să ridicaţi coletul când aţi fost avizată, plătiţi *locaţia de gestiune*.

Pe Viorica au apucat-o căldurile şi, uitând de matrapazlâcul cu cărţile, a luat-o gura pe dinainte şi s-a pornit să ţipe la funcţionarul cel intransigent:

- Ba, ai să-mi dai sicriul, că n-o să ţii mortul aici, până se strică! Ce, a ocupat mătuşa vreo linie? Nici să nu-ţi treacă prin cap că mai primeşti vreun leu! Dă-mi mortul că iese cu scandal!

Luat prin surprindere de întorsătura discuţiei, tânărul lucrător s-a îndârjit şi mai rău, gândind că femeia îl minte doar-doar o scăpa să nu plătească *locaţia de gestiune,* aşa cum spunea la regulament. Îi spuse sec, cu gândul să încheie orice discuţie cu ea:

- Nu mai comenta atât! Plăteşti, iei coletul. Nu plăteşti, stă pe raft, dar în fiecare zi creşte „*locaţia de gestiune*". Şi, când pronunţa „*locaţie de gestiune*" se şi vedea felicitat de şef pentru vigilenţa sa. Iar ca să nu-l creadă cucoana prost, spuse cu subînţeles, semn că s-a prins de glumă:

- E chiria *mortului*, pentru zilele cât a stat la noi pe raft.

Viorica, văzând că gluma se îngroaşă şi n-o mai scoate la capăt cu căposul de funcţionar, începu să strige la însoţitorii care o aşteptau cuminţi pe băncile din gară:

- Ia veniţi, mă, încoace! Ăsta nu vrea să ne dea mortul! Zice că să-i plătim *locaţie de gestiune* că a stat pe raftul lui!

- Cum adică să nu ne dea mortul? Da' ce-i după el? Ce să plătim? Ce-i aia „*locaţie de gestiune*"?

- Ce rău a făcut tuşa să le plătească la hoţii ăştia „*locaţie de gestiune*"? Să protestăm!, strigă dintr-o dată unul c-o faţă de revoluţionar, cu părul vâlvoi.

- Criminalii! Huoooo! izbucni imediat un strigăt de revoltă dintre ei. Hoţii de la guvern vor să ne ia şi pielea de pe noi. Să plătim şi aerul respirat de morţi!

Şi, în scurt timp, în faţa biroului şefului de gară, pe lângă neamurile Clarei s-a adunat o mulţime care striga cât o ţineau rărunchii:

- Ho-ţiii! Ho-ţiii! Ne-au furat şi mor-ţiii!

Funcţionarul de la mesagerie deja scria un alt proces-verbal de imputare, prin care „destinatarul" era obligat să plătească „*locaţie de gestiune"* pentru alte 24 de ore. Nici nu-şi mai bătea capul cu cei pe care-i văzuse protestând în faţa gării- aveau ei motivele lor. Mai ales că, de când auzise că guvernul de bandiţi de la Bucureşti vrea să pună noi taxe pe spinarea bietului român, fierbea şi-n el mânia proletară. Convins de propria-i dreptate s-a alăturat mulţimii de protestatari.

Vestea despre protestul de la gară s-a împrăştiat în tot oraşul, astfel încât grupuri de-alde gură-cască umpluseră peronul. Care mai de care striga ce-i trecea prin cap, neştiind cum şi de ce se adunaseră acolo. Au apărut, pe rând, televiziunea, câţiva reporteri de la jurnalele locale şi în scurt timp au pornit să circule veşti despre anumite „*taxe care se pun pentru morţii din alte localităţi*". Unii vorbeau despre „*un tren încărcat cu morţi, pe care funcţionarii din gara X îl blocaseră pe linie moartă*". La televiziunea centrală, deja se vorbea despre „*o catastrofă feroviară şi despre jandarmii care interveniseră pentru a nu da voie rudelor să-şi ia morţii acasă*". Întreg oraşelul era în mare fierbere. În biroul şefului de gară telefoanele zbârnâiau în neştire : ministrul, şefii

din minister, directorii cereau disperaţi rapoarte asupra evenimentelor întâmplate şi cum de-a fost posibil să se petreacă o catastrofă feroviară într-o gară prin care nu trecea decât un singur tren, o dată la 24 de ore.

Marcelică Totoi, şeful de gară, fiind la domiciliu, unde-şi făcea liniştit siesta, fu adus la birou aproape pe sus. Microfoanele, reportofoanele, fleşurile de la aparatele de fotografiat, l-au înlemnit, pur şi simplu, în faţa biroului. A tras aer în piept, a intrat în birou şi-a chemat impiegatul să vadă ce s-a întâmplat. Răspunsul a venit sec:

- Habar n-am! Au apărut nebunii ăştia din senin şi-au început să protesteze.

- Dar poliţaiul unde-i?

- Păi, cască şi el gura printre ăştia şi mai azvârle din când în când cu cascheta în sus.

Aruncând o privire pe geam, dădu cu ochii de tânărul nou-angajat, de la mesagerie, care, roşu la faţă, striga cât îl ţineau plămânii:

- Jos guvernul criminal care ne-a tăiat salariile!

- Da' idiotul ăla pentru ce protestează? întrebă Marcelică privind cu surprindere către propriul angajat

- De unde să ştiu eu, domn' şef? Cine ştie ce iscoadă trimisă de ăi de sus o fi, şi-a venit aici să pornească răzmeriţa.

În faţa gării, protestatarii strigau aşa cum auziseră şi ei la televizor: *„Ieşi afară, javră ordinară!”*

Văzând că nu scoate nimic de la impiegat, Marcelică Totoi şi-a luat inima în dinţi, a ieşit afară şi s-a suit la tribuna improvizată. A tras aşa, un răget în microfon, încât toţi cei prezenţi au încremenit. După care a întrebat cât a putut el de calm, aşa cum văzuse într-un film cu mafioţi:

- Oameni buni! De ce protestaţi?

- Jos guvernul! strigă unul într-o parte.

- Şi ce vii, mă, în gară, să strigi? De ce nu te duci la primărie? Ori în parc? Ce, e gara lui tac-tu? Ce vrei de la gară?

Individul, neştiind de ce ajunsese să protesteze în gară, n-a dat niciun răspuns şi chiar a căzut pe gânduri întrebându-se: *„chiar aşa, de ce nu m-am dus la primărie?”*

Viorica, amintindu-şi că tuşa Clara sta tot pe raft în mesagerie, în vreme ce neamurile se pregătiseră şi aşteptau s-o ducă la groapă, a strigat şi ea:

- Să ne dea mortul! De ce să plătim *locaţie de gestiune* dacă mortul stă cuminte pe raft?

- Care mort, cucoană? Şi care raft?

- Tuşa Clara, din mesagerie.

Atunci în mintea şefului de gară încolţi un gând care şi-ar fi dorit să nu fie adevărat. Văzuse şi el pe raft ditamai lădoiul şi chiar se întrebase ce naiba putea să conţină atât de mare şi de „fragil”.

Se dădu în grabă jos de la tribună şi intră în mesagerie val-vârtej, strigându-l pe vajnicul gestionar aflat printre protestatari:

- Ia să vedem documentele însoţitoare ale coletului în care zice doamna că-i „tuşa Clara”. Aha, *„cărţi rare”*, expediate cu câteva zile-n urmă, avizat destinatarul care abia azi s-a prezentat să ridice coletul, refuzând să plătească *locaţia de gestiune...*

Însă Viorica tot mai furioasă că i se cereau atâta amar de bani, chiar mai mult dacă ar fi adus sicriul cu un taxi, începu să strige la şeful de gară:

- Nu sunt cărţi, domnule! E tuşa Clara, moartă şi împachetată, pe care trebuie s-o îngropăm creştineşte. Iar nişte hoţi ca voi ne spun că trebuie să plătim *locaţie de gestiune* ca să ne luăm mortul! Ce, i-aţi dat de mâncare cât a stat la voi? Aţi culcat-o-n patul vostru? Hoţilor! Auzi! Zece milioane pentru câteva zile!

Auzind cuvântul „hoţ", şeful de gară se făcu roşu la faţă precum racul şi strigă şi el la Viorica:

- Cucoană, eşti nebună, ori te prefaci? De unde să-ţi dau eu mort, când în acte scrie „*cărţi rare*" ?

Şi-odată se-ntoarse către impiegat spumegând de furie:

- Vanghele, adă, mă, un ciocan şi-o daltă să desfacem „coletul"!

Şi cioc! cioc! cioc!, apoi împinse cu dalta capacul lăzii. Înăuntru, sicriul! Faţa i s-a luminat şi s-a întors victorios către Viorica:

- Ei, madam, aici e caz de Procuratură! Ia sună, Vanghele, la Parchet, la Poliţie şi cheamă organele să deschidă sicriul. Se pare că stimata doamnă chiar are dreptate…

Vanghele s-a conformat pe loc şi-a început, plin de importanţă, să sune în stânga şi în dreapta spunând că-i vorba despre o „crimă în colet". Nu se ştie ce au înţeles cei care au primit reclamaţia, ori că scandalul deja îi alertase şi pe ei, astfel că în scurt timp peronul gării deveni neîncăpător: vreo două salvări, câteva maşini de poliţie, cei de la Parchet şi-o dubă cu mascaţi au apărut în trombă. După o discuţie purtată cu şeful de gară şi după ce i-au înlăturat pe toţi gură-cască, inclusiv pe cei din familia Clarei, s-a decis deschiderea sicriului. În momentul în care s-a ridicat capacul, mulţimea a fost străbătută de rumoare şi de un „Aaaa!"

Sicriul era… gol. Nici urmă de Clara. Viorica, chemată aproape să vadă cu ochii ei, rămase holbată şi cu gura întredeschisă, abia murmurând:

- Cu mâna mea… Vă jur!… Imposibil!… Hoţii de la mesagerie au furat-o pe tuşa Clara! Şi mai cer *locaţie de gestiune*!

Şi pe loc a cuprins-o un plâns cu sughiţuri încărcat de neputinţă… Ştia ea, că nu trebuie să te pui cu hoţul de român!

Accident aviatic

„Zică cine-a zice şi cum a vrea să zică, dar când este să dai peste păcat, dacă-i înainte, te sileşti să-l ajungi, iar dacă-i în urmă, stai şi-l aştepţi.” (***Povestea lui Harap Alb***)

De două săptămâni ploaia nu mai contenea. Trecuseră Floriile, trecuse şi Paştele – un Paşte mocirlit care-i ţinuse pe sătenii din Sperieţi în casă. Mulţi nici la biserică nu s-au dus, că n-au dovedit să străbată noroaiele de pe uliţă, care-n unele locuri treceau şi de tureatca cizmei. Mai ales pe acolo pe unde trecuseră tractoarele „veneticului” de le cumpărase pământurile şi se-mbogăţise pe spinarea nepăsării lor.

Neam de neamul lor, nici în cele mai urâte visuri n-ar fi gândit să le-ncapă pământurile pe mâna gălbejitului de chinez. A apărut în sat la braţ cu-a lui Mocârneţ: nişte sărăcoi, vai de mama lor. Caterina, singura lor fată, cum a putut să-şi ia zborul, drept în buricul Capitalei s-a oprit. Cum a făcut ea, cum a dres, l-a găsit p-ăsta de-l cheamă Hu şi l-a adus în bătătura lui Mocârneţ. Mai întâi s-au uitat babele la el ca la urs: se întrebau, aşa mai cu fereală, că văzuseră şi ele povestea cu geamantanul la televizor, ce dracu găsise la Caterina lui Mocârneţ. Unii mai ai dracului făceau glume pe seama „*ţăranului Hu*”, gândind că mare lucru nu-i de capul lui. Numai că, în câţiva ani, au văzut ce-i putea

pielea *mititelului*: le cumpărase aproape toate loturile de pământ şi devenise ăl mai mare boier din Sperieţi. Fermier în toată legea – cu vite, o turmă de capre şi zeci de hectare de pământ pe care le lucra tot cu chinezoi de-ai lui. Fudui cum erau, sperieţenii nu s-ar fi dus nici dacă mâncau pământul de sub tălpi să-l slugărească pe „Huci al lui Mocârnici”, cum îl porecliseră mai pe urmă, când s-au trezit că-şi băuseră lot cu lot la barul lui Măcănilă. Le rămăseseră doar tarlalele pe care plantau tutun şi care nu cereau prea mare îngrijire.

Şi acum, dacă n-ar fi plouat aşa duşmănos şi îndesat, unii ar fi ieşit la răsădit tutunul. Stăteau cu răsadul pregătit, cu sfoara şi chitonagele la îndemână. Partea bună era că n-or să mai muncească la cărat butoaiele cu apă pe câmp. Le dăduse Dumnezeu apă în cele mai ascunse locuri.

Ai lui State parcă nu mai aveau astâmpăr. Tutunul rămăsese singura lor sursă de venit şi, de când făceau isticurile în solarii, plantând seminţele de tutun, şi până în iarnă, când treceau la împăpuşat, munceau toţi cu mic cu mare.

Iliuţ cu Vănel erau cei mai mari din cei şapte copii ai lui Vasile State şi cei mai slabi de minte. Însă erau harnici. Dacă i-ar fi pus tată-său să tragă la plug, ar fi tras fără să crâcnească. Aşa-i crescuse Vasile – hapsâni după muncă. Şi strângători. Strângeau tot ce le ieşea în cale. „*Nu se ştie niciodată când ai nevoie de un lucru”*, îi învăţase şi bâtu, Dumnezeu să-l odihnească! Acasă la ei, în polatra din dos, găseai ce voiai şi ce nu: bucăţi de coasă, potcoave, hamuri de cai, bucăţi de lanţ, până şi-un sabot de cale ferată pe care-l dosiseră când au fost în urmă cu doi ani la oraş să cumpere o mobilă pentru cel care s-o-nsura primul. Şi Vasile era tare mândru de feciorii lui care se-apropiau uşurel de treizeci de ani.

Tot ieşind şi intrând în casă, de parcă ar fi putut s-alunge ploaia, holbându-se când şi când spre cer şi trăgând câte-o înjurătură printre dinţi, văzură că la un moment dat norii s-au mai răzbunat şi s-a pornit un vânticel călduţ, numai bun să usuce câmpurile. L-au strigat pe Sofronie la gard. Erau vecini şi cu loturile la câmp şi i-au zis să meargă împreună să mai dea o raită, să vadă dacă n-ar fi putut să treacă la răsădit a doua zi, în caz că ploaia s-ar fi oprit. De obicei, Sofronie nu se prea înturlica cu năsărâmbii lui State, dar azi parcă nu mai avea nici el stare să stea în casă.

Nici n-au ajuns bine la marginea satului, că Vănel s-a repezit către o groapă de unde scoteau oamenii lut galben, de-şi lipeau casele. Văzuse o bucată de fier şi, cum îi era nacafaua, s-a dus s-o ia acasă. Măcar nu ieşise degeaba – nu se întorcea cu mâna goală. Iliuţ a sărit să-l ajute pe frate-său, în vreme ce Sofronie cât pe ce să-şi rupă gâtul în altă bucată de fier ce ieşea mai mult de jumate din pământ. Ploaia spălase lutul şi lăsase la vedere cele două bucăţi. Le-au scos destul de uşor din lutul îngălbenit şi moale şi începură să se dumirească: erau două proiectile din vremea războiului.

- Bă, poate-or exploda şi ne ia dracu, zise Sofronie.

- Taci, bă, fricosule, zise Iliuţ, gelos pe prada lui. Tu crezi că le-a lăsat neamţul de bune? Şi după-atâta ploaie, s-o fi dus toată încărcătura.

Şi, luând proiectilul de la frate-său din mână, spuse iluminat de bunele lui idei:

- Bă, tot n-avem noi un *chitonag* ca lumea. Ne tot chinuim să răsădim cu porcăria aia de lemn. Fierul n-are moarte! Uite-l, e gata ascuţit. Doar să mergem la alde Ciurlică fierarul să-l îndoaie oleacă, să-l putem ţine bine-n mână.

Sofronie s-a gândit şi el la *chitonagul* lui de lemn, care lucea de-atâta folosire şi care se uscase atât de tare, de ziceai că n-ai nimic în mână. Făcea găuri în pământ una

după alta, parcă era teleghidat. Mai bine ar ţine bucata de fier să facă o cute de ascuţit coasa.

Cei doi nărozi ai lui State nici n-au mai stat pe gânduri şi s-au pornit către fierărie.

- Bă, dacă ţie nu-ţi place şi n-ai nevoie, poţi să ni-l dai nouă. O s-avem fiecare câte-un *chitonag,* ce n-a văzut Parisul.

Sofronie s-a făcut că n-aude şi-a mormăit un „lasă, bă". Dar curiozitatea l-a mânat pe acelaşi drum către fierărie. Dacă Ciurlică le făcea ăstora treaba bună, s-ar fi prins şi el să-şi facă un *chitonag.*

Când au ajuns, Ciurlică meşterea la nişte caiele sub un şopron, urmând să potcovească un cal. De cum a dat cu ochii de ai lui State, ştiindu-i cam năsărâmboşi, i-a întrebat prefăcându-se că le dă mare importanţă:

- Ce doresc domnii?

Vănel a scos cu grijă proiectilul pe care-l băgase pe mâneca hainei şi a dat să i-l arate lui Ciurlică. Acesta a făcut ochii mari, gura i-a rămas căscată de parcă n-avea aer şi-a rupt-o la fugă spre fundul grădinii. De-acolo a început să răcnească de parcă-l atacaseră o mie de draci:

- Plecaţi, bă, dracului, cu proiectilul vostru de-aici. Ce, vreţi să-mi lăsaţi copiii pe drumuri? Ieşiţi din curtea mea, sau chem poliţia!

Convinşi că Ciurlică trăsese ceva sub nas şi-l apucaseră pandaliile din te-miri-ce, „domnii clienţi" au făcut cale-ntoarsă şi-au pornit agale către casă.

Vănel, care era cel mai mintos, îi spuse lui Iliuţ să-l liniştească:

- Lasă, frate! Ce, noi om fi mai proşti? S-o găsi şi-n curtea noastră o nicovală şi-un ciocan, să ne facem treaba. Bem şi noi o bere, decât să i-o dăm speriatului ăsta.

Sofronie cam căzuse pe gânduri, dar pentru că văzuse că nu li se întâmplase nimic până atunci, şi-a zis în sinea lui că, sigur, erau răsuflate proiectilele şi numai bune de meşterit.

Ajunşi la poarta lui State, le-a dat celor doi şi proiectilul său şi s-a dus acasă să aducă jumătate de rachiu să se cinstească pentru isprava din acea zi. Plimbarea lor ieşise în câştig, dacă se gândeau la ce *chitonage* or să le iasă. A înşfăcat sticla de rachiu de după sobă şi, când a dat să iasă pe uşă, dintr-odată s-a trezit izbit la pământ şi-o bubuitură puternică a ridicat tot satul în picioare.

Urlete, lătrături de câine, mugete de animale, de parcă începuse războiul. Rămase câteva secunde prostit locului, după care culese de pe jos un sac de cânepă, nici el nu ştia de ce, şi sticla de rachiu, şi o rupse la fugă prin fundul grădinii drept peste haturi. Buzele-i tremurau şi din ochi începură să-i curgă lacrimi şuvoaie: „*Nici nu vreau să văd. Auzi, ai dracului proşti! N-aveau chitonag! Ieşiseră la răsădit şi n-aveau chitonag! Acum, na! Au adus nenorocirea pe capul bietului State! Ai dracului mameluci! Şi eu, mai nebun ca ei! Acum, puteam să nu mai fiu!"* Şi-a făcut o cruce până-n pământ şi cu mâinile tremurând de frica ce-i intrase-n oase, a dus la gură sticla de rachiu şi nu s-a oprit, până n-a văzut fundul sticlei.

De sus începuse din nou să bureze, aşa că Sofronie şi-a făcut sacul de cânepă glugă şi l-a pus în cap. Parcă-i venea să fluiere acum. Se simţea uşor ca o pană şi porni de-a dreptul peste câmpuri fără nicio ţintă. Ştia doar atât: scăpase la mustaţă de cea cu coasa.

Pentru că vremea se răzbunase puţin, „Huci al lui Morcănici", latifundiarul din Sperieţi, angajase un avion utilitar să dea cu ierbicide peste câmpurile semănate. Pe-

aproape de prânz, Ninel Conţescu zis Pisică s-a ridicat în aer cu o încărcătură de ierbicid, cu gândul să dea gata treaba în câteva ore. C-o seară-nainte o cam făcuse lată şi după vreo două cafele deja îi crescuse adrenalina şi parcă n-ar fi trebuit doar să împrăştie acele prafuri. Se simţea ca la 20 de ani.

Şi-a amintit de vremurile bune, când era pilot de încercare, de mitingurile aviatice la care participase, şi l-a cuprins ciuda că ajunsese acum să dea cu prafuri pe câmpurile chinezoiului. La un moment dat zări o mogâldeaţă în plin câmp şi, când se lăsă mai jos, îl văzu pe Sofronie care alerga ca bezmeticul, înfierbântat de la jumătatea de rachiu.

- Măi, să fie, îşi zise Ninel. Ăsta-mi lipsea acum. Măcar dacă aş fi fost c-o maşină, l-aş fi claxonat şi se dădea naibii din drum. Dacă dau drumul la prafuri acum, cine ştie ce se poate întâmpla. Cu sacul ăla-n cap, nici nu vede nici n-aude.

Şi, pe loc, aviatorul nostru a decis să-i dea o lecţie nebunului ce-i apăruse-n cale.

- Ia să-l speriem noi puţin pe musiu...

Şi a apăsat pe manetă, avionul a pornit în picaj şi-n aceeaşi clipă Sofronie, auzind huruiala, s-a oprit pe loc, a ridicat sacul din cap şi a dat să ridice privirile către cer. N-a mai apucat. S-a auzit o bufnitură înfundată şi bietul Sofronie a rămas speriat pentru totdeauna în mijlocul câmpului.

Isprava Dracului

La marginea satului Căţelu se aciuase de-o bucată de vreme o familie tare săracă. Veniseră de nu se ştie unde c-o cotigă la care aveau înjugată o junică, cu câteva bulendre şi câteva tingiri puse peste un braţ de ciocani. Lumea le zicea „alde Pulihoi”, nume care probabil era interpretarea celui de Polevoi. Şi avea Pulihoi un băiat pe care-l chema Mizdrache şi-o fată Tasica. Un creştin care avea o bucată de pământ la marginea satului şi pe care o ţinea mai mult pârloagă, că mare lucru nu reuşea să adune de râul hoţilor, şi-a făcut o pomană cu Pulihoi şi i-a dat lotul de casă: „*să zică bogdaproste şi să-l pomenească de câte ori s-o ruga*”. Ce-i drept, săracul om nu se prea ruga şi nici la biserică nu mergea, aşa că baba Tarsiţa, tartorul babelor de pe uliţa lui Pulihoi, s-a dus peste el şi l-a întrebat scurt: dacă-i botezat şi cununat şi dacă are copiii botezaţi.

Cum nu-şi bătuse capul vreodată cu asemenea lucruri, omul nostru s-a lăsat pe mâna babei, care şi-a pus o piatră în drumul către rai, creştinând familia „veneticilor”. Şi baba Tarsiţa deveni „Naşa”, un fel de general peste familia bietului Pulihoi. L-a ajutat să ridice două odăiţe, mai mult cu sfaturi şi cu îndemnuri. A făcut el o căsuţă din nuiele împletite în care a înfundat vălătuci de lut cu paie şi la urmă a lipit-o cu lut, amestecat cu balegă de cal. Nevasta lui Pulihoi, Dobriţa, a tras un var alb şi-un brâu gri că-ţi era mai

mare dragul să te uiţi la căsuţa învelită cu stuf, c-o prispă mare pe care dormeau cu toţii vara. Aşa porni Pulihoi în noua lui viaţă din satul Căţelu, alături de Dobriţa, de cei doi copii şi de junica adusă-n jug.

Uneori auzeai glasul dogit al babei Tarsiţa cum striga din uliţă: „*bă, mai dormiiiţi? Dormire-aţi somnul de veci! Moare vaca-n coşar de foame şi sub voi putrezeşte patul! La muncă, măgădăilor!”* Pulihoi ieşea primul (se vedea că era singurul care ştia ce-i armata) şi-şi îndesa pe ochi căciula neagră şi miţoasă pe care nici vara n-o lepăda din cap: zicea că-i ţine răcoare. Se uita lumea la el ca la urs, dar jos tot n-o dădea. Ba i-a mai convins baba să intre şi-n colectiv, la dat cu sapa, nu să aştepte doar la mila altora. Mizdrache, băiatul cel mare, plecase deja la Brăila, la profesională şi rămăsese doar Tasica, mezina, care era cam tută de felul ei. O ţinuseră la şcoală în clasa a doua până pe la 14 ani. Pe urmă au lăsat-o-n pace, că râdeau dracii de băieţi de ea şi-o porecleau în toate felurile. „*Să mai crească oleacă, se gândea Pulihoi, şi-oi mărita-o. Ce-i trebuie carte? N-are popa destulă carte-n sat?”*

Şi toată viaţa familiei Pulihoi curgea lin, precum o o apă la şes, până-ntr-o zi de joi, când căzu sărbătoarea Ispasului. Ăi bătrâni plecaseră la câmp la prăşit (colectiva nu încheiase nicio convenţie cu Dumnezeu ca acum), lăsându-i Tasicăi în grijă să adune buruiană pentru junică şi s-o dea la apă. Şi-a luat Tasica un sac de cânepă cu ea, a mai chemat vreo două fete din vecini, şi-au plecat după buruiană. Pe la prânz, se făcuse o căldură de te lovea în moalele capului, chiar dacă era pe la sfârşitul lui mai, aşa că fetele au făcut cale-ntoarsă către sat. Când au ajuns în dreptul casei lui Pulihoi, s-au oprit pe marginea şanţului de peste drum, să se odihnească. Ş-a aşezat Tasica cu cele două surate pe sacii de iarbă şi-au început să dondănească de-ale lor. Şi cum chicoteau ele întrecându-se în poveşti de groază, o dată aruncă Tasica o privire către căsuţa lor. Rămâne cu gura căscată şi nu poate articula nici măcar o vorbă. Până la urmă îngaimă cuprinsă de spaimă: *„Dd...dracul! Uite dracul cum se plimbă la noi prin casă c-o lumânare-n mână!”* Celelalte două s-au uitat cu atenţie, nevenindu-le să creadă ce spune Tasica. Şi tot scrutând cu privirea au zărit până la urmă flacăra unei lumânări ce pâlpâia pe masa din tindă, când mai mare, când mai mică, după cum bătea vântul. S-au tot holbat ele, tremurând de frica Satanei, până a apărut o babă din vecini. Când i-au spus cum se plimbă Satana prin casă cu lumânarea aprinsă-n mână, baba a-nceput să râdă şi le-a spus că au vedenii. Dar s-a oprit şi ea să arunce o privire. S-a dus mai aproape, a pus mâna streaşină la ochi şi deodată a dat un chiot şi-a luat-o la fugă pe uliţă urlând cât o ţineau plămânii: „*Dracu' la Pulihoooi*!”

În scurt timp, în faţa curţii lui Pulihoi s-a adunat o armată de babe şi aproape toată plodăraia satului. Tasica devenise cea mai importantă persoană din sat: dădea explicaţii, povestea, râdea, o mai apuca şi plânsul – nu mai prididea cu atâta lume pe capul ei. Se discuta aprins: unii chiar îl văzuseră pe Satana cum urca pe scară în podul casei, alţii, cum zdrăngănea prin oalele de pe plită, iar alţii jurau că i-au văzut coarnele în geam şi-o limbă mare şi roşie cum se scălămbăia la ei. În acel moment, nu se ştie de unde, veni un îndemn scurt: „*Să-l omorâm cu pietre*!” Ce-i drept, îndemnul fusese stimulat şi de grămezile de pietriş răsturnate pe uliţă pentru şoseaua ce se tot plănuia de câţiva ani încoace.

Şi nici una, nici două, casa lui Pulihoi fu asediată în toată legea. I-au stricat gărduţul de la drum, poarta i-au făcut-o praf, geamurile au fost făcute zob şi de-acum

pietroaiele zburau către acoperişul de stuf să nu cumva să-i vină-n cap Necuratului s-o taie pe horn.

Dintr-o dată s-a auzit un ţipăt şi în mijlocul mulţimii a pătruns baba Tarsiţa: „*Huoo! Lua-v-ar dracu' de nenorociţi! Ce-aveţi, mă, cu casa creştinului?"* Din spatele unor babe s-a iţit Tasica şi-a început să-i povestească năşicăi de nenorocirea ce dăduse peste casa lor. Baba se holba la ea şi nu-i venea a crede ce aude: „*Care drac, zăludo? Unde-ai văzut tu drac la voi în casă?" „Păi,* zice Tasica*, uite, năşică, se vede lumânarea-n tindă."* „*Lumânarea,* întreabă baba? *Lumânarea am pus-o eu, trăznite-ar de toantă ce eşti! Am venit dimineaţă cu pomană, am luat cheia de la streaşină şi-am intrat în tindă de-am pus pomana pe masă. Am lăsat să ardă lumânarea de sufletul morţilor."*

Şi cu mâinile-n şolduri, baba s-a năpustit pe uşă în casă să arate că nu Dracul fusese în casă, în lipsa stăpânilor, ci ea, Naşa, cu de pomană. În spatele ei apăruse, nu se ştie de unde, şi săracul Pulihoi, care, cu un licăr ciudat în priviri, rotea capul de jur împrejur, parcă admirând grămezile de bolovani ce crescuseră în tinda lui. Cu un gest aproape firesc şi-a scos căciula miţoasă din cap. În aceeaşi clipă în jurul lui s-a făcut gol, spectatorii de ocazie rupând-o la fugă care-ncotro: pe creştetul scăfârliei lui Pulihoi se lăfăiau două umflături care, de la o clipă la alta, tot creşteau precum coarnele unui melc proaspăt trezit de ploaia blândă de vară...

Spovedania

Duminică. Singura zi din săptămână în care Aglaia îşi permitea luxul să mai lenevească în pat preţ de-o jumătate de oră, după ceas. De data asta, contrar obiceiului, s-a ridicat brusc, asemeni unui soldat, şi s-a dus glonţ în baie. Se trezise gata obosită, de prea multe gânduri; dar, dintre toate, unul îi sfredelea mintea ca un fier încins şi nu-i dădea voie să mai gândească la nimic altceva. Ochii ei mari, ce dădeau chipului un aer de continuă nedumerire, înotau în lacrimi pe care cu greu le stăpânea. Atunci, căta scurt

în jur, ca înecaţii, să se agaţe de ceva. În zadar! Era singură! Singură, în faţa nenorocirii ce-i ţinea mintea ocupată de-o vreme şi căreia nu-i găsea vreo rezolvare.

Nu-i vorbă, singură era ea de aproape un an, de când Culiţă, bărbatul cu care îşi împărţise cei mai frumoşi ani, plecase către cele veşnice. Măcar atunci, nenorocirea se abătuse brusc asupra ei şi n-a prea avut vreme să-i macine nervii, aşa cum se întâmpla acum. Primise o scrisoare oficială prin care era anunţată că, „Avasilcăi Nicolaie a decedat în căminul Combinatului de la Krivoi Rog, aflat în oraşul Dolinska din Ucraina"...

Nici până azi n-a aflat ce s-a întâmplat cu adevărat, dar şi frate-său Virgil îi spusese să-şi vadă de treabă, că tot nu-l mai învie. Lucra la minister şi i-ar fi creat probleme. În urmă cu 7 ani, când Culiţă rămăsese şomer, plecatul la Krivoi Rog fusese unica şi cea mai bună soluţie. Revoluţia l-a prins secretar de partid la Combinatul de Utilaj Greu. Nu era om al dracului, dar cum era valul atunci, l-au fugărit muncitorii cu ranga prin hale, iar el a scăpat cu fuga şi s-a oprit drept la maică-sa, într-un sat, undeva pe malul Prutului, unde n-ajungea nici măcar un autobuz.

Iar ea, din „doamna Aglaia", devenise simplu „Aglaia", până şi pentru amărâta de la parter care avea o droaie de copii şi pe care, uneori, o punea să-i facă menajul pentru o pâine şi câţiva cartofi. Acum o sfida şi nici „bună–ziua" nu-i mai dădea.

Ce-a mai plâns Aglaia şi-atunci! Ce i-a mai blestemat cu „revoluţia" lor cu tot! Acum i-a venit şi ei, din nou, apa la moară. Când îi vede cum trag targa pe uscat, şomeri, plini de datorii pe la bănci şi cu privirile înceţoşate de frica unui viitor deloc favorabil, se bucură în sinea ei şi zice: *„Aha! L-aţi împuşcat pe Ceauşescu, leşinaţilor! Aţi vrut democraţie! V-aţi umplut de Doamne-ajută! Beţivilor."*

Da, până şi Culiţă o luase razna de supărare. Cât a stat la mă-sa la ţară s-a suit călare pe butoi şi nu s-a mai dat jos. De nu era frate-său să-i găsească loc în primul lot de muncitori ce plecau la Krivoi Rog, Aglaia se gândise, serios, chiar să divorţeze. Avea două fete şi cine naiba i le mai lua de la uşa unui beţiv? Când era „tovarăşul secretar", alta era kalimera. Era obligaţia ei de mamă să se gândească la viitorul lor. Plecarea lui la Krivoi Rog, la Combinatul pe care statul român împreună cu fosta URSS, Germania, Cehia şi Bulgaria îl ridicau acolo, însemna 800 de dolari pe lună, bani care intrau în contul pe care Aglaia îl şi deschisese.

Aşa că l-a luat cu binişorul pe Culiţă şi l-a trimis unde-a-nţărcat dracul copiii, să facă şi el ceva util pentru familie: bani. În 7 ani doar o dată mai ajunsese Culiţă în România, când murise maică-sa. În rest, Aglaia mergea şi de patru ori pe lună la el şi devenise specialistă în comerţul „en detail". Îşi cumpărase de la „basarabeni" două genţi de rafie, mari cât un şifonier, pe care le încărca cu tot ce ştia că se cumpără la ucrainieni şi venea cu ele la fel de pline acasă – blănuri, aur şi alte mărunţişuri. Învăţase repede lecţia: şpaga la şofer şi privirea de femeie neajutorată cu care înmuiase multe inimi de bărbaţi, care-i săreau de fiecare dată în ajutor.

Toate au mers bine până la acea nenorocită de telegramă. Nu-i vorbă, că-i rămăsese un cont destul de consistent de pe urma afacerii cu Krivoi Rog-ul, numai că acum trebuia să se descurce singură cu toate. Şi s-a descurcat până-n urmă cu o lună, când i s-a întâmplat nenorocirea. Până când liniştea ei s-a făcut praf. Până când şi-a băgat duşmanul în casă, de acum nu ştie cum să mai scape.

Dar s-a hotărât: merge azi la părintele Nicolaie, de la parohie, şi-o să-i ceară sfatul. Se spovedeşte ca o creştină adevărată, face o donaţie la biserică şi-şi uşurează

sufletul, că de când cu năpasta ce i-a căzut pe cap, nu mai are odihnă de niciun fel. Însă oricât şi-a frământat ea mintea, tot n-a reuşit să iasă din încurcătură.

Şi tot gândind aşa, s-a oprit Aglaia în faţa oglinzii mari din sufragerie, punându-şi una câte una pe ea hainele de doliu pe care de câteva luni le pusese la fundul şifonierului. O „ştresau", aşa le spunea ea tuturor cunoscuţilor şi, în plus, Culiţă putea să-şi vadă de-ale lui în lumea celor drepţi şi fără doliul ei. Parcă-i părea rău de pălărie – îi dădea aşa, un aer aristocratic, de mare doamnă. Cu voalul negru atârnând pe umeri, Aglaia naviga ca o corabie cu pânzele umflate, când ieşea pe stradă. Trupeşă cum era, se făcea gol în jurul ei pe unde trecea. S-a mai privit o dată în oglindă, a îndreptat o cută la gulerul de dantelă al bluzei şi, mulţumită de ceea ce vedea, a ieşit din casă făcând o cruce mare şi zicând: „Doamne-ajută!"

Şi chiar avea nevoie de ajutor, pentru că din impasul în care ajunsese doar Dumnezeu o mai putea scăpa. Aşa credea ea. Şi câte n-a încercat, ca să scape de el! Le-a rugat pe fete să-l scoată din casă, a încercat să i-l paseze soră-sii, ba, de multe ori i-au trecut prin cap gânduri criminale, dar s-a gândit la pedeapsa lui Dumnezeu. N-a avut încotro: a înghiţit plină de obidă tot amarul până la capăt. Gândind aşa, la necazul ei, i s-a pus un nod în gât. „*Ce nenorocire! Să nu te mai poţi bucura de viaţă pentru aşa o spurcăciune. Şi nici măcar nu era de soi. Neam de vagabond, adunat de pe străzi!...*"

În faţa bisericii, Aglaia s-a oprit să ia câteva flori, să nu zică părintele c-a venit cu mâna goală la sfânta biserică: se uită cam urât la ea, mai ales c-o ştie că nu-i aşa pierită de săracă.

Preţ de câteva minute s-a târguit cu florăreasa: *„Şi astea s-au făcut nişte hoaţe! Toţi vor să-ţi scoată banul din buzunar pe nimic. Auzi, câteva buruieni să coste cât o pâine!*" bombănea Aglaia în gând.

Până la urmă a cedat chivuţa. „*Decât s-o bată Dumnezeu pentru târguiala de la uşa lui, mai bine i le-ar fi dat umflatei, gratis. Găseşte ea oameni cu suflet care să dea un ban pe-o floare, s-o pună la icoana Maicii..."*

În biserică nu mai era lume. Slujba se terminase de vreo jumătate de oră, iar preotul discuta cu femeia care vindea lumânări. Când a dat cu ochii de Aglaia, a încercat să facă stânga-mprejur şi să se strecoare în altar: o ştia strânsă la pungă şi cu gura slobodă.

Prea târziu! De când aştepta Aglaia momentul ăsta! Fără să mai ştie de ea, se îndreptă aţă către preot, cu mâna în care ţinea florile întinsă, de parcă lui i le-ar fi adus. Toată supărarea şi toată durerea înfrânată până atunci au rupt zăgazurile sufletului, nodul din gât a coborât în coşul pieptului şi un şuvoi de lacrimi a început să alunece pe obrajii ei dolofani...

S-a ales praful de toate cuvintele frumoase pe care plănuise de acasă să i le spună părintelui. O bolboroseală nesfârşită se revărsa din gura Aglaiei, din care bietul preot abia dacă pricepea ceva:

„Nu mai pot, părinteee! Mă seacă la inimăăă! Când l-am adus acasă era taaare frumos şi jucăuş... am zis că m-ajută să trec peste singurătate... că aşa mi-a zis... şi fetele au fost de acord... Dar acum nu mai vreau! Nu-l mai vreau că simt că înnebunesc!"

Şi ochii Aglaiei se bulbucau tot mai tare, lacrimile i se înnodau în barbă, iar faţa i se făcuse roşie ca para focului. Degeaba tot încerca preotul s-o liniştească. Dintr-o dată glasul îşi schimbă tonalitatea: din gâtlej i se revărsa un amestec de plâns cu sughiţuri cu un soi de râs isteric, încărcat de ură:

„Mi-a ros plapuma... pernele... covorul... mobila... tot!Tot! M-a nenorocit, m-a lăsat săracă! Ba, îşi face nevoile pe unde apucă, de nu mai dovedesc să spăl din urma lui... Am vrut să-l otrăvesc, să scap de el!!!”

Preotul făcea ochii tot mai mari şi se străduia s-o cuprindă de după umeri, dar, când a auzit de toate grozăviile, l-a năpădit revolta şi s-a întors către ea spunându-i cu pe un ton mustrător: „*De! Aglaie, parcă nici anul n-a trecut de la înmormântarea lui Culiţă; nu puteai şi tu să mai aştepţi*?”

Aglaia s-a oprit în loc, de parcă primise una-n moalele capului:

„Ce să aştept, părinte? Mi-a zis că-i de rasă şi mi-l dă gratis. Şi s-au bucurat şi fetele când l-au văzut. De unde să ştiu eu că javra îmi distruge casa şi că n-o să mai pot cu niciun chip să scap de ea?! Am venit să mă înveţi ce să fac, că de nu, fac mare păcat.”

„Javră...” s-a dumirit preotul, pricepând despre ce „intrus” era vorba. Cu o undă de umor în glas îi spuse Aglaiei împăciuitor: *„E-un suflet al lui Dumnezeu şi el...”*

După care a luat-o pe după umeri cu blândeţe şi, în vreme ce Aglaia îi sorbea cuvintele de pe buze, îi oferi soluţia: avea nevoie de el la casa parohială...

Ajutoru’

Abia s-a ridicat soarele de-o suliţă, că satul părea toropit sub valul de căldură ce devenea tot mai apăsător. Sub salcâmii cu frunzele pleoştite, animalele căutau umbra, dormitând alene cu ochii abia mijiţi. Nici măcar o boare de vânt. Şi era o linişte, de parcă n-ai fi fost în mijlocul unui sat, ci undeva pierdut în pustiu... Sătenii parcă intraseră în gaură de şarpe, mai ales cei pe care i-a prins vremea primprejurul casei. Şi nu sunt puţini, la vremurile astea, cei care nu-şi prea găsesc rostul pe-aşa o căldură, aşa că se trag mai degrabă la umbră, în faţa televizorului. Dimineaţa, în general, se dădeau în reluare telenovelele... film după film... Ochi să ai, că timp e... berechet!

Doar într-o curte se vedea o momâie ce se mişca fără rost, când şi când dând fuga la poartă să vadă dacă nu vine cineva pe uliţă. Îşi punea mâna streaşină la ochi şi se tot uita de-a lungul uliţii cu nerăbdare. Era Vasilca lui Crăcănatu. Aşa îl porecliseră sătenii pe bărbatu-său, Stelică, pentru că mergea puţin crăcănat şi cam şoldiu. În clipa în care

Vasilca se desprinsese de stâlpul zaplazului, s-a auzit ţiuitul asurzitor al unei salvări, care venea în trombă, şi care se tot amplifica pe măsură ce se apropia de uliţa lor. A pus o frână bruscă şi s-a oprit în dreptul casei la alde Zărghilă. Ăştia erau mai totdeauna acasă, mai puţin după-amiezile când amândoi, şi Pachiţa, şi Mitache, o luau uşurel pe sub garduri: Mitache în faţă, Pachiţa din urma lui cu câţiva paşi, până la barul din colţul uliţei. Şi asta, seară de seară, până se termina cu „ajutoru'". După care, vreme de aproape trei săptămâni, până la celălalt „ajutor", şedeau pe prispa casei şi beau tutun „din producţia proprie".

Faţa Vasilcăi lui Crăcănatu s-a luminat ca o lună plină la vederea salvării, şi-a zbughit-o, dându-se în dreptul unui pâlc de porumb ce crescuse pălălău, din cauza ploilor, astfel încât ea avea vedere liberă în curte la alde Zărghilă, fără să fie văzută. Din salvare s-au dat jos doi zdrahoni şi-au intrat în curte călcând apăsat, fără să privească în stânga sau în dreapta. La alde Zărghilă nici măcar o jigodie de câine nu se aciuase în bătătură, să fi lătrat, dacă intra vreun nepoftit. Avuseseră o corcitură de pechinez şi, crezând ei că mânca prea mult, l-au suit în trenul cu navetişti şi l-au trimis la oraş. „*Să se descurce, că de-aia-i câine,*" zisese ritos Mitache.

Ajunşi în dreptul ochiului de geam ce da în curticica plină de troscot, unul dintre zdrahoni a început să ciocănească încetişor cu arătătorul îndoit. Buimacă de somn, cu basmaua trasă într-o parte, Pachiţa s-a repezit la uşă strigând cât putea de tare:

- Ho! Că nu dau turcii! Ce naiba vreţi, mă?

- Ne-aţi chemat, zise unul cu un glas plictisit. Mai bine aduceţi bolnavul, să nu pierdem vremea.

- Ce bolnav, mă, sare Pachiţa tot încercând să-şi ridice basmaua ce-i cădea pe-un ochi, mototolită de la cât bosolise perna până să adoarmă.

- Cucoană, ştii ceva? Îţi baţi joc de noi? Ai chemat salvarea că sparge nebunul tot prin casă şi acum o faci pe nisnaiul? Unde-i bolnavul, că ne mai aşteaptă şi alţii?

Din casă se auzi vocea răguşită de mahoarcă a lui Zărghilă:

- Cine-i fă, de tot boscorodeşti atâta?

Cei doi zdrahoni şi-au făcut semne pe muţeşte şi nici una, nici două, au dat buzna în cămăruţa în care Zărghilă se încinsese la somnul de dimineaţă, fără măcar să-i treacă prin cap ce nenorocire-l aştepta.

- Haida! zise unul din cei doi zdrahoni. Gata, odihna! Hai, repede, la maşină, că mai avem vreo 10 chemări azi. Parc-a intrat dihonia-n voi!

Şi îl înşfăcară pe bietul Zărghilă, fără să-l lase să se dezmeticească; aproape târâş, l-au dus la fundul salvării şi l-au împins înăuntru ca pe un balot. Pachiţa, trezită de-a binelea, a început să urle cât o ţinea gura şi să strige: „*Hoooţiii! Săăăriţi, oameni buni, că-l furară pe Mitacheeeee*!" Dar cine s-o audă? Vecinii ori dormeau duşi, după noaptea de duminică, când mai toţi trecuseră pe la bar, ori erau plecaţi să caşte gura prin târg. Singură, Vasilca lui Crăcănatu, îşi dusese capetele basmalei la gură şi râdea de după tufa de porumb, mai-mai să cadă pe jos, nu alta. Le-o făcuse la alde Zărghilă: „*Aşa, firea-ţi ai dracu! Toată ziua la bar, sau vă umflaţi de somn ca popândăii şi eu muncesc de-mi crapă cămaşa-n spate. Vouă vă vine „ajutoru", eu trebuie să-mi rup oasele cu bidoanele cu lapte zi de zi la târg. Şi ce iau pe mere, dau pe pere. Na! Sunteţi nebuni? La balamuc!*"

În uliţă, Pachiţa se chinuia de zor să deschidă uşa salvării să-l scoată pe Mitache, aşa că cei doi însoţitori au înşfăcat-o de spate, aşa cum era, mai mult dezbrăcată decât îmbrăcată, şi-au împins-o-n salvare. Tot veniseră să ia un nebun. Dacă erau doi, cu-atât

mai bine. Şi, cu cei doi care făceau mare tămbălău în spate, salvarea porni în trombă, precum venise, ridicând un nor de praf în urmă.

Liniştea s-a lăsat din nou peste sat, de parcă nu se întâmplase nimic. Vasilca, bucuroasă nevoie mare, a dat fuga în uliţă să fie sigură că salvarea pornise cu cei doi către spitalul de nebuni. P-ăştia îi rezolvase. Şi era abia începutul. Avea o listă lungă, cu toţi puturoşii satului care, de câţiva ani buni, trăiau ca-n sânul lui Avram.

Din câte aflase ea, la început a fost Şocomete, ăl de stătea în capul uliţii. Lucrase câţiva ani ca portar la Policlinica Mare din oraş. Mai discuta, ba cu unul, ba cu altul... Aşa aflase că doctorul Georgescu de la psihiatrie îţi dădea, pe câteva milioane vechi, „certificat de nebun" şi primeai ajutor de la stat fără să ridici un pai. A stat el, s-a gândit, a socotit şi, după calcule, îl costa mai mult să vină în târg să doarmă la poarta Policlinicii, decât acasă. Ce-i drept, nu făcea mai nimic, dar la tura de dimineaţă se scula cu noaptea-n cap şi călărea trenul zi de zi, în loc să mai stea şi el în pat, măcar până se crăpa de ziuă. Lunea era dezastru. De multe ori nici nu se mai trezea, aşa că i se punea absent şi i se tăia ziua. Ce mai! nu era o afacere cu serviciul lui. Până la urmă şi-a luat inima în dinţi, plicul în buzunar şi s-a dus la doctorul Georgescu. Ăsta parcă avea totul pregătit. Doar atât i-a zis: *„Mai sunteţi, mă?"* Înseamnă că mai erau ca el. Pe urmă a aflat că, cel puţin de pe uliţa lui, aproape toţi trecuseră prin cabinetul lui Georgescu. „*Al dracu, dom doctor*!" îşi zisese Şocomete. S-a uitat în plic şi i-a spus: „*Mai pune două sutare dacă vrei schizofrenie paranoidă*." Şi a mai pus Şocomete, că doar îşi scotea toţi banii, luna următoare, din „ajutor".

Şi uite-aşa, trei sferturi de sat, s-au dus unul pe altul la doctorul Georgescu şi-au primit în schimb „certificat de handicapat" pe motiv de *schizofrenie paranoidă*.

Habar n-aveau ce înseamnă asta, dar ştiau una şi bună: după trăscăul de la bar umblau toţi *chiauni* prin sat. Deci, aveau probleme cu capul şi li se cuvenea ajutorul, cu vârf şi-ndesat. Asta nu le-a schimbat viaţa cu nimic. Doar că acum aveau aproape toţi un venit lunar, fără să–şi mai piardă vremea cu dusul la serviciu. Unii au profitat că au atâta timp liber, să se mai ocupe şi de gospodărie. Cam puţini, ce-i drept. Majoritatea au fost la început cam dezorientaţi: „*cum să-şi ocupe atâta amar de timp liber, şi plătit pe deasupra*?"

Aveau ei ceva pământ, dar ba nu ploua, ba era secetă, ce să-l mai muncească? În plus, aranjaseră cu Tomiţă, secretarul primăriei, şi luau în fiecare an „*ajutor de calamitare*". Îi dădeau şi lui câteva milioane, dar se merita, decât să-şi rupă oasele pe câmp. Noroc de baruri. Se înmulţiseră ca ciupercile de când mirosiseră mandatarii că ţăranii au bani. Mai rău era când îi mai prindea primarul la-nghesuială şi-i şantaja: „*Ce, bă, vrei „ajutoru"? Ia vezi, tu, că am de prăşit o linie de porumb!"* Care-i cădea în plasă, n-avea-ncotro – se ducea şi-şi făcea norma la primar, să nu piardă „ajutoru".

Pe uliţa asta, doar alde Crăcănatu nu se duseseră să-şi scoată certificat. Erau printre bogătanii satului şi nu mai dovedeau cu munca. Vecinii râdeau de ei că-şi rupeau oasele ba la câmp, ba cu vitele... Vasilca, sărmana, prinsese ură pe „puturoşii cu patalama" şi, fără să-i spună lui Stelică, a pus la cale un plan diabolic: să-i reclame peste tot şi, la „nebuni", să le cheme salvarea la poartă. Măcar aşa să se răzbune, că trăgea de ei s-o ajute la sapă şi „*fără un milion, patru mese pe zi (cu carne) şi două chile de vin plus două pachete de Kent*" nu se angaja nimeni. Dar şi când veneau la muncă... din zece ore, patru stăteau şi fumau, cu ochii pierduţi în zare.

În urmă cu vreo lună se zvonise c-o să-i caute la certificate. De supărare, toţi „handicapaţii" se adunau seară de seară la bar şi înjurau guvernul şi pe *„hoţii"* din parlament care *„au furat ca bandiţii la drumul mare şi-acum se amestecau în nenorocirea lor de oameni amărâţi"*. Degeaba aşteptase Vasilca să-i vadă chemaţi pe la oraş, să le ia certificatul şi ajutorul. Au rămas doar vorbe. Doar doctorul Georgescu s-a cam speriat şi i-a dat pe uşă afară pe cei care aflaseră prea târziu de treaba cu „ajutoru". „*Mai duceţi-vă şi la Stamate, la ochi!*" le zisese într-o doară trimiţându-i la oftalmologie. Şi n-a fost rău sfatul lui, că celălat sfert de sat a căpătat „certificat de orb". Să înnebunească Vasilca, nu altceva! Scrisese şi la prefectură. Până şi fostul învăţător îşi cumpărase un BMW ultimul răcnet cu care se plimba ţanţoş pe uliţă. În buzunarul de la piept purta acum lângă de permisul de conducere şi „certificatul de orb". Îl oprise agentul de la circulaţie într-una din zile cu acul de la kilometraj blocat la 180km/h. Făcuse praf toate orătăniile pe uliţă...

Dar Vasilca n-avea de gând să se lase. Indiferent cât aveau s-o să coste timbrele şi telefoanele, până nu-i reclamă pe toţi, n-o să-şi găsească odihna.

O nuntă de poveste

Ca-n fiecare joi după-amiaza, Fane Bidirel s-a aranjat la patru ace şi-a pornit agale către centrul oraşului. Acolo, „La doi tei", se întâlneau lăutarii târgului către sfârşitul săptămânii, pentru a-şi angaja diferite evenimente, unde să cânte sâmbăta ori duminica.

Fane era cam supărat: c-o seară mai înainte înţelegerea pentru nunta pe care o arvunise pentru acea sâmbătă căzuse. Fugise mireasa cu un văr de-al mirelui şi stricase toate socotelile – atât pe-ale lui, cât şi pe-ale celor două familii. Acum era nevoit să se angajeze la orice contract, pentru că sezonul nunţilor era pe sfârşite şi avea şi el, ca tot omul, nevastă şi copii de hrănit: cinci guri ale copiilor plus nevasta şi soacra căzuseră toţi

doar în spinarea lui. Nu-i vorbă, că era bun trompetist şi era la mare căutare, mai ales că nunţile pe aici prin Moldova nu erau nunţi dacă nu aveau fanfară.

„La doi tei”, puţină lume: mai ales începători, care-şi făceau veacul prin zonă şi cu care lăutarii vechi nu se prea încurcau.

Nu trece mult şi iată că apare unul c-o faţă de cal, puţin cam şoldiu şi cu nişte pantofi cu găurele, plini de glod. Semn că venea din cine ştie ce cătun şi era pe grabă prin zonă. L-a tras pe Fane Bidirel deoparte şi l-a întrebat dacă sâmbătă era liber, să-i cânte la nuntă. Bidirel păţise multe la viaţa lui, aşa că l-a privit cu neîncredere şi-a dat să-i spună că-i ocupat. Avea individul o privire şpanchie şi vicleană şi, de câte ori încerca Fane să-i prindă privirea, ăla tot căta în lături.

- Ce zici, îl luă individul din scurt, te prinzi, ori caut pe altul?

- *Arsenal*! zise Bidirel scurt. De ce-ai rămas descoperit taman acum în ajunul nunţii?

- Păi, nu era ce-mi trebuia mie şi-am stricat înţelegerea. Deci, să fie clar: vreau doar patru oameni şi numai suflători. Nu-mi vii mie cu zdrânga-zdrânga la scripcă, sau cu vreun cioflingar de chitarist. Vreau fanfară, să audă tot satul că se-nsoară Firică, zise individul, muind un pic tonul.

S-a cumpănit puţin Bidirel şi s-a gândit că, dacă şi-ar lua nepoţii, care toţi erau suflători, şi le-ar da câte o mie de lei, i-ar rămâne lui grosul de bani, cum nici nu visase.

- Dacă dai zece mii, din care două mii pe loc, să arvunesc formaţia, gata, batem palma.

Cap de cal nici n-a stat pe gânduri, a scos un teanc de sute şi i-a numărat 2000 de lei în palmă lui Bidirel.

- Sâmbătă la ora două fix îmi sunteţi cu fanfara în poartă. Un minut dacă întârziaţi, pun câinii pe voi. Satul se cheamă Şoldeni, pe şoseaua dinspre Paşcani o tăiaţi peste dealuri şi ajungeţi la un drum de căruţe. Vă descurcaţi voi, că nu sunteţi la prima nuntă.

Fane puse banii în buzunar, dar parcă ceva îl neliniştea în toată această înţelegere pripită; prea repede cedase ţăranul şi nu se târguise cu el de la bani, aşa cum făceau ceilalţi. Nici nu arăta c-ar fi fost plin de bani; era cam jerpelit şi privirea aceea de viezure saşiu nu prezenta pic de încredere. Dar poate se înşela. Nu toţi oamenii trebuie să fie frumoşi. Ce, urâţii n-au voie să se-nsoare?, îşi zise cu un fel de duioşie.

În aceeaşi după-amiază îşi chemă neamurile la domiciliu şi alese pe trei dintre nepoţi să-l însoţească la nuntă: unul cu trombonul, altul cu tuba şi unul cu saxofonul. Încropi repede o mică fanfară, bucurându-se că n-avea nevoie de cine ştie ce sonorizare: o stăţioară şi două microfoane erau de-ajuns. Găsi şi pe-un văr care să-i transporte cu maşina până-n marginea Şoldenilor: o făcea deseori pe taximetristul şi cunoştea bine satele mai lăturalnice.

- Bă, Fane, n-ai găsit şi tu alţi *gagii* să le cânţi? Ăsta-i un cătun izolat de lume, unde numai un nebun ca tine putea să angajeze o nuntă. Sărăcie mare, cum n-am văzut nicăieri în altă parte. În plus, ăştia-s toţi neam acolo-n sat şi, pentru că au sângele stricat, i-a bătut Dumnezeu de toţi îs *şoldii.* Cred că-s într-o sectă şi n-au voie să se căsătorească decât ei între ei.

Fane Bidirel simţi iar viermele îndoielii cum îi roade din inimă, dar de-acum n-avea cum să mai dea înapoi. Luase arvuna, dăduse şi celorlalţi câte cinci sute de lei, aşa că Dumnezeu cu mila! Nevasta deja chirăia că nu-i mai ajung banii...

Sâmbătă, după ce trecură cu maşina peste dealuri şi hârtoape, pe unde neam de neamul lui de lăutar nu ajunsese, la ora două fix s-au oprit în faţa porţii mirelui. De fapt poartă era prea mult zis: câteva leaţuri legate cu sârmă, care acum stăteau prăvălite pe-o parte. Gardul era mai mult o închipuire pentru că, se pare, stâpânul casei îl tot descompletase iarna să-l pună pe foc, până rămăseseră doar câteva scânduri mâncate de putregai. În curte, câteva babe trebăluiau pe lângă un ceaun mare, pus pe pirostrii, de unde se înălţa o aromă ameţitore de fiertură de pui. Aproape de gard, o căsoaie, acoperită cu carton, mozolită proaspăt cu var la faţă şi puţin aplecată pe-o parte. În faţa uşii, un ditamai agudul, din trupul căruia şiroia un fel de zoaie roşiatică ce se prelingea către colţul casei, unde se făcuse o băltoacă. Alături, câţiva bărbaţi se chinuiau să întindă o prelată flendurită pe nişte stâlpi, ceea ce avea să fie cortul unde urma să aibă loc masa.

Când a dat cu ochii de hardughie, Fane Bidirel şi-a făcut cruce cu limba-n cerul gurii: „*Măiculiţa Domnului, pupa-ţi-aş tălpile tale, dacă scap viu şi de-aici, zece acatiste plătesc.*” Şi celorlalţi le căzuse faţa, iar unul din nepoţi, care începuse să fie respectat în tagmă ca un viitor mare saxofonist, îi zise cu reproş:

- Umbli cu *ciorănii,* nea Fane! Ăştia ne belesc! Nu vezi ce mutre *are*? N-ai putut şi mata să te interesezi unde ne aduci?

- Lasă, mă, îşi făcu el curaj. *E săraci* oamenii, dar ce, noi suntem mai breji? Nu trebuie să cânte cineva şi la nunta lor? Omul a dat banul, aşa că ce-mi pasă mie? Nu-i nicio *ciorănie*. Ţi-am dat arvună, aşa că... dă-i bătăi!

De după casă, într-un costum albastru, cu pantalonii din sus de glezne de sub care se iţeau nişte şosete roşii, apăru mirele c-o plasă de păianjeni pe cap pe care se tot străduia s-o dea jos.

- Ei, până una alta, urcaţi colea pe prispă şi încălziţi tromboanele! Mai încolo, om vedea.

- Şefule, zise Fane cu jumătate de gură, dă ceva la băieţi să ungă instrumentele şi să cânte mai cu spor...

Cap de cal îl săgetă scurt cu privirea şi-i spuse:

- Mă confunzi! Cum vine asta? Nici n-aţi venit bine-n bătătură şi cereţi de băut şi de mâncat? Nu ne-am înţeles să vă umplu maţul, aşa că treceţi la cântat! Da, să cântaţi să audă şi moş Surdu, că altfel, schimbăm placa ...

Fane Bidirel s-a pleoştit dintr-o dată. La orice s-a gândit, dar că n-o să le dea la nuntă nici măcar apă să bea nici nu i-a trecut prin cap. Şi le ghiorăiau maţele băieţilor în draci, în vreme ce se uitau la el cuprinşi de foame şi de sete. Mai ales că din fundul grădinii, de unde trebăluiau babele, venea un miros ucigător de carne fiartă. Şi, neavând încotro, s-au pornit pe cântat. Dar ce cântat! Mai mult a jale şi durere, de ziceai că la casa lui Calangiu, că aşa îl chema pe socru-mare, murise toată familia. În răstimpuri, din norul de fum şi abur ce învăluia ceaunul din fundul grădinii se auzea câte-un chirăit de babă, de ziceai că o sugrumă cineva:

- Hii! Hiii! Hiiii! Trăiască ginericăăă!

Muzicanţilor aproape că le-ngheţase sângele-n vine. Li se lipiseră muştiucurile de buze, în vreme ce privirile lor disperate căutau o salvare cât de mică din iadul în care intraseră. Ba, la un moment dat, tifonul zoios ce atârna în faţa uşii s-a dat iute la o parte şi din dosul lui a apărut mireasa. Sfinte Sisoe! Lui Fane i-au amorţit buzele şi nu le mai putea aduna nicicum pe muştiucul trompetei. La multe nunţi cântase la viaţa lui, dar aşa ceva nu mai văzuse încă: era mare cât un dulap, cu o rochie de-o culoare nedefinită, mai

mult un alb spre gri, c-o faţă mult asemănătoare cu-a mirelui, de ziceai că sunt fraţi. De sub voalul adunat pe-o coroniţă de floricele albe şi zmotrocite, ieşea rebel un smoc blond şi creţ. Şi-avea nişte buzoaie vopsite roşu aprins, de ziceai că acum scăpase de la mâncat un hoit. Când a dat cu ochii de muzicanţi le-a zâmbit galeş, făcându-i din ochi celui mai tinerel. Fane Bidirel, când a văzut-o, a înlemnit:

- *Arsenal*! Să nu vă puie dracu să vă luaţi de urâta asta, că şi-aşa suntem blestemaţi.

De regulă, când mai cântau la câte-o nuntă, lăutarii se mai retrăgeau cu câte-o tinerică să-şi odihnească glasul prin dosul vreunei şuri.

Au tot cântat până spre seară, în speranţa că, înainte să vină mesenii, mirele-cap de cal o să se-ndure şi-o să-i pună la masă aşa cum se cuvenea. Când şi când îşi mai aruncau ochii către cortul aproape terminat, încercând să afle unde or să fie aşezaţi cu formaţia. Probabil că încropiseră ei un fel de estradă, să-i vadă tot poporul...

Dar iată că apare şi ginerică, aşa cum se aşteptaseră. Era însoţit de un zdrahon care, asemeni tuturor celor pe care-i întâlniseră până acum, târa după el un picior. În mână avea ditamai toporul pe care-l rezemă de agud.

- Ei, zise mirele apropiindu-se de formaţie. Gata cu odihna! De-acum cântăm şi-l *dicstrăm* pe Firică! Adică, eu! E nunta mea şi o dată-n viaţă sunt cineva: sunt bărbat! Aşa că voi, fuga marş, la copac!

Fane Bidirel, crezu că nu aude bine, că-i o glumă, acum înainte să le dea de mâncare. Ochii de viezure se subţiară ca o lamă de cuţit şi se aţintiră reci asupra celor patru lăutari:

- Nu glumesc deloc! Sus, în copac, cu tot cu instrumente, că altfel unchiu e taaaare nervos şi are un topooor!

Între timp au venit mai aproape şi ceilalţi şontorogi, care se puseră pe râs şi pe-un fel de schelălăit, de parcă erau toţi scăpaţi de la balamuc. Feţele tuciurii ale muzicanţilor dădeau în galben acum şi doar albul ochilor se rostogolea când la stânga, când la dreapta în căutarea unui sprijin cât de anemic. Fane le spuse printre dinţi:

- Executarea, că nu mai ieşim vii de-aici!

Le trecuse şi foame, şi frică, şi toate. Nu mai simţeau, pur şi simplu, nimic. Îşi luară instrumentele în mână şi se urcară pe laviţa de lângă agud, după care fiecare îşi căută loc pe câte-o cracă, cât mai aproape de poale. Erau precauţi şi se gândeau că s-or îmbăta demenţii şi doar aşa aveau să scape. După ce şi-au făcut loc care pe unde au putut, mirele şi-a chemat alături ciumăfaia cea blondă şi-a urlat din toţi rărunchii:

- Marşul, că *vine* meseniii!

Şi, îndreptându-şi privirea către gospodinele ce trebăluiau pe lângă oale:

- Ei, de-amu aduceţi crăpelniţa, că începe petrecerea.

Pe muzica marşului Radetzki, au început să aducă pe mese, dinaintea celor câţiva săteni care deja veniseră, farfurii pline cu pilaf. Lângă grămăjoara de orez fiert, se lăfăiau cu neruşinare câte un cap cu ciocul căscat şi câte-o zgaraibă cu ghearele chircite. În copac, muzicanţii, cu ochii ieşiţi din orbite, îşi umpluseră muştiucurile de la instrumente cu salivă, scoţând mai degrabă nişte mugete decât o cântare. Numai că nimănui nu-i mai păsa de ei. Mesenii cei şoldii se aruncaseră cu toate forţele asupra străchinilor cu pilaf şi, care mai de care, rodeau şi sugeau din câte-o gheară, de parcă nu mai mâncaseră de câteva zile. De la unul la altul începuseră să circule câteva sticle cu un lichid de-o culoare

ciudată, care mirosea de te trăznea a *trăscău*, un fel de băutură făcută din melasă pe care o primiseră pentru vitele de la CAP.

Pe la 2-3 din noapte, nu mai era unul în picioare, aşa că Fane Bidirel, cu ultimile puteri, le făcu celorlalţi semn să coboare din agud şi s-o taie peste câmpuri, unde-or vedea cu ochii. Încet, ca pisicile, coborâră unul căte unul, în vreme ce încă mai suflau în instrumente şi, când se văzură ieşiţi pe poartă, o rupseră la fugă cuprinşi de disperarea morţii ce le stătuse atât de aproape în acea noapte de pomină. Unul din vecini, pe care nu reuşise băutura să-l pună la pământ, alături de ceilalţi, când văzu umbrele lăutarilor ce se topeau în ceaţa care învăluise haturile, strigă-n bătaie de joc:

- Ie-pu-rii, băăăă! Puneţi mâna pe ei, băăă! Şo! Nea, Griveica! Nea!

Stana Cotoşmana

În satul Plăşcoi din inima Bărăganului trăia unul Ichim. Era un flăcău de toată isprava, bine făcut, harnic, doar că nu-i prea plăcea lui să iasă în lume. Timpul a trecut şi Ichim a ajuns pe aproape de 30 de ani, *„flăcău tomnatic fără niciun căpătâi”*, aşa cum ziceau babele din sat. Numai că fusese blestemat, bietul băiat, să nu se lipească neam de fată de el, deşi urât nu era, prost nu era, sărac nu era. Mamă-sa, neagră de supărare, nici nu ştia pe unde să mai umble să-l dezlege. Şi-atunci, cine ar fi putut s-o-ndrume, dacă nu preotul? Părintele însă i-a spus să se liniştească: *„Încă nu i-a venit sorocul. Când o să vrea Dumnezeu o să se însoare el, aşa că lasă băiatul în pace!”* Joiţa, că aşa o chema pe mamă-sa, i-a zis preotului mai mult cu jumătate de gură: *„Aşa o fi, săru-mâna părinte, da' nu poci să-l las*”. Asta pentru că preotul nu i-a spus nimic din ce-ar fi vrut ea să audă.

Şi cum sta Joiţa aşa supărată, cu barba sprijinită-n stâlpul porţii şi cu ochii scrutând uliţa, când la deal şi când la vale, vede pe lângă gard o momâie ce păşea mai

mult ţopăind. Era Fane al lui Cucu, care stătea la trei case mai la deal de casa ei. S-a apropiat de ea, i-a dat bineţe şi-a-ntrebat-o ca omul fără prea multe griji: „*Da' ce-ai Joiţo? Ori ţi-a murit cineva?*" Joiţa atât a aşteptat, că a început să turuie şi dă-i, şi dă-i, că bietul Fane abia reuşea s-o înţeleagă. Când, într-un târziu, a priceput despre ce-i vorba, i-a zis: „*Eu cred că numai baba Uţa poate să te-ajute. Tot satul ştie că se pricepe la boajbe. Păi, să vezi ce mi s-a întâmplat mie: are baba o vacă... parcă-i desenată. Şi-o mulge şi seara şi dimineaţa. Mor de ciudă când mă uit la neleapca mea care n-are lapte nici pentru viţel! Da' să ştii că baba ştie să facă vrăji, dar nu recunoaşte. Toată vara a lipit în fiecare dimineaţă baliga de la vacă pe gard. Jur că făcea vrăji. Aşa că am început să fac şi eu ca ea şi ziceam tare să m-audă Satana şi pe mine: «Ce-o fi la baba Uţa să fie şi la mine». Adică, boscoanele ei să se lipească şi la mine şi să dea şi Florica mea lapte. Mai zilele trecute văd baba că scoate baliga de pe gard şi-o duce-n coşar la un loc cu celălalt difoc*. *Mă bătea aşa un gând şi-am întrebat-o care-i rostul de strânge baliga? Şi baba mi-a zis că face focul acum, toamna, până dă frigul şi mai face economie la răgălii. Dar cine-o crede? Naiba din cânepă! Cum să dea vaca ei atâta lapte dacă n-o descântă? Ha? Eu zic să te duci la ea să te ajute cu băiatul.*"

Joiţa s-a luminat la faţă, a aruncat şorţul de dinainte pe gardul dinspre poiată şi-a ieşit grăbită în uliţă. S-a dus la baba Uţa şi-au pus ţara la cale vreo două ceasuri. Baba i-a spus clar: „*Băiatul are cununiile legate, dar o să facă pe dracu-n zece să-l dezlege*". Şi ca să vadă că lucrurile stau aşa cum zice ea, baba, o hoaşcă cum rar s-a mai văzut, a trimis-o cu Ichim într-un sat apropiat, Ibrianu, unde „*auzise de-o fată taaare bună şi cumintee s-o pui la icoană*".

A doua zi, dis-de dimineaţă, a luat Joiţa căruţa cu cai de la Jupache, vecinul ei din dreapta casei, pe Ichim îmbrăcat ca un ginerică, şi-a pornit către Ibrianu. Când a intrat în sat, s-a oprit la primul puţ din dreptul unei case şi-a strigat la gospodari să-i dea voie să adape caii. Din spatele casei a ieşit stăpâna cu basmaua legată mai pe ochi, semn că avea o suferinţă. Deopotrivă de curioase, au intrat în vorbă de una, de alta... „*Şi unde ziceai că-i casa lui Fanache?",* a întrebat Joiţa aşa, într-o doară. Cealaltă s-a schimbat repede la faţă şi i-a răspuns tot c-o întrebare: *„Da' ce treabă ai tu cu alde Fanache*?" „*Ei, ce treabă? Am auzit că are o văcuţă de vânzare şi mă duc s-o văd."* Gospodina, ridicând basmaua de pe ochi, rămase pe gânduri: „*Chiar să aibă Fanache vacă de vânzare şi ea să nu ştie?... Poate*."

Până la urmă îi arătă Joiţei casa lui Fanache. Când mai dădu şi cu ochii de Ichim, o străfulgeră gândul că... Nu. Nu putea să meargă femeia asta cu băiatul taman la schiridoanca aia de umbla cu toţi handralăii din sat. Sigur căutau vacă de cumpărat.

Şi-a ajuns Joiţa împreună cu Ichim la Fanache, care deja fusese înştiinţat de baba Uţa despre rostul vizitei. Stănuţa, fata lui Fanache, era o pocitanie mică şi slabă, de-i venea până la brâu lui Ichim. Însă avea nişte ochi mari, verzi, că putea să prostească pe cel mai îndărătnic bărbat. Aşa s-a întâmplat şi cu Ichim. Dacă până acum, la vârsta de 30 de ani, nu-l interesase niciuna din fetele care se mai dădeau pe lângă el, Stănuţa l-a îngenunchiat. I-a făcut inima zob. Privea la ea tâmp şi nu putea să îngaime două vorbe. Dar nici nu era nevoie, că Stănuţa ciripea ca o vrăbiuţă pentru toată lumea. Joiţa, bucuroasă nevoie mare c-o să fie soacră- mare, l-a luat pe Fanache cu nevasta deoparte şi-au pus la cale nunta tinerilor. Toată lumea din Ibrianu şi-a făcut cruce când a văzut pe cine pusese gabja „muieruşca" lui Fanache. Adevărul era că ceea ce ştia tot satul nu ştia bărbatul: Stănuţa era cam rea de muscă. Trebuie că ochii ei cei verzi îi prostea pe toţi

bărbaţii de-i ieşeau în cale. Dar Stănuţa s-a jurat că se face fată cuminte: asta după ce Fanache, care-i ştia nacafaua, i-a dat vreo doi dupaci după ceafă înainte de nuntă, spunându-i să nu care cumva să-i vină înapoi pe cap, că-i leagă o piatră de gât şi-o dă pe Dunăre. Chit că Dunărea era departe tare.

Nunta s-a făcut în toamnă şi, până-n vară, când crescură lanurile de porumb cât casa, Stănuţa se făcuse de nerecunoscut. Baba Uţa şi-a primit răsplata cu vârf şi îndesat, dar cea mai mare mulţumire a ei a fost că nimic nu mai mişca în Plăşcoi fără ştirea ei. Numai că liniştea sătucului în care Ichim şi Stănuţa îşi duceau traiul s-a stricat dintr-o dată. Soare, cald, frumos, flori de toate neamurile pe câmp şi nişte zăbăuci de fluturi i-au sucit minţile Stănuţei şi-au ademenit-o în lanul de porumb ce se întindea de nu-i vedeai capătul. Şi nu singură, ci cu un flăcău din vecini. Şi lucrul naibii, o duşmancă neştiută care sperase până-n ultima clipă că Ichim o s-o ia de nevastă, a fost dusă de Satana taman unde nu trebuia, cu scopul de-a aduna buruiană pentru vite. Ce-a văzut acolo, doar ea ştie, dar a venit tot o fugă-n sat şi drept la Ichim la poartă s-a oprit. Pe urmă, toanta a împânzit tot satul cu „minunea” de-o văzuse.

Neştiind ce-o aşteaptă, Stănuţa s-a întors la vreo jumătatea de oră acasă, fluierând de mama focului. Când l-a văzut pe Ichim în poartă aşteptând-o, a încercat să facă o faţă drăgălaşă, aşa cum ştia că-i place lui. Dar la o privire mai atentă a zărit reteveiul din mâna bărbatului şi-a zbughit-o pe după casă urlând cât o ţinea gura: *„Săăăriiiţi, mă omoară nebunul!”* Nici n-a trebuit să zică de două ori, că babele toate s-au căţărat sus pe garduri, în vreme ce dracii de copii de pe uliţă s-au adunat buluc în spatele Stănuţei. Şi uite-aşa au dat roată casei: Stănuţa, urmată de copii, şi la urmă Ichim care ameninţa cu ditamai reteveiul şi înjura de toţi dumnezeii. Babele, când s-au dumirit care-i baiul, au începu să-l îndemne pe Ichim s-o altoiască, dar mai cu grijă „*că-i cam gingaşă şi-i o mână de om*”. „*Ei, a greşit şi ea. Iart-o şi tu, că n-o fi foc”*, striga lelea Marina, care nici ea nu fusese uşă de biserică-n tinereţe! Obosit de atâtea rotocoale date casei, până la urmă Ichim a aruncat reteveiul cât colo şi-a-ntins-o la crâşma din sat, aruncându-i Stănuţei peste umăr: *„Ne-om socoti altădată, cucoană!”* Şi s-a ţinut de cuvânt, că vreo lună a umblat Stănuţa legată pe sub fălci şi n-a avut voie să iasă nici după apă, la fântâna de la uliţă.

Numai că vara a fost tare lungă. Şi biata femeie tot mai scăpa când şi când în câmp să se răcorească în lanul din marginea satului. Şi iar se repeta circul cu babele şi cu dracii de copii care strigau din urma ei: „*Stana Cotoşmaana*!” “*Stana Cotoşmaaana*!” Până la urmă a mai venit şi frigul peste sat, aşa că Stănuţa s-a cam adunat pe acasă. I-a rămas renumele de „Stana Cotoşmana”. Ziceau babele: *„Asta-i ca pisica, uită repede bătaia şi iar se linciureşte la oala cu smântână.”*

Digul

„Şi-am să beau hătu-i amaruuu' /Pân'oi bea boiiii şi caruuu”: aşa-şi cânta Costică Palamaru, din Sperieţii din Vale, obida, stând pe terasa *barului* din marginea satului, cu ochii ţintă în cinzeaca pe care „*domnişoara barmaniţă*” o încărcase de câteva ori pînă acum, cu un lichid gălbui. Dumnezeu ştie ce era, că lui Costică i se părea că-i apă chioară şi, în loc să-i mai treacă năduful care-l apăsa pe suflet, mai mult parcă se scufunda într-o baltă plină de noroi. Simţea aşa ca o durere înfundată în furca pieptului şi i se umpleau ochii de lacrimi iar, ca să se mai ogoiască, îngâna încetişor începutul acestui cântec parcă anume pentru el ticluit. Şi iar ofta din toţi rărunchii... Ofta, mai lua o duşcă de *turţ*, după care se ştergea la gură cu mâneca cămăşii, apoi începea iar să mormăie: „*Şi-am să beau, hătu-i amaruuu, / Pân' oi bea boiiii şi caruuu….”*

Afară turna cu găleata de câteva zile, de parcă s-ar fi spart o conductă uriaşă de apă, şi nici nu se arăta vreun semn că vremea s-ar putea îmbuna. De sub umbrela mare, pe care scria Coca-Cola, Costică îşi mai arunca când şi când privirea în zare, acolo unde, cam la vreun kilometru depărtare, începuse Dunărea, ca un balaur nestăpânit ce era, să se umfle şi să bolborosească. La un moment dat a ieşit *bărmăniţa* cu telecomanda în mână şi a deschis televizorul spânzurat pe o etajeră la streaşina terasei. Pe ecran se vedeau oameni, animale, puhoaie de apă ce înecau Moldova, aşa cum spunea o reporteriţă care părea să mai aibă puţin până să-şi dea duhul.

„*Potop… apocalipsă… dezastru… nenorocire… puhoaie… morţi… case dărâmate… foame… vom muri.. .vom muri…"* se rostogoleau cuvintele din gura fetei cu microfonul în mână. Nu se ştie cum şi de unde făcuse rost şi de un „*subiect intervievat*": „*De când mama m-a făcut, n-am văzut aşa ploaie, dom'le! Am patruzeci de ani, dar nu-mi amintesc să mai fi plouat vreodată în halul ăsta…"*

„Pe dracu, n-ai văzut", mormăi Costică. „*Dar anul trecut ce-a fost? Şi tot în Moldova... Şi tot aşa v-a luat pe ne-veste! De parcă Dumnezeu altă treabă n-are decât să-şi anunţe ploile…"*

Se anunţa „cod roşu" la televizor. Mai ales pe Dunăre. Iar casa lui Costică era pe cealaltă uliţă, mult mai aproape de malul Dunării. Şi vara trecută îi intrase apa în casă. A venit apoi seceta care a ţinut toată vara şi s-a uscat tot. N-au mai rămas decât urmele de mâl de pe pereţi. I s-au promis ajutoare, dar primarul şi-a ridicat frumuseţe de casă, mai la deal, la şoseaua cea mare. L-a prins şi pe el câteva zile la *clacă*, când şi-a turnat temelia, că nu voia să-i dea ajutoru' social. „*Tre' să faci 100 de ore în folosul comunităţii",* îi zisese primarul, aşa că l-a luat să-i care sacii cu ciment.

În schimb, la el, în ogradă, n-a mişcat un pai. De ce să mişte când, iaca, Dunărea-i bate iar la poartă? Ce putere avea el? Cu Dumnezeu nu te pui! De-aia stătea de câteva zile pe terasa barului, de unde se vedea furnicarul de pe malul Dunării şi-şi cânta of-ul şi amarul de om necăjit. Veniseră şi ăi de sus, de la Bucureşti, să vadă cum le trece Dunărea pragul. Mocirliseră noroaiele prin ploaie, au dat din mâini ca „ăl bătrân" şi pe urmă au plecat. Din urma lor, au venit câteva camioane de jandarmi care s-au apucat să lucreze la digul început în urmă cu un an, dar care nu se mai terminase: ce rost ar fi avut, pe seceta de astă-vară, să mai facă şi zăgazuri Dunării? Rumânii din sat se apucaseră toamna trecută de-au cărat bălegarul din gospodării, făcând un fel de dig în dreptul satului. Pe urmă a venit Stănel, fratele primarului, care zicea că are firmă de construcţii, şi-a pus peste stăvilarul de bălegar câteva remorci de pământ. Zicea lumea prin sat că luase bani frumoşi pe dig. Se găsise unul mai firoscos să-l facă „hoţ." Atât i-a trebuit primarului: l-a prins pe bietul om la *bar* şi l-a-njurat de toţi morţii neamului. „*Cum să-i facă fratele hoţ, când le făcuse ditamai digul calicilor şi puturoşilor din Sperieţi?"*

Şi cum stătea Costică Palamaru şi-şi ogoia amarul, aşteptând să apară careva cu care să-mpartă necazul, iaca, apare matahala de Pleşcoi: să tot fi avut vreo 40 de ani, da-i pocneau panatalonii în tur şi burta i se revărsa mult peste curea de gras ce era. „*Hai noroc, bă, nea Costică!",* zise el. *„Care-i mersul pe-aici?" „Noroc, mă! Nu te-ai dus şi tu la dig cum zicea bondocu' ăla la televizor?"* „*Da' ce-s prost, bre? Ăştia ce-au de făcut?"* Şi arătă cu barba înainte către siluetele de militari ce roboteau prin ploaie. „*Ce să-mi rup eu şalele cu sacii de nisip? Pentru 200 cât primesc eu ajutor, nici să mă uit nu se merită! Lasă-i să muncească, mama lor de puturoşi, că stau tot anul degeaba şi nu muncesc decât la zăpadă şi la inundăţii. Şi iau câte douăj' de milioane pe lună, nu ca mine."*

Costică căzu cumva pe gânduri şi, ca şi cum ar fi făcut o descoperire epocală, îi zise lui Nae Pleşcoi: „*Mă, să ştii că s-ar putea să le şi placă! Altfel erau şi ei aici, lângă pulpa mea, cu o cinzeacă."* Apoi, coborând uşor vocea: „*Da', parcă te-am zărit azi-noapte cu căruţa plină de saci, ai fost la moară?"* „*Ei, aş! Am luat şi eu câţiva saci de nisip, că poate pică ceva la ajutoare şi-mi tencuiesc casa. Tot îi umpluseră fraierii ăştia*! *Şi m-am făcut şi cu vreo zece lopeţi. Le-am găsit într-o tufă. Vezi, dacă nu dorm ca tine pe cămaşa nevestii?*"

Al dracu', Nae – îşi zise Costică Palamaru, parcă mai ieri umbla cu mucii pe mânecă prin sat şi-acum, uite, ce-i merge mintea. Ăsta era bun de primar, că-i rău de gură şi iute de mână. Dar... Cine ştie?...

Nae Pleşcoi îşi trase un scaun alături şi-i făcu fetei un semn să-i aducă o bere. *Pils,* că numai aşa-i plăcea lui. „*Tuborg şi rece*". Fata-i ştia nacafaua, că-i era client vechi şi învăţase să-l servească, ca la carte. Tot timpul îi lăsa şi ei câte un leu „*de-un suc*" şi-i ardea câte o palmă peste fund. Aşa-i plăcea lui. Iar fata înghiţea, că de la ceilalţi ţărani nu vedea ea ciubuc... Doar n-o mânca. Îşi făcea o dambla şi-atât. Şi-n timp ce se aşeza, puse pe scaunul de alături un fel de năvod. Îl luase de la unul care venise cu maşina la pescuit, la Dunăre. Acum, pe ploaie, era bătaia mare la peşte. Vreo doi kilometri mai sus, la Urlaţi, de la ploaie dăduseră iazurile cu crap pe dinafară şi inundaseră câmpurile. Toată suflarea din Sperieţi se dusese la pescuit: cu căruţa, cu bicicleta, pe jos, care cum putuse. Ei n-aveau nicio vină că baştanii de crapi o tăiaseră peste câmpuri şi-n câteva ceasuri puteai să umpli un sac de crăpuşteni. Doar prost să fi fost să nu profiţi! Măcar cu atât să te alegi, dacă tot te iau apele pe dedesubt.

Şi Nae începu să-i spună lui Costică fel de fel de istorioare pe care le auzise de la cei care fuseseră deja la „*culeş de peşte*". Se porniră pe discutat, berile veneau una după alta, că până la urmă Nae a rămas fără bani şi i-a zis fetei: „*Trece-mă la caiet, când vine ajutoru', dau datoria."* Costică era deja trecut la caiet cu a şaptea cinzeacă. Începuse să se încălzească şi gura-i devenise tot mai slobodă. Nu-l mai enerva nici ploaia, care curgea de sus ca dintr-un robinet uitat deschis, nici norii negri şi apăsători, nici gândul c-o să-i intre iar apa-n casă. Când şi când îi mai venea în minte cântecul, dar aşa, de-o plăcere. Că se simţea el bine şi-l gâdila, aşa, o bucurie la inimă. Ce n-ar fi dat să-l audă acum pe Mutu Ţambalagiul, lăutarul satului? Da'-i luase apa casa, că era hăt, în luncă, şi plecase ţiganul la Bucureşti, la neamuri.

Încet-încet, discuţia dintre Nae şi Costică s-a încins. Unde mai pui că erau şi în partide diferite: Costică la *roşii*, iar Nae la *portocalii*. „*Ai văzut mă, ce-a făcut marinaru'? A venit, a ordonat şi-a plecat. Nici vorbă să dea şi el o mână de ajutor. Să fi pus, naibii, mâna pe-o lopată şi să dea la nisip! Aşa ne ajută el pe noi, amărâţii?" „Lasă, nea Costică, p-ai voştri nici nu i-am zărit. Sunt la mare, la soare, toţi! Ce le pasă?"*

Şi cum se ciondăneau ei acolo pe terasă, dinspre malul Dunării se auzi mai întâi un bolborosit, apoi ca un vuiet ce se tot amplifica. Prin perdeaua de ploaie, se zări un val mâlos ce năvălea către sat. Cei doi au amuţit şi, pe loc, au simţit că li se înţepenesc genunchii. Fata de la bar a tras un chiot şi-a rupt-o la fugă către şosea urlând cât o ţineau plămânii. Apa tot venea, iar Costică şi Nae stăteau cu ochii holbaţi fără să facă cel mai mic gest. Nu le venea a crede ochilor! Nu era posibil: digul se zărea nemişcat în faţa lor, semn că apa nu-l depăşise. Şi-atunci de unde atâta potop de ape? Ce se întâmplase? N-au mai apucat să afle: un şuvoi învolburat a măturat terasa barului, aruncându-i pe Nae şi pe Costică în mijlocul unui vârtej.

Un „duş rece”

- Fire-ai a dracului să fii de bleandă, cu tot neamul tău, bombănea tuşa Calomfira, încercând să se strecoare pe uşa strâmtă a cotineţei, ţinând strâns de aripi o găină ce cârâia de ziceai c-o jumuleşte cineva pană cu pană.

Roşie toată la faţă de atâta efort, femeia gâfâia, scuturând cu ciudă pasărea, în vreme ce printre picioarele ei se strecurase altă găină ce nu apucase să-şi îndeplinească sarcina de ouătoare şi acum cotcodăcea în draci, văitându-se către tot neamul păsăresc că fusese deranjată în timpul programului. Cu paşi mari de om furios, tuşa Calomfira se îndreptă aţă către cişmeaua din curte şi deschise robinetul, ţinând pasărea sub jetul de apă rece s-o pătrundă bine şi s-o trezească la realitate:

- Îţi trebuie cloceală, fire-ai a dracului să fii! Acum, ca nelumea, să-mi scoţi tu, măioşi-căcăcioşi!

Bătrâna ştia de când lumea că puii scoşi în luna mai mureau pe capete şi nu scotea păsări din ei, cât îi veacul. Şi tot bombănind, întorcea pasărea când pe o parte, când pe alta, de parcă ar fi avut grijă s-o treacă apa până-n cele mai ascunse locuri, să simtă o dată răcoarea. Ce-i drept, la sfârşit de aprilie nici afară nu era prea cald, aşa că biata pasăre, când a scăpat de sub duşul rece ca gheaţa, a rupt-o la fugă şi drept în cotineaţă s-a oprit,

ciucindu-se într-un cuibar gol. Nedumerită de ceea ce i se întâmplase, a început să treacă cu ciocul prin penele umede, încercînd să le scuture de apă.

La colţul casei, copila privea cu ochii măriţi tortura la care fusese supusă biata găină, vinovată doar pentru că-şi încheiase prea brusc ciclul de ouătoare şi căzuse cloşcă. Îngăimă, abia auzit, către tuşa care se grăbea să intre-n bucătărie şi pe faţa căreia se putea citi satisfacţia omului care şi-a făcut datoria până la capăt:

- Poate răceşte şi face pneumonie…

- Face pe naiba, se usucă repede că-i fierbinte, şi-n câteva zile nici nu se mai uită la cuibar.

Ani la rând avea s-o urmărească imaginea acelui duş rece, trecând-o fiorii, de parcă nu pasărea, ci ea ar fi primit apa rece drept în figură.

O dimineaţă de toamnă cu un cer senin de un albastru ameţitor. Celia îşi trăsese pătura peste cap încercând să mai fure câteva clipe de somn: tot era duminică şi rămăsese în urmă cu odihna. Nici nu se aşezase bine, că pe noptieră telefonul mobil, fixat pe silenţios, începu să zbârnâie ca o morişcă. La capătul celălalt auzi vocea de copilă a Vandei, prietena sa din copilărie.

- Am nevoie de un „duş rece”! strigă Vanda cu disperare. Vreau să vii de urgenţă la mine pentru că nu mai ştiu cum să gestionez situaţia.

Cum auzi „*duş rece*”, simţurile Celiei intrară în alertă şi, prin faţa ochilor, tuşa Calomfira deja se avânta victorioasă către cişmeaua din curte, ţinând-o de ceafă pe biata Vanda, care zbiera cât putea şi târa picioarele, numai să n-ajungă sub jetul rece de apă. Rămase aşa prostită o vreme, răstimp în care Vandei îi mergea meliţa:

- Trebuie să scap!… s-a-ntâmplat… am crezut că-i glumă… e groasă tare… ajută-mă că singură nu pot… eu care niciodată…

- Bine, răspunse Celia cu un glas moale şi împăciuitor, sâmbăta viitoare vin la tine.

Ce să se fi întâmplat oare cu biata Vanda? Niciodată nu-i lăsase impresia că ar putea exista ceva pe lumea asta care s-o pună în încurcătură. Şi-acum, na! vrea un „*duş rece*”! În capul Celiei imaginile începură să se amestece ca într-un dans drăcesc – cloşca udă ciuciulete, Vanda cu părul ei blond şi lung zgribulită sub un potop de apă ce curgea de nu se ştie unde, şi-o senzaţie de frig... Brrr! Îşi trase din nou pătura peste cap şi un val de căldură binefăcătoare o cuprinse, făcând-o să adoarmă pe loc.

Sâmbăta următoare, în zori, Celia urca în trenul care pornea la ora 5 către orăşelul de munte unde Vanda avea o mică afacere. În urmă cu vreo 10 ani fusese restructurată de la fabrica la care lucrase, un soi de secretară, mai mult pentru a-i face cafeluţa şefului şi pentru a-i schimba priveliştea pe care acesta o avea acasă: o nevastă grasă şi buhăită, mai tot timpul cu sticla de whisky în mână. Vanda, năltuţă, subţirică, blondă cu ochii albaştri şi cu un păr lung şi bogat, la care nu renunţa chiar dacă trecuse deja de prima tinereţe. În ciuda tuturor necazurilor, se ţinuse bine şi era o plăcere s-o ai prin preajmă. Mai întâi a plâns şi-a căzut în depresie. Avea două fete care trebuiau ţinute la şcoală, iar pe Vili, bărbatul ei, nici nu-şi mai amintea de când nu-l mai văzuse treaz. Habar n-avea ce salariu are: toţi banii se duceau pe vodcă.

Se mai întâlneau seara şi pe Vili îl apuca o furie soră cu nebunia, când îi apărea în cale chipul frumos al Vandei. O înhăţa de păr şi începea să-i care la pumni pe unde apuca strigându-i: „*Curvo, mi-ai distrus viaţa!*” Ce se petrecea în mintea lui înecată de alcool, numai el ştia. La început, Vanda le încasase fără să crâcnească. Fugise de sărăcia de acasă

şi se încurcase cu Vili când acesta a invitat-o la o petrecere, unde, după ce s-au făcut amândoi pulbere de la o sticlă de vodcă, au trecut şi la partea plăcută a lucrurilor. Nici unul, nici celălalt nu s-a dezmeticit decât atunci când Vanda, cu burta la gură şi cu lacrimile şiroindu-i pe obrajii de porţelan, juca „Isaia dănţuieşte”. Şi, când Vili i-a pus verigheta pe deget, Vanda a izbucnit în plâns de-a binelea, încât nici preotul n-a putut s-o oprească. Parcă atunci l-ar fi văzut pe Vili pentru prima data – cu un ten măsliniu, nasul ascuţit şi mare, cu nişte ochi mici, spălăciţi, de viezure, fonfăit şi aplecat de spate – nu întruchipa nici pe departe bărbatul la care visase să-i fie alături până la sfârşitul vieţii.

Nici Vili n-avea sentimente prea bune pentru Vanda. Chiar dacă era urât, nu era şi prost. Conştientizase deja că Vanda numai ameţită bine de vodcă se lăsase posedată de el, că din această nebunie se va naşte un copil pe care nici măcar nu şi-l dorea şi că Vanda, cu chipul ei de păpuşă, îi iubea mai mult vila, moştenire de la părinţi. Faţă de el avea doar o imensă scârbă pe care nici măcar nu se mai obosea s-o ascundă. Vili o ura. Se urau reciproc, de parcă ăsta le-ar fi fost unicul ţel în viaţă.

După nuntă, rareori se mai întâlneau în acelaşi pat şi, de cele mai multe ori, amândoi în stare de euforie bahică. Dimineaţa, nu ştiau cum să dispară unul din faţa celuilalt. Niciun cuvânt, nicio vorbă bună, iar despre vorbe de alint nici nu se punea problema. Zile în şir se tot ocoleau, până când la o bucată de vreme îl apucau dracii pe Vili şi, din senin, începea s-o pocnească şi s-o tragă de coama de păr, de parcă acolo ar fi zăcut marea vină a nenorocirii ce se abătuse asupra lor, unindu-i fără voie în această ciudată căsătorie. Şi dacă la început Vanda tăcuse şi doar icnise scurt după fiecare pumn primit pe sub coaste, după ce s-a născut cea de-a doua fetiţă, când încă era lehuză şi Vili şi-a înfipt ghearele în blondele-i plete, Vanda a pus mâna pe-un linguroi de lemn, lung de vreo jumătate de metru, pe care-l ţinea agăţat în bucătărie, drept ornament, şi l-a pocnit pe Vili în plină figură. Căuşul linguroiului s-a crăpat în două şi Vili a privit-o năucit, cu sângele prelingându-i-se din buza crăpată. Surprins şi uşor amuzat de ripostă, i-a spus printre dinţi: „*Aha, a prins mămăliga coajă*!” De atunci între Vili şi Vanda, când şi când, pentru a mai elibera din ura adunată, se încingeau adevărate lupte corp la corp, din care nici unul nu ieşea învingător. Erau momentele lor de sinceritate maximă. Traiul de zi cu zi se transformase într-o adevărată artă de-a se ignora reciproc până la aceste încăierări.

Vanda nu se plânsese niciodată, deşi Celia apucase să asiste de vreo două ori la aceste răfuieli conjugale. Rămăsese uimită cu câtă indiferenţă le depăşea Vanda. Chiar dacă gurile rele mai bârfeau despre legăturile ei pasagere, ba cu un coleg de serviciu, ba cu şeful, ba cu un tip întâlnit într-o delegaţie, Vandei nici măcar nu-i trecea prin cap să divorţeze. Unde s-ar fi putut duce? În casa părintească ajunsă o ruină după moartea lor? Nici vorbă!

Tot drumul, Celia a încercat să găsească o explicaţie strigătului disperat pe care Vanda i-l aruncase la telefon în zorii acelei zile. Să fi intrat în cine ştie ce datorii cu afacerea ei? Ştia că Celia era mai tot timpul cu portofelul gol şi n-ar fi avut cum s-o ajute. Să fi fost vorba de vreun amant? Nu-i venea a crede. Niciodată Vanda nu se întâlnise cu vreun bărbat mai mult de două ori şi nici nu lăsase să se înţeleagă că şi-ar fi dorit pe altcineva alături. Tot încercând să ghicească necazul Vandei, Celia s-a trezit coborând din tren în cocheta gară a micuţului oraşel de munte. În gară, Vili cu faţa lui de babă, adus de spate şi cam şoldiu, se îndreptă către ea cu un zâmbet ce-i schimonosea întreaga faţă. Un fior o trecu pe Celia pe şira spinării: „*Aoleu, pe-ăsta să-l vezi noaptea-n pat, faci infarct*.” Dar era soţul prietenei sale, aşa că reveni la sentimente mai bune. Mai ales că de vreo doi

ani, după ce fusese la un doctor care-i spusese scurt să se pregătească ca tot creştinul de ultimul drum, Vili nici măcar nu mai suporta să vadă pe cineva că pune alcool în gură, în faţa sa.

Un sfert de oră mai târziu Mercedesul Vandei, condus de Vili, a depus-o pe Celia în faţa imensei vile din centrul orăşelului. În prag a apărut chipul vesel al Vandei, pe care cei doi ochi albaştri străluceau plini de viaţă, trădând o stare de fericire interioară aşa cum niciodată nu arătase până atunci. Parcă era alta. Cu mult mai tânără şi mai frumoasă. Adina, fiica ei cea mare, o salută pe Celia din mers şi se pierdu la volanul maşinii sale 4x4. Celia rămase ţintuită locului. Parcă Adina ar fi avut 55 de ani şi Vanda 24. Arăta incredibil şi nici pe departe nu avea chipul unei femei aflate la ananghie. Privirea ei transfigurată era privirea unei femei îndrăgostite până peste urechi. Era clar. Vanda îşi găsise naşul şi se afla la mare încurcătură. S-au îmbrăţişat şi, pentru câteva clipe, Celia a surprins privirea încărcată de ură a lui Vili aruncată către o Vandă aflată undeva departe, printre nori, ruptă de realitate.

Aproape că n-a lăsat-o pe Celia să-şi tragă sufletul.

- N-am fost azi-noapte acasă şi, probabil, Vili simte ceva, spuse ea pe un ton şăgalnic. Dar nu-mi pasă. Trăiesc cu-adevărat, iubesc şi sunt iubită. După mine, potopul!

Celia o privi puţin încurcată de exaltarea ei demnă de-o adolescentă de 13 ani. Ceva nu se potrivea. Ori poate era ea mai desuetă în gândire. Credea într-o anume rânduială a vieţii – tinereţea cu nepăsările şi exaltările ei, cu suferinţele atroce din dragoste şi cu toate vulnerabilităţile. Maturitatea – cu gândirea mai aşezată, cu sentimente calme şi adânci. Cândva, într-o discuţie mai intimă, Vanda îi spusese că pentru ea dragostea „*ori este ca o pălălaie ce arde totul fără milă în calea ei, ori ducă-se dracului, că aia nu-i dragoste*”. Acum ardea ca o căpiţă de fân în bătaia vântului.

- Nu pot să cred că tu eşti aceea. Încerc să te înţeleg şi nu reuşesc. De ce-ai înghiţit atâţia ani fără să faci nimic? Tu crezi că Vili ţi-o va ierta? L-am văzut acum câteva minute. Dacă ar putea, te-ar şterge de pe suprafaţa pământului doar cu privirea.

- Ce-mi pasă? Mâine dacă Vifor îmi spune să plec cu el, mâine plec!

- Păi, de ce n-o faceţi?

- E însurat şi el. Dar nevasta stă la Bucureşti şi el stă aici, în casa de vacanţă.

- Aha, spuse Celia cumva dumirită. Deci, amândoi sunteţi legaţi, că altfel aţi fugi în lumea largă.

Vanda prinse uşoara ironie din glasul Celiei şi, cunoscându-i sinceritatea neiertătoare, izbucni în plâns.

- Nu mai pot! Nu ştiu ce să mai fac! S-a dus dracului şi afacerea mea: sunt aproape de faliment. De trei luni, singurul gând care mă macină este cum să fac să-l întâlnesc pe Vifor. E atât de blând, de înţelegător, inteligent, citit. Este bărbatul ideal! Are şi două cărţi de poezie publicate şi-mi trimite zilnic versuri pe e-mail…

Celia începuse deja să priceapă cam despre ce-i vorba. Marele poet Vifor Câmpeanu, pensionar şi retras la casa de vacanţă pe motiv de linişte creatoare, îşi găsise muza de care avea nevoie – o muză bleagă ce cădea în extaz numai ce-l vedea. Care bărbat plin de orgolii ar fi rezistat tentaţiei de-a avea prin preajmă o femeie care să leşine de încântare numai când deschide gura? Săraca Vanda! Parcă mai multă demnitate avea atunci când îl înfrunta pe nebunul de Vili decât acum, cu faţa ei de cloşcă exaltată.

- Toate lucrurile care încep au şi un final pe lumea asta şi totul are un preţ. Te-ai gândit la urmări? Tu eşti o venetică în acest orăşel unde aproape jumătate sunt neamuri

de-ale lui Vili. Fetele sunt mari şi au nevoie să le sfătuieşti tu acum. Iar Vili parcă-i un câine turbat. Şi nevasta lui Vifor? Nu ştiu… Nu eşti nici prima, nici ultima, dar dacă nu divorţaţi şi unul şi altul, e semn de ticăloşie. El ce zice?

- Păi, îngăimă Vanda pleoştită, nici nu pune problema divorţului. Se simte bine aşa. Zice că ne iubeşte pe-amândouă… Mie nu-mi mai pasă de nimic. Mâine dacă mă cheamă să stau în genunchi în centrul oraşului, mă duc şi stau, doar pentru a-i face pe plac.

În aceeaşi clipă, chipul Vandei s-a scofălcit şi ochii s-au încărcat de tristeţe. Era îndrăgostită de moarte de un om care mai mult se folosea de ea, cu nimic mai breaz decât Vili şi căruia nu-i păsa de ea câtuşi de puţin. Biata Vanda! Chiar că avea nevoie de un „*duş rece*", precum cloştile mătuşii Calomfira, care-şi uitau rânduiala. Dacă ar fi divorţat de Vili, era conştientă că nu-i dădea decât hainele de pe ea. Şi poetul n-avea nicio responsabilitate. Pentru felul lui plăcut de-a fi, nevastă-sa îl tolerase şi-i tolerase şi aventurile, ştiind că-i era recunoscător şi nu i-ar fi făcut vreun rău vreodată. El chiar îşi iubea nevasta şi considera că micile escapade i se cuvin, ca oricărui artist care avea nevoie din când în când să se relaxeze pentru a reaprinde focul creaţiei.

Privind către chipul răvăşit al Vandei, pe Celia o cuprinse revolta: ştia că boala ei nu are leac şi, la vârsta ei, după o viaţă risipită, ar fi dat toate pe una. Întîlnirea lor nu putea să rezolve nimic. Ceva mult mai puternic îi sorbise Vandei ultimul dram de raţiune şi, probabil, doar un şoc puternic ar fi putut să schimbe ceva în viaţa celor doi. Pe măsură ce discutau, simţea tot mai mult cum Vanda se detaşează de ea şi aproape că începuse s-o deteste pentru perspectivele realiste pe care i le arăta. Părea că o chemase pe Celia să-i fixeze mai bine gândurile şi sentimentele, nicidecum s-o întoarcă din drum.

- Tu ştii bine că Vili o dată nu mi-a zis o vorbă bună. N-am ştiut ce-i aceea dragoste lângă o aşchimodie ca el. Am şi eu dreptul la viaţă, aproape că strigă Vanda cu lacrimile curgându-i pe obraji!

- Păi, dreptul la viaţă îl ai de acum treizeci şi ceva de ani, de când te-ai măritat cu Vili. De ce n-ai divorţat? Nu era mai cinstit să-ţi vezi de viaţa ta?

- Copiii…

- Da, Vanda, îi spuse Celia, copiii au văzut tot circul vostru şi nu vă respectă pe niciunul. Iar acum acest adulter al tău nu-i face decât să vă dispreţuiască şi mai mult.

- Celia, te rog, măcar tu să nu mă judeci, îi spuse Vanda cu obidă.

- Ai vrut „*duş rece"*! îi aminti Celia. Ori divorţezi şi ai drepturile şi demnitatea unei femei libere, ori rămâi aşa, dar te trezeşti la realitate şi renunţi la poeziile lui Vifor, poetul de mucava. Eventual, divorţează şi el şi nu mai trăiţi în minciună. Chiar credeţi că lumea n-a văzut?

- Nici vorbă! Vifor nici nu-mi vorbeşte decât atunci când suntem numai noi. În rest, sunt ca şi-o străină pentru el.

- Şi-ţi place aşa?

- Cum să-mi placă? Dar nu pot face nimic pentru că-l iubesc. Accept tot ceea ce-mi cere.

Era clar. Vanda nu mai reacţiona normal şi se lăsase luată de val. Cât despre „*duşul rece*", acesta avea efect doar asupra bietelor găini căzute cloşti, când tuşa Calomfira n-avea destule ouă adunate.

Telefonul

Printre jaluzelele verticale de culoarea mierii pătrundea o lumină anemică de la becul din stradă. În fotoliul de lângă fereastră, Dany moţăie, străduindu-se din răsputeri să nu-l ia somnul. A pierdut şi noţiunea timpului de când stă aşa, ca o momâie, în aşteptare. La un moment dat, liniştea e sfâşiată de sunetul strident al soneriei telefonului. Din fericire, Gina era la serviciu după-amiază, altfel, iar ar fi apucat-o nervii. De fiecare dată când auzea soneria, holba ochii şi-l lua pe Dany la rost:
- De ce naiba nu vrei tu să schimbi vechitura asta? Mă scoate din minţi!
Dany întinse mâna alene, ţinând în continuare ochii închişi. Ridică receptorul fără să aibă habar cine ar fi putut să-l sune la ora aceea. Toată lumea avea mobil, aşa că telefonul fix devenise un soi de mobilă: făcea parte din decor. Chiar n-o înţelegea pe Gina de ce se înfuria la fiecare apel. Pentru atâta lucru să renunţe la primul lui aparat, i se părea stupid.
La celalalt capat auzi o voce feminină, puţin nesigură:
- Alo, Dany?
- Da, eu sunt, spuse Dany trezit de-a binelea. „*Să fiu al naibii daca recunosc glasul ăsta*” îi trecu scurt prin cap.
- Ce mai faci? se auzi de la celălalt capăt.
- Daca nu sunt indiscret, pot să ştiu cu cine stau de vorba? Şi de unde ai numarul?
Convenise cu Gina să dea numărul de la telefonul fix doar celor din familie. Şi, oricât s-ar fi străduit, nu recunoştea vocea. La celălalt capăt se făcuse linişte.
- Mai eşti pe fir? Te-am întrebat ceva. De fapt, civilizat era să te prezinţi, să spui cine eşti şi ce doreşti, spuse el pe un ton care ar fi descurajat orice intrus.

- Am găsit un bileţel pe frigider. Şi acolo era acest număr de telefon. Cred ca i-a căzut fetei care mi-a făcut curat. Dacă te supără… închid, îi spuse vocea pe un ton încărcat de tristeţe.

Dany începuse deja să regrete c-o luase aşa din scurt. Între timp, încerca să-şi imagineze chipul necunoscutei. După voce, părea să fie tânără. Poate era singură şi de aceea îl sunase pe el să stea de vorbă. Închise ochii şi începu să construiască un chip în jurul glasului care-i persista în urechi. Un astfel de glas, nu putea fi decât al unei femei frumoasă. Pe un ton moale îi răspunse:
- Nu m-am supărat. Voiam doar să ştiu…
Brusc la celălat capăt auzi:
- Noapte bună, Dany. Poate o să mai sun…Cine ştie?
I-a răspuns şi Dany ca un automat:
- Noapte bună!
Şi inima începu să-i bată cu repeziciune.

Se întorcea cu mai bine de 20 de ani în urmă. În acele seri de primăvară, când o conducea pe Gina până-n scara blocului şi, după ce-şi lua rămas bun de la ea, îi venea de fiecare dată să fugă până la uşa ei şi s-o cheme înapoi. Şi acum, ca şi atunci, simţi un gol în suflet. Poate ar fi fost bine dacă i-ar fi spus să sune la o anumită oră. Să nu dea peste Gina...
Îşi aprinse o ţigară şi căzu pe gânduri. Când a venit Gina, l-a găsit fumând pe întuneric, căzut într-un soi de reverie. S-a şi speriat, crezând că nu se simte bine:
-Ce stai ca strigoii fără lumină? Ori nu-ţi este bine?
Dany a schimbat repede vorba, să nu fie nevoit să-i spună Ginei care era adevăratul motiv al reveriilor sale. Oricum, n-ar fi înţeles. S-ar fi luat la harţă de pomană. L-ar fi acuzat că minte şi că cine ştie ce fufă şi-a găsit. Nici nu se întâmplase mare lucru: a avut o scurtă conversaţie la telefon cu o necunoscută. Însă privirile iscoditoare ale Ginei s-au oprit pe aparatul aşezat pe braţul fotoliului:
- Cu cine ai vorbit?
- Un apel fals, îi răspunse Dany, pe un ton vădit nepăsător.

Au trecut câteva zile. Luat cu problemele lui, Dany uitase definitiv de telefonul de la femeia necunoscută. Ca de obicei, după o zi de alergătură, se aşeză în fotoliu cu gândul să moţăie puţin, în semiîntuneric. De astă dată zbârnâitul soneriei îl luă prin surprindere:
- Bună seara. Ce faci, Dany? Te-ai mai gândit la mine?
Deşi intenţionase să răspundă tăios pentru a-l descuraja pe apelant, când auzi vocea de la celălalt capăt se înmuie. Îi răspunse cu o voce guturală, aşa cum proceda, de obicei, când simţea miros de femelă prin preajmă:
- Bună seara. Dacă m-am gândit?... Păi, de ce să mă gândesc, câtă vreme nu spui cine eşti?
- Te-am supărat iar...spuse vocea parcă regretând că l-a sunat.
- Nu... nu... nici vorbă... totuşi...
- Bine, Dany, mai vorbim. Acum trebuie să plec.
- Alo! alo! încercă Dany s-o oprească.

În ureche a început să-i sune binecunoscutul păcănit care-i semnala linia ocupată. Îi părea rău că nu s-a putut abţine. „*Parcă-s o babă curioasă*!” îşi spuse cu ciudă, scoţând mecanic o ţigară din pachetul pus pe braţul fotoliului. O aprinse şi trase primul fum cu nesaţ. Aceeaşi tulburare ca şi data trecută îl cuprinse. Lucru nou pentru el, care, de foarte multă vreme, se resemnase în ceea ce priveşte femeile. Îi ajungea Gina. O iubise ca un nebun în tinereţe. Avea el o vorbă pe care i-o şoptea în momentele de tandreţe: „precum soldaţii”, ca un disperat...
Acum, ar fi dat oricât să scape de privirea ei iscoditoare şi încărcată de reproşuri. Se simţea în preajma ei de parcă cine ştie ce nelegiuire ar fi făcut. Şi, parcă nu-i era de-ajuns, îi picase pe cap treaba asta cu telefonul...Nici nu voia să-şi imagineze cum ar fi reacţionat Gina dacă ar fi aflat. Mai întâi, nu l-ar fi crezut în ruptul capului că n-o cunoaşte. C-a apărut, aşa, din senin.
Gina avea explicaţii pentru orice se petrecea în jurul ei. Te privea şi ştia dinainte ce-ţi trece prin cap. Nimeni nu făcea gesturi gratuite. Toată lumea avea câte un interes. Bărbaţii, inclusiv Dany, gândesc cu partea de la brâu în jos atunci când văd două picioare lungi şi un bust proeminent. Nici nu-şi mai bătea capul. În faţa lor, femeia deşteaptă, descurcăreaţă, nu făcea două parale. Trebuia neapărat să arate precum top modelele după care li se scurgeau ochii.
În zadar încercase Dany să-i explice că nu toţi bărbaţii sunt la fel. Că nu le pasă tuturor de fotomodele. Că sunt bărbaţi, aşa cum era şi el, care s-ar fi putut îndrăgosti doar de mersul unei femei, de felul în care priveşte, de vocea ei. Nuuu! Ea ştia sigur cum stau lucrurile şi să nu-ncerce s-o ducă de nas. Şi Dany n-a insistat. Însă a început s-o privească cu alţi ochi. Nu mai simţea acel gol în suflet când nu-i era pe-aproape. Dimpotrivă, era o uşurare s-o ştie plecată la serviciu, oriunde... Iar acum... străina asta... îi tulbura, pur şi simplu, gândurile. Stinse ţigara fumată pe jumătate şi plecă să se întâlnească cu un vechi amic care-l rugase să-l ajute să-şi instaleze nişte programe în calculator. Vocea străinei i se lipise de timpan şi-l urmărea încă dându-i o stare de nelinişte.

Au trecut câteva luni. Uitase de incidentul cu telefonul când, într-o după-amiază, soneria stridentă a telefonului începu să zbârnâie. „*De trei ori, de fiecare dată*”, îi trecu prin cap lui Dany. La capătul celălalt o voce cunoscută, îl întrebă alintându-se:
- Nu ţi-a fost dor de mine? Ce-ai zice dacă... dacă ne-am întâlni?
Dany amuţi, pur şi simplu. Atât de mare îi era dorinţa s-o cunoască încât nu fu capabil de nicio reacţie. Un râs ca un chiţcăit îl trezi la realitate:
- Ţi-a păpat pisica limba? Hai, Dany. Spune ceva!
- Da, da, se trezi că rosteşte de parcă altcineva ar fi vorbit în numele lui.
- Bine, mă grăbesc. Notează: strada Cicoarei, nr. 32. E un singur imobil cu etaj acolo. Urci la etajul 1 şi suni la uşa din capătul scărilor.

Şi, până să se dezmeticească, auzi iar tonul acela nesuferit de linie ocupată. Închise telefonul şi scoase repede o mică agendă dintr-un sertar, rupse o foiţă şi notă adresa necunoscutei. „*La ce m-aş duce la uşa unei femei pe care n-o cunosc”* îşi spuse, în vreme ce îndoia bileţelul şi-l aşeza cu grijă într-o despărţitură a portmoneului. Şi-a aprins o ţigară şi s-a aşezat comod în fotoliu să vadă un serial poliţist. Când şi când mai urmărea câte un episod. Un gând nu-i dădea pace. Era gândul la necunoscută. Se bucurase când îi

auzise vocea, de parcă erau doi buni şi vechi prieteni. Fără să vrea, pipăi portofelul pus în buzunarul de la spate. Aruncă o privire la ceasul de pe hol. Trebuia să apară şi Gina.

Şi el simţea tot mai puternic imboldul de-a ajunge în strada Cicoarei. Şi-a luat inima în dinţi şi-a ieşit din casă. S-a urcat într-un taxi cerând să-l ducă la imobilul cu pricina. Când a auzit adresa, taximetristul a tresărit: „*Cicoarei 32*?" a întebat încă o dată. „*Aţi auzit bine*," îi spuse Dany aşezându-se pe bancheta din spate. Cu coada ochiului observă privirea iscoditoare a şoferului, care-l studia în oglindă.

Ca un somnambul a urcat primul rând de trepte. S-a oprit. A avut un moment de ezitare când, s-a gândit, pur şi simplu, să se întoarcă din drum. Însă ceva, o dorinţă mult mai puternică decât voinţa, l-au făcut să meargă până la capăt.

S-a trezit în faţa unei uşi din lemn de brad, înnegrit de patina timpului. A sunat scurt, dorindu-şi să nu răspundă nimeni. Uşa s-a deschis imediat şi în prag a apărut chipul curios al unei copile. Blondă, cu nişte ochi mari, căprui, i-a spus fără să ezite: „*Intraţi, vă rog. Mama se întoarce îndată*." În aceeaşi clipă l-au apucat remuşcările: „*Ce nebunie să vii aşa la uşa unei străine*!" Se considera, totuşi, un tip cerebral. Fără să clipească a făcut stânga-mprejur şi a dat să coboare scările. În faţa lui apăru zâmbetul stingher al unei femei trecută de prima tinereţe, cu un trenci ponosit şi cu o sacoşă în mână.

- Bună, Dany. Te-ai ţinut de cuvânt. Intră.

În el se ducea o bătălie interioară necunoscută până atunci: negăsind rostul venirii aici ar fi vrut să se evapore, să dispară ca şi cum n-ar fi fost; dar buna lui creştere îl împiedica să se poarte ca un necioplit. Ştia c-ar fi rănit-o pe fiinţa din faţa lui dacă pleca fără nicio explicaţie. Cumva, trebuia să se termine povestea asta care-i ocupa mintea de ceva vreme. Copila deschise uşa larg şi, când pătrunse în holul de la intrare, uluirea lui Dany fu copleşitoare: câteva acuarele în care-şi recunoscu propriul chip acoperea un întreg perete. Se simţea de parcă cineva îi furase identitatea. „*Cine era această femeie şi în ce joc intrase? De unde-l cunoştea? Ce voia de la el?"* Întrebări, una după alta, îi treceau prin minte fără să reuşească să se adune. O privire fugară către femeia care aştepta cuminte în prag l-a făcut să-şi dea seama că intrase în mare belea. Îi zâmbea cu gura până la urechi, aşteptând un semn de încântare de la el. Fără un cuvânt, s-a întors şi-a luat-o la fugă pe scări la vale. A umblat aşa în neştire câteva ore. Începuse să plouă, însă el nu simţea că era ud şi năclăit de transpiraţie de parcă ar fi urcat versantul abrupt al unui munte.

Într-un târziu, ajunse în faţa uşii apartamentului. Spera ca Gina să doarmă să nu-l cicălească cu întrebările. Nu se simţea în stare să-i răspundă. Spre surprinderea lui, Gina nu dormea: aşezată în fotoliu avea în faţă o sticlă de Jack Daniels cu două pahare şi cu o lumânare parfumată, alături. Mirosea frumos şi, dintr-odată, i-a văzut chipul după care altădată era înnebunit. Ridicând paharul, cu puţin lichid gălbui pe fund, îi spuse cu o voce calină:

- La mulţi ani, iubitule!

Şi-a amintit că era ziua în care-şi celebrau căsătoria. Obicei pe care de câţiva ani îl lăsaseră la o parte. După 27 de ani de căsnicie, nu prea-ţi vine să mai sărbătoreşti...

Astă-seară era însă altceva. Ceva nedefinit, o atmosferă electrizantă... Fără să spună un cuvânt, Dany s-a îndreptat către telefon, l-a scos din priză şi l-a aruncat în coşul de gunoi. Viaţa-şi urma propriul curs.

Nola

„Primăvară belalie
Cu nopţi reci de echinox,
Vii şi treci/Şi-nvii, stafie,
Pe răpusul câine Fox!”
(**In memoriam** – Ion Barbu)

A venit pe lume într-o după-amiază de toamnă, cu un soare blând ce trona deasupra culcuşului dintre liniile de cale ferată. Au fost şapte de toţi. De obicei, cantonierul lua într-o cutie „fetiţele” şi le abandona, înainte să facă ochi, într-o râpă de la marginea oraşului. Anul acesta ea a fost singura „fetiţă”, aşa că omul nu s-a prea sinchisit, gândind că până la urmă va scăpa cumva de ea. Deseori simţea limba aspră a mamei cum o netezea pe spinare şi pe sub codiţă, ca apoi, cu un gest cât se poate de ferm, s-o împingă cu boticul către ţâţa caldă şi plină de lapte.

Zilele curgeau una după alta şi se făceau tot mai scurte. Şi ţâţele mamei aveau parcă tot mai puţin lapte. Slăbise de puteai să-i numeri coastele şi alerga aproape toată

ziua să găsească ceva de mâncare, pentru că noaptea i se agăţa fiecare de câte-o ţâţă şi n-o slăbeau până când mama nu-ncepea să-i mârâie. De ieri, însă, mama n-a mai apărut. Ceva i se întâmplase, aşa că cele şapte mogâldeţe au început să plângă jalnic şi să amuşine printre buruienile înalte dintre linii, după mâncare. În câteva zile frigul şi foamea i-au ucis toţi fraţii şi-a rămas singură, rebegită de frig, nemâncată, scâncind de dorul mamei, lângă o bornă de kilometraj. Acolo a găsit-o copilul care a luat-o şi-a dus-o lângă un chioşc în gară. I-a dat o bucăţică de covrig şi-a lăsat-o la mila trecătorilor.

Încet-încet a învăţat că singura soluţie pentru a căpăta ceva de mâncare era să stea lângă chioşcul de *fast-food*, aşezată frumos pe lăbuţele din spate şi cu privirea ţintă către bucata ce se plimba de la masă la gura „marelui stăpân". Unii mai miloşi îi aruncau câte-o firimitură, cât să-şi potolească foamea. Alţii simţeau o plăcere sadică s-o pocnească cu vârful pantofului între coaste până icnea. În caz că insista cu privirea lacomă către bucăţica lor, lovitura devenea mai dură şi, de durere, fugea schelălăind, şi se ascundea sub o tufă de măceş care, nu se ştie cum, apăruse-n gardul dintre liniile de cale ferată. De acolo privea cu jind şi înghiţea în sec, simţind mirosul înnebunitor de grătar sau de cârnaţi prăjiţi. După nenumăratele picioare luate în burtă, după ciupiturile de bot care-o dureau până la lacrimi, a înţeles că a supravieţui înseamnă să stai cât mai departe de „marele stăpân" ori, după caz, să fie prima care atacă.

Aşa a trecut peste iarna nesperat de blândă din acel an, devenind stăpâna teritoriului din jurul chioşcului de *fast-food*. Numai că primejdia plutea în aer, nelăsându-i răgazul unei vieţi liniştite. Un boschetar, simţindu-se umilit că *javra* era mult mai bine tratată decât el, a hotărât că trebuia să dispară din *zona* lui. Pe mese nu mai rămânea mare lucru în urma clienţilor, mulţi aruncându-i resturile ei. Coleaşă, cum îl numeau confraţii lui de canal, s-a-nfuriat şi într-o noapte a urmărit-o până la culcuşul unde dormea. S-a aruncat asupra ei şi-a legat-o de picior c-o bucată de sârmă, după care a aruncat-o în spate. A târât-o aşa câţiva metri, până a crezut că şi-a dat duhul. Sârma îi pătrunsese în carne şi i-a sfâşiat muşchiul de la lăbuţa din spate. Plină de sînge, scheunând de durere, s-a strecurat în curtea de vis-a-vis de chioşc, unde a plâns toată noaptea încercând să scoată cu dinţii sârma ce-i sfâşia carnea, la cea mai mică mişcare. Tremura din toate încheieturile şi din ochii în care abia mai pâlpâia flacăra vieţii îi curgeau lacrimi de durere.

Au găsit-o dimineaţă, când au intrat pe poartă, doamnele de la birouri: abia respira şi, probabil, n-ar mai fi trăit mult după cât sânge pierduse. Livia, cea mai tânără dintre ele, a luat-o în braţe şi-a mers cu ea la veterinar, unde, după ce a fost anesteziată, i-a fost scoasă bucata de sârmă din carne şi a fost cusută la loc. Şansele de supravieţuire, după supliciul la care fusese supusă, erau minime şi foarte important era să nu i se infecteze rana, aşa că veterinarul i-a prescris antibiotice şi un loc călduţ. Aşa a ajuns Tufli stăpâna fotoliului din biroul şefului. Neîncrezătoare în bunătatea „marelui stăpân", s-a lăsat cu greu convinsă că zilnic trebuia să înghită o pastilă amară şi să i se schimbe bandajul. Până la urmă a înţeles că nimeni nu jinduia la bunătăţile pe care le primea de la cele patru doamne din birou şi că, într-adevăr, era iubită, aşa cum doar demult, demult, o iubise mama.

Păţania cu boschetarul a marcat-o atât de mult încât de fiecare dată când le simţea mirosul specific de trup nespălat, devenea extrem de agresivă şi cu greu putea fi stăpânită să nu muşte. A învăţat că atacul e cea mai bună apărare, lucru care a făcut să fie

respectată de toată lumea. Devenise un fel de vedetă a cartierului, mai ales printre copii, care o iubeau şi-o hrăneau cu tot felul de bunătăţi şterpelite de acasă.

Într-una din zile, pe când se învârtea pe sub mesele de la *fast-food*, privirea i s-a oprit pe chipul blând al unei bătrâne doamne. „Ce căţeluşă drăgălaşă”, a apucat ea să spună şi Tufli, înţelegând cuvintele de admiraţie şi simpatia ce-i erau adresate, s-a culcat la picioarele ei. Când picioarele au pornit spre blocul din apropiere, Tufli a pornit şi ea agale din spate şi, imediat ce uşa apartamentului s-a deschis, a făcut ţuşti! înăuntru, urcându-se drept pe canapeaua din bucătărie. Bătrânul Domn, care meşterea ceva la un aparat de radio, aproape că s-a speriat văzând cu câtă siguranţă se lipise de spătar şi lătra veselă, de parcă l-ar fi avertizat: „*De azi încolo eu voi dormi aici.*” Domnul şi Doamna au privit unul către celălalt izbucnind în râs: Tufli, mai ţanţoşă ca niciodată, privea când la unul, când la altul, sigură că-şi găsise stăpânii doriţi.

Au botezat-o Nola şi-n aceeaşi zi i-au cumpărat o lesă cu zgardă roşie, vase pentru apă şi mâncare şi-au făcut prima vizită la veterinar. Au aflat că Nola urma să devină mamă peste ceva vreme. După ce a fătat, au dus-o cu tot cu pui în curtea în care se afla clădirea unde fusese salvată de la moarte. Învăţase drumul până-n blocul de vis-a-vis şi zilnic aştepta cuminte la uşă să poată pătrunde-n scară cu cineva. Uneori, când nu era prea grăbită, se suia şi-n lift, iar vecinii amuzaţi o invitau şi-o conduceau până la uşa stăpânilor săi.

Iarna a venit mai devreme ca niciodată. Nola-şi făcuse culcuş lângă caloriferul cald şi uita să mai coboare la pui. Ştia că există cineva care-i iubeşte şi nu le va face rău în lipsa ei. Era Livia, cea care o îngrijise atunci când moartea părea să-i fie aproape. În ziua în care Nola n-a mai ajuns la pui, Livia a decis să-i ia acasă şi să-i dea spre adopţie. Deja muriseră doi dintre ei de frig. Rămăseseră doar patru mogâldeţe care tremurau şi scâncea de dorul mamei. I-a luat într-un coşuleţ şi i-a dus acasă, deşi habar nu avea să-i îngrijească. A doua zi, când lapoviţa s-a mai liniştit, abia mijise de ziuă că Livia a auzit cum zgârie cineva la uşă. Nici bine n-a apucat să deschidă uşa că Nola a năvălit înăuntru şi s-a oprit direct la pui, aruncându-i o privire încărcată de mulţumire.

Timp de o lună de zile povestea s-a repetat zi de zi până când, într-o seară, Nola a apărut în uşă împreună cu stăpânul. Era toată bandajată, semn că fusese sterilizată. Cei doi puişori care rămăseseră s-au repezit lacomi sub burta ei şi, când au dat cu năsucurile de bandajul rece, au început să schelălăie. Nici Nola nu i-a mai primit cu aceeaşi dragoste: i-a mârâit şi s-a repezit către castronelul lor cu lapte, pe care l-a limpăit nepăsătoare, după care a ieşit şi-a pornit către casă. Venise vremea ca Nola să se despartă şi de ultimii săi pui. Întâlnirile cu Nola începeau de fiecare dată cu joacă şi se terminau cu câte o păruială: rebelii încercau s-o supună oferindu-i ultimul loc în ierarhia deja stabilită între ei.

Nola era foarte iubită şi se comporta ca o adevărată doamnă. Un singur lucru nu putuseră s-o dezveţe stăpânii: să nu mai latre atunci când simţea transpiraţia urât mirositoare.

Au trecut anii, Nola a început să îmbătrânească, părul de pe ceafă şi din jurul ochilor albise şi ea se mişca tot mai greu. O durea piciorul care-i fusese sfâşiat şi, când se strica vremea, stătea într-un colţ şi scâncea încetişor. Într-o astfel de zi, în care durerile o chinuiau ţintuind-o în culcuşul ei de lângă calorifer, mâna blândă a stăpânei nu s-a mai oprit pe creştetul ei. Ceva se întâmplase şi Nola nu pricepea unde dispăruse Bătrâna Doamnă. Prin casă au început să se perinde rudele; n-o mai băga aproape nimeni în

seamă. I-a dispărut pofta de mâncare şi privirile şi-au pierdut strălucirea bucuriei cu care-şi întâmpina stăpâna de fiecare dată. Peste o lună a apărut acasă şi Bătrâna Doamnă. Era slăbită şi se mişca foarte greu. Bucuria reîntâlnirii a fost de scurtă durată. Atunci a înţeles Nola că moartea bântuie prin preajma stăpânei sale dragi: după mirosul pe care îl simţea de fiecare dată când se apropia de ea s-o mângâie. S-a mutat de lângă calorifer la picioarele patului şi mârâia de fiecare dată când cineva se apropia de ea. Cu greu o puteau dezlipi când venea asistenta să-i facă injecţia. Se jigărise şi nu mai accepta să fie atinsă decât de stăpâna care o certa cu glas moale:

- *Of! Nolica, ai fost bucuria bătrâneţilor mele. Dar trebuie să fii ascultătoare că cine ştie pe ce mâini ai să încapi...*

Şi Nola ciulea urechile, dând uşor din coadă şi lingând încetişor mâna tot mai slăbită care-o mângâia. Deseori noaptea mergea la marginea patului şi rezema năsucul umed de mâna stăpânei. Din ochi îi curgeau lacrimi şi Bătrâna Doamnă ştia că nimeni nu-i oferise atâta iubire ca acel câine adunat de pe străzi. Simţind că i se apropie sfârşitul, şi-a chemat nepoţii şi celui în care avea cea mai mare încredere i-a oferit o sumă mare de bani, rugându-l ca după moartea ei să aibă grijă de Nola.

- *Promite-mi, Daniel*, i-a spus ea cu voce stinsă. *Tu ştii că Mihai abia se poate îngriji pe sine. Cât despre Emil şi nora mea, vor veni doar după moştenire*.

Nola privea cu tristeţe şi, înţelegând că era vorba despre ea, s-a ascuns sub masă şi-a închis ochii, prefăcându-se că doarme. Peste câteva zile avea să rămână doar cu Bătrânul Domn. După 60 de ani în care-şi iubise nevasta cu patimă rămânea singur cu Nola. Aceeaşi tristeţe o copleşise şi pe ea, dar nu şi-ar fi părăsit stăpânul pentru nimic în lume, chiar dacă, pe nesimţite, se trecea în altă lume. Uita s-o hrănească, s-o plimbe; până şi de faptul că-i aparţinea uita, uneori. Într-una din zile a căzut pe stradă şi l-a luat salvarea. Aşa cum promisese, Daniel a venit şi-a luat-o pe Nola. A dus-o la vila din marginea oraşului şi-a legat-o într-un capăt al imensei curţi ce împrejmuia casa. Nola s-a supus: cu capul plecat sub greutatea lanţului, s-a aşezat lângă cuşcă refuzând mâncarea. Când şi când limpăia câteva înghiţituri de apă. Ştia că sfârşitul îi este pe aproape şi fără stăpânii ei iubiţi nu-şi dorea să mai trăiască.

Bătrânul Domn – slăbit, palid la faţă şi cu privirea tristă, a venit s-o ia acasă. I-a spus c-o voce stinsă: „*Hai, Nola*!” Parcă nici nu i-a venit a crede. După ce i-a fost dată jos zgarda, încă a mai stat preţ de câteva minute dând uşor din coadă. Au încercat rudele să-l înduplece să renunţe la ea, însă bătrânul s-a dovedit de neclintit. „*E fetiţa mea şi trebuie să meargă acasă.”*

Toamna era pe sfârşite.Trecuse un an de când Bătrâna Doamnă plecase în lumea veşniciei. În câteva zile lapoviţa s-a transformat într-un viscol venit parcă din senin. Bătrânul Domn, din ce în ce mai bolnav, se scufunda în noaptea întunecată a uitării de sine. Uita să mânânce şi el şi nici Nolei nu-i mai dădea apă şi mâncare. Frigul de afară a pătruns şi în casă, neavând cine să deschidă căldura. Simţind primejdia morţii care da târcoale casei, Nola a început să latre cu disperare la uşa de la intrare. Bătrânul Domn a încercat să se ridice din pat, dar a căzut în genunchi şi inima i s-a oprit. Nola, vlăguită de foame, de sete şi de atâta lătrat, a înţeles că nu mai avea pentru ce să trăiască. S-a aşezat cuminte la spatele stăpânului său şi-a închis ochii în aşteptarea morţii pe care o simţea tot mai aproape.

Când au venit pompierii peste vreo săptămână şi au spart uşa, au găsit-o mai mult moartă decât vie, dormind la spatele Bătrânului Domn. Privirile sticloase cătau în lături

încercând să-şi apere stăpânul. Nu se mai putea ţine nici pe picioare. Tot ceea ce fusese frumos în viaţa ei, toată dragostea de care avusese parte se stinsese odată cu dispariţia celor doi bătrâni care o iubiseră ca pe propriul copil. A murit în aceeaşi zi în braţele Liviei, privind-o cu dragoste şi recunoştinţă. Îi salvase cândva viaţa...

Combinaţia

E fierbere mare în cartier. În faţa Blocului Fantomelor s-a ridicat peste noapte o scenă din lemn negeluit. Umblă vorba că vine unul de-a plecat cu ceva ani în urmă *la produs* în Germania, chiar din blocul în faţa căruia şi-a instalat scena. Acum e mare: om de afaceri. Nici nu se mai dă jos din Merţan. Are unul mare, negru, cu geamuri fumurii, lucrat ediţie specială pentru el.

Ajuns un respectabil om de afaceri, Georgică Gogulică, altădată şuţ din mahalaua Katanga, s-a hotărât să-şi pună la adăpost averea şi să devină un *domn onorabil.* Iar singura cale de-a-şi vedea visul cu ochii este să devină parlamentar. A făcut cercetări prin oamenii lui şi-a văzut că acolo sunt toţi foştii lui tovarăşi din tinereţe, ajunşi acum oameni cu greutate şi cu frâiele puterii în mâini. Cât va fi acolo, sus, nimeni nu se poate atinge de persoana lui. O să aibă imunitate la fel cu toţi tovarăşii lui de de altădată.

I-a venit cam târziu ideea, dar s-a învârtit repede. A încropit un partid cu un nume care să dea bine şi la ţiganul de pe vatră, şi la cel plecat *la muncă* prin toată Europa: *Partidul Rromilor Rromânia Europeană*. Semnăturile i le-au strâns oamenii lui, într-o săptămână – a chemat la apel toţi boschetarii, fetele de pe centură, manglitorii, cerşetorii – într-un cuvânt pe toţi cei care *trudeau* pentru bunăstarea lui, şi i-a pus să aducă fiecare câte 100 de semnături. De la neamuri, de la vii, de la morţi, de la cei prădaţi, de unde-or şti – şi toate în regulă, cu cod numeric personal, să nu iasă vorbe.

Pe maidanul din faţa Blocului Fantomelor era deja adunat tot cartierul. Nu peste mult timp a apărut şi Merţanul cu geamuri fumurii, din care a coborât Gogulică, cu un mers agale, băţos, aşa cum văzuse el în filmele cu Al Capone. Câteva matahale îmbrăcate în negru, tunşi chilug şi cu ochelari de soare pe nas, deşi afară se cam înnorase, trepădau de colo colo plini de emoţii să nu cumva să fi uitat ceva.

- Aici, Şefu!, strigă unul care făcuse probe la microfon mai înainte. Aici, e totul în regulă. *Ştăţii* profesionale, microfoane, să audă toţi amărăştenii.

Gogulică s-a apropiat de microfon, l-a împins cu un gest larg pe trepăduşul ce venea către el c-o hârtie pe care un biet profesoraş îi scrisese un discurs:

- Lasă, bă, că ştiu eu ce le trebuie la oameni. Doar aici m-am născut şi-am trăit. Cum să nu le ştiu eu toate necazurile?

Şi, apropiindu-se de microfon, se adresă mulţimii, aflată în delir, după sticlele de vodkă trecute din mână-n mână, ce se goleau una după alta:

- *M-am gândit să candidez la Primaria Katangăi. Fraţilor, pe mine nu mă interesează izolarea termică a blocurilor, urlă Gogulică, arătând teatral către Blocul Fantomelor. Ce, al nostru nu-i frumos? Şi… nici străzile din cartier nu mă interesează! Noi am umblat dintotdeauna desculţi, aşa că ştim să ne păzim de gropi, pietre şi bolovani. Fraţilor! Foamea este principala problemă a oamenilor şi, mai ales, a ţiganilor care trăiesc în Katanga. Ceauşescu a murit ca un prost, că rumânilor le era foame. Am plătit un consilier taman din America, fraţilor, care m-a învăţat cum să vă scap de foame. Fraţilor, alegeţi-mă primar şi eu vă scap de sărăcie: promit să plantez lângă fiecare staţie de tramvai pomi fructiferi – pruni, meri, peri – pentru ca cetaţenii să aibă ce mânca. Pe maidanele din Katanga voi planta pepeni. Cât despre mine, dacă o să câstig primăria, o să-mi mai cumpăr şi un BMW! Doamne ajută! Bafto delo, delo!"*

Întreaga adunare porni să strige din toţi rărunchii: *„Go-gu-li-că! Pri-mă-ri-că! Uraaa! Go-gu-li-că! Pri-mă-ri-că! Uraaa!"*

Traşi mai într-o parte a gloatei, Zabar şi Maronu stăteau ca pe ace. Era duminică şi toată lumea era plecată în weekend, aşa că mai puseseră la cale încă o *combinaţie*. Zilele trecute puseseră ochii pe nişte *material,* iar prin buzunare le flutura vântul. Scuipând scârbit într-o parte, Maronu îl trase de mânecă pe Zabar:

- Hai, mânca-ţi-aş, tu nu vezi că ăsta e nebun? Să mănânce el şi cu mă-sa corcoduşe până i s-o strepezi dinţii, zise cu un soi de rînjet. Parcă-l şi vedea pe Gogulică ronţăind la corcoduşe verzi. Hai, că uite, martalogul ăla de Americanu' trebuia să mă sune de jumate de oră.

Nici nu termină bine de zis, că din buzunarul de la pantaloni se auzi un început de manea. Făcându-i din ochi lui Zabar, puse telefonul la ureche:

- Alo!, răspunse Maronu, trăgându-l pe Zabar mai aproape, să audă şi el ce zice Americanu.

- Alo! Ce faci, domne'?

- Ce să fac, şefule, uite, te-am sunat mai devreme să vorbesc cu tine şi n-ai răspuns.

- Păi, nu, că eram pe stâlpi! Ha ha!

- Ce-aţi dat jos, frate? întrebă Maronu curios.

- Nişte cupru! veni răspunsul plin de emafază al Americanului.

- Bravo, şefule, mă bucur! Şi faţa Maronului se lăţi într-un rânjet.

- Da' n-am luat aşa mult, că am tăiat numai vreo şase din ăia... cum le zice, bă?... ăăă... şase stâlpi. Am luat vreo două sute şi ceva *dă* kile, c-am tăiat toate cablurile d-acolo *dă* la *poduleţ*! Am tăiat tot, mă, *dă* nu mai merge nimic p-aci, nu mai merge nici semafoare, nici *trinuri*, nimic, frate! Hă! Hă! Hă!, răsuna râsul gâlgâit al Americanului, mândru de isprava lui.

- Hă! Hă! Hă! se porni Maronu pe un râs gâjâit, de parcă era un motor înecat.

Alături, figura tuciurie a lui Zabar radia de bucurie. Îi aştepta o pradă bogată. Când zări prin preajmă un gabor, îi trase un ghiont lui Maronu să scurteze discuţia. Maronu, văzând şi el chipul năduşit al plutonierului Glajă, coborî glasul şi-i zise Americanului:

- Bă, Americanule. Ai şi tu mai multă grijă, dreacu!

Americanu' ţinu să-l linişească:

- Păi, normal că am! Da' să ştii că data viitoare nu mai merg cu ăştia. Bă, frate parcă-s căpiaţi…

- Da' de ce? întrebă Maronu ros de curiozitate.

- Nu ie hotărâţi ce să facă, mă, frate, mă!... deci... ei nu e cum eram noi odată, cum eram eu cu Românu, şi cu ăia din Franţa. Ştiam ce aveam de făcut… Făceam *combinaţia* rapid, luam marfa şi plecam. Ei, ba să fure aia, ba dacă vede altceva pe drum... să fure altceva, ba să facă altceva… Nu ie hotărâţi, frate, deloc.Vrea să fure tot ce vede!!!...

- Hai, bă, nu mai fi cu inima *cripsată* aşa, că dacă eşti cu inima *cripsată* nu mai faci nimic. Lasă-i dreacu, să fure ei tot ce vrea să fure! *Ie* plăcerea lor!

- Da, mă, da' nu e hotărâţi şi, iete, *ie* câmpul plin de gabori. Grăbiţi-vă şi voi cu maşina aia, că trebuie să mergem să luăm *mălaiul.*

Maronu închise tacticos telefonul, scuipă într-o parte şi, după ce aruncă o privire plină de scârbă către scenă, îl trase pe Zabar după sine:

- Hai, frate, că noi avem *afaceri serioase*. Lasă puradeii să halească micii lu' Bosu.

Ruptura

Cu un scrâşnet prelung, *personalul* se opri în halta din mijlocul câmpului. De jur împrejur, cât vedeai cu ochii, se întindeau lanurile de porumb ce unduiau alene în adierea vântului. Singurul semn că acolo s-ar afla o clădire era grupul celor patru plopi bătrâni cu frunza tremurătoare, ce străjuiau falnic sub soarele arzător al Bărăganului. După un timp, din tren coborî, cu paşi nesiguri, o femeie cu chipul ars de soare, ca la vreo patruzeci de ani. De sub basmaua trasă pe frunte, s-o protejeze de razele soarelui, doi ochi negri, altădată plini de viaţă, aruncau săgeţi în stânga şi în dreapta, semn că o mare supărare pusese stăpânire pe ea. În vreme ce femeia se îndrepta grăbită către banca de lemn de la

umbra plopilor, în spatele ei îşi făcu apariţia o copilă care privea mirată în jur. Într-o mână avea un micuţ geamantan roşu de carton, iar în cealaltă o pungă de plastic transparentă prin care se vedeau cele câteva cărţi dinăuntru. Femeia se întoarse brusc şi smuci de mână fata, bombănind în barbă, în timp ce o săgeta cu privirile.

Soarele ajunsese aproape de amiază şi locul părea pustiu. Doar impiegatul şi-o cotarlă slăbănoagă ce dormea dusă sub o tufă de măceş, unde-şi săpase un culcuş destul de adânc, să simtă răcoarea pământului, erau singurele suflete. După ce stătu de vorbă un timp cu mecanicul, impiegatul, cu mişcări lente, ridică paleta verde şi, cu acelaşi scrâşnet, ca un şarpe uriaş, trenul se puse în mişcare.

Cele două, mamă şi fiică, se aşezaseră la umbră, pe banca de lemn decolorată de ploile şi vânturile Bărăganului. Femeia îşi scoase pantofii aproape noi din picioare şi, cu gesturi repezite, smulse şi ciorapii, în timp ce fata privea nedumerită către tabla pe care scria cu litere de-o şchioapă: HALTA TĂCUTA. Niciodată nu coborâse aici, indiferent de unde ar fi venit cu trenul, tocmai pentru faptul că halta era în plin câmp şi la cel mai apropiat sat, aflat la vreo patru kilometri, ajungeai doar cu căruţa pe drumeagul dintre haturile de porumb.

Cu o voce pierită îndrăzni s-o întrebe pe ţăranca uscăţivă, care, fără s-o bage-n seamă, părea că se pregăteşte de drum lung:

- Mamă, de ce n-am coborât dincolo, să luăm rata?

- De-aia!, îi veni răspunsul scurt şi bolovănos. De-aia, că nu meriţi. Scoate sandalele din picioare, să nu le rupi printre bolovani, şi haide! N-am s-aştept până diseară, să te holbezi tu la poartă nouă.

Înşfăcă scurt geamantanul într-o mână şi-o-mpinse pe fată cu cealaltă, pătrunzând împreună în lanul de porumb ca într-o mare verde ce se înălţa mult deasupra capului lor. După ce orbecăiră aşa o vreme prin porumbul năpădit de tufe de ciulini porceşti şi de mohor, dădură într-o cărare şerpuitoare.

Cu basmaua trasă pe ochi, într-o mână cu valijoara roşie de carton şi-n cealaltă c-o traistă plină de bolbotine, femeia înota voiniceşte prin lanul de porumb, iar gura începuse să-i turuie. Tot drumul cât fusese în tren, nu scosese o vorbă, şi acum, singură doar cu copila în mijlocul câmpului, începu să-şi verse năduful. În spatele ei, fata călca pe vârfuri, ocolind *colţii babii* presăraţi ici-colo, bălăbănind sandalele într-o mână şi punga cu cărţi în cealaltă. În vremea asta, ţăranca cea negricioasă întorcea chipul ars de soare către ea şi ridica tonul acuzator:

- Uită-te la tine, îi spuse dintr-o dată, străfulgerând-o cu privirile. Uită-te la tine ce-ai ajuns! Niciodată n-ai fost ca toţi copiii oamenilor. Tot cu hârţoage după tine! Lua-le-ar dracu de hârţoage, că degeaba stai cu nasu-n ele. Că ţi-am zis de-atâtea ori: dă-le , fă, dracului, că nu te fac popă! Da' tu parcă eşti surdă, surzire-ai! Pot să şi mor lângă tine, că tu de hârţoage nu te laşi! Şi-acuma, na! Uite ce mi-ai făcut!

Îşi luă seama şi porni din nou la drum, călcând cu ciudă pe toţi bolovanii ce-i ieşeau în cale, lovind scurt cu tăişul palmei câte un lujer de porumb aplecat, ce strâmtora cărarea. În spatele femeii, copila părea de pe altă lume. Ca şi cum nu la ea s-ar fi răstit mamă-sa. Ca şi cum i-ar fi povestit despre altcineva. Un zâmbet straniu atârna în colţul buzelor cărnoase, lăţindu-se uneori pe chipul mic şi negricios, în vreme ce din privirile jucăuşe se iţeau sclipiri diamantine. Norocul ei că femeia nu-i vedea chipul. Chiar şi-atunci când se oprea s-o beştelească, privea mai mult prin ea. Târşind picioarele prin

ţărâna fierbinte, fata încerca să intre în vorbă cu mă-sa, cu speranţa c-o să-i abată gândurile de la necazul ei.

- Nu era mai bine dacă ieşeam la drumul de căruţe? Poate ne lua şi pe noi cineva, îndrăzni ea să-şi dea cu părerea. Nici până diseară n-ajungem acasă...

Dar n-apucă să-şi termine vorba că femeia izbucni din nou:

- Ţi-e greu, ai? Dar mie cum crezi că-mi este? Că nu mai pot scoate nasul în lume de ruşinea ta? Şi asta, de ce? Pentru că nu ţi-am rupt eu oasele când trebuia. Mereu m-am lăudat că fata mea-i deşteaptă şi-o s-ajungă cineva. Şi ea? Ea, hăbăuca, s-a dus la *tioretic*. A lui Cutare îi la *sanitară*, a lui Cutare la *pidagogică*, numai a mea – la *tioretic*. Nici câine, nici ogar! Asta eşti! **Nici câine, nici ogar**! Mă-ntreabă râzâtoarea aia a lui Jumărică: *„Ce iese, fă, fi-ta de la tioretic?”* Ce să-i zic? Nimic! Aia iese: **ni-mic**! *„Cum, ni-mic, că era dişteapta şcolii, lua numai premiul întâi. Iete-a mea-i la inergetică.”* Şi m-apucă năduful, fă! Mi se pune pe inimă! Mi-am dat şi cămaşa din spate să vă fie vouă bine. Am tras sapa pe uscat şi-am băut apă clocotită şi te-am trimis să-ţi faci un viitor ca toţi copiii oamenilor! Da' tu, ca o buiacă ce eşti, nu dai două parale pe mine! **Tu, cu hârţoagele tale!**

Obosită de mers şi de atâta năduf revărsat prin vorbele de ocară la adresa fetei, femeia amuţi la o vreme. Mergeau ca două momâi, împingând în stânga şi în dreapta lujerii strâmbi de porumb. La o bucată de drum au dat peste un bărbat şi o femeie ce dădeau îndârjiţi cu sapa în buruienile mari, care aproape că sufocau firele de porumb. Punându-şi mâna streaşină la ochi, gospodina le privi mirată şi nu se putu stăpâni să nu le ispitească una-alta:

- De unde veniţi pe vipia asta? De ce n-aţi ieşit la şosea să luaţi rata, că oleacă mai înainte i-am auzit huruiala?

Ca şi cum n-ar fi auzit-o, femeia îi aruncă o privire scurtă de sub basma întrebând aşa într-o doară:

- Mai e mult până la şosea?

- Ei, mai este... cam două linii de porumb. Apoi, cu un glas limpede şi aşezat: Vezi, fă, că mai încolo e un puţ să dai apă rece fetei şi să vă răcoriţi.

Femeia a tresărit, de parcă acum auzea prima dată de fată, şi-a dat a lehamite din mână. După ce s-a mai depărtat puţin a răbufnit din nou, adresându-se unui personaj nevăzut :

- Să-i dau apă? Nici apă nu merită să bea! De ce să-mi fie milă? Ce, ei i-a fost milă de mine, ţipă dintr-o dată c-o voce înecată, apoi porni să bocească apăsat şi tânguitor, aşa cum făcea în fiecare duminică, în zori, când se ducea să-şi tămâieze morţii la cimitir :

«C-am avut şi eu o fatăăă, frumoasăăă, şi Dumnezeu mi-a luat-oooo... Şi-am rămas cu nătângaaa... Doamneee, de ce mi-ai luat fataaa? Să n-am io milă de la nimeneaaa... C-a plecat în funduuu lumii... Doamnee, rău m-ai blestemaat...»

În urma ei, copila păşea cu chipul tot mai transfigurat. Ceva se schimbase în privirile ei. Nu-i mai păsa, ca altădată, că era jelită *cealaltă.* Simţea că, undeva înăuntru, se produsese o ruptură. În urmă, rămânea o lume-ntreagă, lumea peste care stăpânise ca o adevărată regină. În faţă, se deschidea un hău, o lume necunoscută. Bocetul mamei îi revelase tocmai această falie dintre cele două lumi... Ştia că mama ei avea dreptate, că-şi pusese în ea toată nădejdea. Că nu vrusese pentru nimic în lume să plece atât de departe de casă. Că, dimpotrivă, sperase să facă un liceu pedagogic ca *„proasta lui Gică*

Cocoşatu", apoi să revină în sat să aibă şi ea cu cine se mândri. În ea-şi pusese toată nădejdea…

Iar ea… făcuse cum o tăiase capul. Cu mintea ei de copil de cincisprezece ani, decisese că acela va fi noul ei drum în viaţă, că numai aşa „*hârţoagele*" pe care le purta cu sine aveau să-i schimbe viaţa. N-avea să se facă popă. Nici nu-i trecea prin cap. Se desprindea, pur şi simplu, de o lume, roasă pe dinăuntru de-o boală pe care, din păcate, însăşi mama ei n-o înţelegea.

S-au oprit amândouă la puţul cu ciutură aflat la marginea drumului. Femeia a apucat găleata de lemn şi i-a dat drumul cu sete către ochiul de apă ce licărea în lumina roşiatică a asfinţitului. Nu mai aveau mult până acasă. Şi-au spălat îndelung picioarele, s-au încălţat şi-au pornit pe şoseaua pietruită, fiecare cu propriile gânduri. Când au ajuns în dreptul casei, femeia a înşfăcat-o de mână şi i-a şuierat printre dinţi:

- Prin fundul grădinii intrăm, că n-o să te duc prin mijlocul satului, să se uite lumea după mine ca după urs.

Supusă, fata îşi urmă mama cu acelaşi zâmbet enigmatic în colţul gurii, gândind c-o aştepta o vară scurtă şi fierbinte. Viaţa ei avea să intre sub alte zodii…

SFâRşIT